

ОХУ-ын ДХБ-д нэгдэн орох үйл явц

Монгол-Оросын худалдаан дахь тарифын бус саад тотгор, стандартуудын талаарх судалгааны дүн шинжилгээ

Төслийн дугаар: № G/21/04

*Германы Техникийн Хамтын Ажиллагааны Нийгэмлэг (ГТХАН)-ийн
Экспортын баримжаатай үйлдвэр, худалдааны бодлого төсөлд зориулан*

Эдийн засаг, эрх зүйн зөвлөгөө (ЭЗЭЗ) ХХК гүйцэтгэв.

Улаанбаатар хот, Монгол Улс

2005 оны 12-р сар

АГУУЛГА

ТАЛАРХАЛ	2
ХАРИУЦЛАГЫН ТАЛААРХ МЭДЭГДЭЛ	3
ХУРААНГУЙ	4
1. Судалгааны зорилт	5
2. Мэдээлэл цуглуулах, дүн шинжилгээ хийх явц	5
3. Судлагдсан тарифын бус саад тотгор, арга хэмжээний жагсаалт	6
ОРШИЛ	7
1. ДХБ ба ОХУ	7
2. Монгол-Оросын худалдаа	8
ОХУ-ЫН ДХБ-Д НЭГДЭН ОРОХ ҮЙЛ ЯВЦ	10
1. Давуу болон сул тал	11
2. Эерэг тал	11
3. Сөрөг тал	11
ОЛОН УЛСЫН ТАРИФЫН ЗОХИЦУУЛАЛТЫГ ОХУ-ЫН БОДЛОГОТОЙ УЯЛДУУЛАХ НЬ	12
1. Олон улсын худалдааны тарифын зохицуулалт	12
2. ОХУ-ын гаалийн болон тарифын бодлогын хөгжил	13
3. ОХУ-ыг ДХБ-д элсэхтэй холбогдсон тарифын бодлого	14
4. Олон улсын худалдааны тарифын бус зохицуулалт	14
5. Олон улсын худалдаанд харилцан тохиролцсон тарифын бус зохицуулалтыг хэрэглэх явц дахь олон улсын эрх зүйн тогтолцоо	15
6. ОХУ ба ДХБ: Хөдөө аж ахуйн байдал	15
7. Эрүүл ахуйн арга хэмжээг ашиглах талаарх гэрээ	16
8. ОХУ-ын үндэсний таатай нөхцөл үзүүлэх тогтолцоо	16
МОНГОЛ-ОХУ-ЫН ХУДАЛДААНД УЧИРЧ БУЙ ТАРИФЫН БУС СААД ТОТГОРУУД	18
1. Монгол-Оросын худалдааны өнөөгийн байдал	18
2. ОХУ-ын ДХБ-д элсэн орох ажлын хүрээнд хийгдэж буй ажлууд	19
МОНГОЛЫН ЭКСПОРТЛОГЧ КОМПАНИУДАД ТУЛГАРДАГ СААД ТОТГОРУУД	21
1. Махны экспортод тогтоосон квот	22
2. Махны экспортод тогтоосон нутаг дэвсгэрийн хязгаарлалт	23
3. Мал эмнэлгийн болон эрүүл ахуйн хяналт	23
4. Стандартын шаардлага	24
МОНГОЛЫН ИМПОРТЛОГЧ КОМПАНИУДАД ТУЛГАРДАГ СААД ТОТГОРУУД	25
АЛТАНБУЛАГ, СЭЛЭНГИЙН ГАНЗАГЫН НАЙМААЧДАД ТУЛГАРДАГ СААД ТОТГОРУУД	27
ТЭЭВЭРЛЭЛТ, ХУДАЛДААНД УЧИРЧ БУЙ СААД ТОТГОРУУД	29
МОНГОЛ-ОРОСЫН ХУДАЛДАА: МОНГОЛ УЛСЫН ЭДИЙН ЗАСАГТ ҮЗҮҮЛЭХ НӨЛӨӨ	30
САНАЛ, ЗӨВЛӨМЖ	32
ХАВСРАЛТ 1. Дэлхийн Худалдааны Байгууллага	35
ХАВСРАЛТ 2. Ажлын хэсгийн үйл ажиллагаа болон Сайд нарын бага хурлын тэмдэглэл	36
ХАВСРАЛТ 3. Сэдэвт орсон нэр томьёо, тодорхойлолт	38
ХАВСРАЛТ 4. Мал эмнэлэг болон эрүүл ахуйн шаардлагууд	40

МУ-ОХУ-ын худалдаан дахь тарифын бус саад тотгор, стандартын талаарх судалгаа-дүгнэлтийг гүйцэтгэсэн:

ЭЗЭЗ ХХК - Эдийн засаг Эрх зүйн зөвлөгөө ХХК

Бүдрагчаагийн Баяр
Гүйцэтгэх захирал, ЭЗЭЗ ХХК

Дэмчигдоржийн Галсанбуян
Захирал, Төслийн зохицуулагч, ЭЗЭЗ ХХК

ТАЛАРХАЛ

Оролцогчид:

- **Доктор Алберт Гийрэнд**
ҮХЯ/ГТХАН-ийн Төслийн удирдагч, эдийн засагч
Экспортын баримжаатай үйлдвэр, худалдааны бодлого төсөл
- **Лхагвасүрэнгийн Хулан**
ҮХЯ/ГТХАН-ийн Төслийн менежер
Экспортын баримжаатай үйлдвэр, худалдааны бодлого төсөл
- **Равдангийн Оюун**
МУ-ын ҮХЯ-ны ахлах ажилтан, БНСУ-ын Сөүл хот дахь МУ-ын ЭСЯ-ны Худалдааны зөвлөх
- **Оросоогийн Пүрэвсүрэн**
ЭЗЭЗ ХХК-ийн Судлаач
- **Ойдовын Бүжинлхам**
ЭЗЭЗ ХХК-ийн Судлаач
- **Алтангэрэлийн Мандуул**
ЭЗЭЗ ХХК-ийн Орчуулагч

Оролцогч байгууллагууд:

Гадаадын болон олон улсын байгууллагууд

- Германы Техникийн Хамтын Ажиллагааны Нийгэмлэг (ГТХАН)
- Европын Холбооны төсөл/Хүнс, хөдөө аж ахуйн яам

Монгол Улсын Засгийн Газрын холбогдох байгууллагууд

- Үйлдвэр, худалдааны яам
- Түлш, эрчим хүчний яам
- Хүнс, хөдөө аж ахуйн яам
- Стандартчилал, хэмжилзүйн үндэсний төв
- Эрүүл ахуй, халдваргүйжүүлэлтийн газар, Улсын мэргэжлийн хяналтын газар
- Мал эмнэлгийн газар
- Сүхбаатарын Гаалийн газар, Гаалийн алба
- Эрхүү хот дахь МУ-ын Худалдааны төлөөлөгчийн газар
- Эрхүү мужийн Эрхүү хот дахь МУ-ын Ерөнхий консулын газар
- Буриадын автономит улсын Улаан-Үүд хот дахь МУ-ын Ерөнхий консулын газар

ОХУ-ын Засгийн Газрын холбогдох байгууллагууд

- Наушкин Гаалийн газар (ОХУ-Монголын хилийн боомт)
- ОХУ-ын Эрүүл ахуй, халдваргүйжүүлэлтийн эрүүл мэндийн хяналтын байгууллагын Улаан-Үүд дэх салбар
- ОХУ-ын Мал эмнэлгийн байгууллагын Улаан-Үүд дэх салбар
- Буриадын өөртөө засах орны Эдийн засгийн яам
- Эрхүү мужийн Гаалийн алба, Эрхүү мужийн Улсын стандарт

Оролцогч байгууллагууд (үргэлжлэл):

Холбогдох худалдааны байгууллагууд

- Улаанбаатар төмөр зам
- Дорнын Говь ХХК (махны экспорт)
- Эрдэнэт хивс ХХК (хивсний экспорт)
- Монгол савхи (савхин барааны экспорт)
- Улаанбаатар хивс ХК(хивсний экспорт)
- Монросцветмет ХК (Монгол Оросын үнэт металл) (эрдэс бодисын экспорт)
- Ээрмэл ХХК (ноолуур, ноосны экспорт)
- Завхан ХХК (махны экспорт)
- Эвийн хүч ХХК (махны экспорт)
- ВС Монгол ХХК (махны экспорт)
- Монголын мах экспортлогчдын холбоо
- Бага Хангай ХХК (махны экспорт)
- Говь ХК (ноолуурын экспорт)
- Очир ХК (нүүрсний экспорт)
- Дархан Нэхий ХХК (үслэг эдлэл, савхины экспорт)
- Иволгинск ХХК (махны экспорт)
- Сэргэлэн Оргил ХХК (Оросын худалдааны компани)
- Петровис ХХК (тосны импорт)
- Мон Магнет ХХК (тавилгын импорт)
- Магнай Трейд (тосны импорт)
- Номин Холдинг ХХК (хүнсний импорт)
- Хүрд ХХК (автомашин, мотоциклын импорт)
- Бирюса ХХК (хөргөгчний импорт)
- Юкос Mongolia ХХК (тосны импорт)
- Эрхэс ХХК (автомашин, мотоциклын импорт)

Төрийн бус байгууллагууд

- Монголын Үндэсний худалдаа, аж үйлдвэрийн танхим
- ОХУ-ын Эрхүү, Улаан-Үүд хотуудад оршин суугч Монгол иргэдийн зөвлөл
- Эрхүү хот дахь Оросын Худалдааны танхим

Зохиогчдын зүгээс зөвлөх, редактор, бизнесийн байгууллагууд, Засгийн газрын ажилтнууд болон худалдааны бодлогын судлаач нарт талархал илэрхийлье.

Монгол-Оросын худалдаан дахь тарифын бус саад тотгор, шаардлагын талаарх судалгааны дүн шинжилгээг ГТХАН-ийн дэмжлэгтэйгээр хийсэн болно.

Доктор Алберт Гийрэнд, ҮХЯ/ГТХАН-ийн Төслийн удирдагч, эдийн засагч

Лхагвасүрэнгийн Хулан, ҮХЯ/ГТХАН-ийн Төслийн менежер

ХАРИУЦЛАГЫН ТАЛААРХ МЭДЭГДЭЛ

Тусгайлан зааснаас бусад тохиолдолд, энэхүү судалгаанд тэмдэглэгдсэн үзэл санаа, байр суурь нь ГТХАН, МУ-ын Үйлдвэр, худалдааны яам, түүнчлэн бусад холбогдох санхүүжүүлэгч байгууллагууд, олон улсын хандивлагч байгууллагууд, Засгийн газрын байгууллагууд болон хуулийн этгээдүүдийнх биш болно.

ХУРААНГУЙ

ОХУ Дэлхийн Худалдааны Байгууллагад нэгдэн орох хэлэлцээг 1995 оноос эхэлсэн бөгөөд энэ хугацаанд тус байгууллагын гишүүн 56 гишүүн улстай тарифын болон үйлчилгээний худалдааны талаарх асуудлаар хэлэлцээрүүдийг явуулж байна. Монгол Улс ОХУ-тай ДХБ-ын хүрээнд 1999 оноос албан ёсны хэлэлцээрүүдийг хийж ирсэн бөгөөд 7 удаагийн зөвлөлдөх уулзалтыг зохион байгуулаад байна.

ДХБ-ын хүрээнд Монгол Улс ОХУ-тай барааны тарифын болон тарифын бус саад тотгор, хязгаарлалтыг багасгах, 2 орны худалдааг хөнгөвчлөх, чөлөөтэй болгох зэрэг асуудлаар хэлэлцэж ирсэн. Хоёр улсын худалдааны статистикаас үзвэл, Монгол Улсаас ОХУ-д гаргаж буй экспортын хэмжээ аажмаар буурсан байна.

МОНГОЛ-ОРОСЫН ХУДАЛДААНЫ ХЭМЖЭЭ			
<i>ИМПОРТ/ЭКСПОРТ САЯ АМ.ДОЛЛАРААР</i>			
Он	Нийт худалдааны эргэлт	Экспорт	Импорт
2000	251.3	45.1	206.2
2002	273.8	47.9	225.9
2004	362.5	20.6	341.9

2001 оноос хойш Монголоос Орост гаргаж буй экспорт 2 дахин буурч харин Оросоос Монголд экспортолж байгаа бүтээгдэхүүн 1.6 дахин өссөн байна. 2002-2003 онд малын өвчин гарсантай холбогдуулан Оросын мал эмнэлгийн байгууллагаас малын гаралтай экспортын бүтээгдэхүүнд (үхрийн мах, ямааны мах, өлөн, ноос, г.м.) хориг тавьсан нь Монголоос Орост экспортлох махны хэмжээнд ихээхэн нөлөөлсөн байна.

Монголын экспортод үзүүлэх нөлөөллийг судалж үзэхэд Монголоос экспортлох бараанд үйлчилж буй ОХУ-ын худалдааны журам, тэр дундаа өргөн хэрэглэгддэг тарифын бус зохицуулалтын сөрөг үйлчлэлийг нарийвчлан судлах шаардлагатай гэж үзсэн байна.

Мах боловсруулах үйлдвэрлэл болон малын эрүүл ахуйг хангах явдлыг сайжруулах дорвитой арга хэмжээг авахын тулд Монгол Улсын журмыг ОХУ-ын болон олон улсын хүнс болон эрүүл ахуйн стандарттай нийцүүлэх явдлыг дахин харах хэрэгтэй байна.

1999 онд Монгол-Оросын 2 талын худалдааны либералчилалын асуудал эрхэлсэн Ажлын хэсгийг Засгийн газар хоорондын хэлэлцээний Зөвлөлүүдийн дэргэд байгуулсан ба үүнээс хойш нийт 5 удаа уулзаж тарифын бус саад тотгоруудын талаар хэлэлцсэн байна.

1. Судалгааны зорилтууд

- Монголоос ОХУ-д гаргадаг махны экспортод саад учруулдаг ОХУ-ын янз бүрийн тарифын бус саад тотгор, зохицуулалтын өнөөгийн байдлыг задлан шинжлэх
- ОХУ-ын ДХБ-д нэгдэх явц болон хоёр улсын хооронд гадаад худалдааны гэрээ хэлэлцээр байгуулагдах нөхцөлийн хүрээнд зохистой худалдааны хэлэлцээрийн стратегийг боловсруулахад мэдээлэл, зөвлөмжөөр хангах. Үүнд:
 - Монголоос Орос руу гаргахад ногдуулж болох импортын тарифын бус саад тотгор, хязгаарлалтын өнөөгийн байдлыг дараах стандартуудаар гаргаж ирэх:
 - Бараа
 - Захиргааны журмууд
 - Хүнсний аюулгүй байдал
 - Эрүүл ахуйн шаардлага
 - Хамгаалалтын арга хэмжээ
 - Өнөөгийн тарифын бус саад тотгорын үндэслэл, түүнчлэн тарифын бус саад тотгорын талаарх олон улсын стандарт болон ДХБ-ын журамтай тэдгээрийн нийцэж буй байдлыг дүгнэх
 - Монголоос Орос руу гаргах экспортын тарифын бус саад тотгорын нөлөөллийг тоон болон чанарын үзүүлэлтээр тооцох
 - Засгийн газрын бодлогын бичиг баримт, олон улсын судалгаа, худалдааны бодлогын журмыг судлах замаар ОХУ-тай байгуулсан хоёр талын худалдааны хэлэлцээрүүдийг судлан дүгнэх
 - ОХУ-ын ДХБ-д нэгдэх хэлэлцээрүүдийн өнөөгийн байдалд үнэлэлт дүгнэлт хийх, ингэхдээ тарифын бус саад тотгор болон худалдааны зохицуулалтыг зөөлрүүлэх, багасгахаар хүлээсэн үүргүүдийг онцгой анхаарах
 - Засгийн газрын ажилтнууд болон судлаачдын зөвлөмж дээр үндэслэн Монгол болон ОХУ-ын хил орчмын нутгуудаар судалгаа хийх
 - Улаанбаатар хот, Дархан, Сэлэнгэ, Завхан аймгуудын төлөөлөгчидтэй дугуй ширээний ярилцлага хийх (Эрдэнэт, 2005 оны 11-р сар)
 - Монгол-ОХУ-ын хоёр талын худалдаан дахь тарифын бус саад тотгор, хязгаарлалтуудыг тодорхой гаргах:
 - Бараанд тавих стандарт
 - Квотын тогтолцоо
 - Эрүүл ахуй, ариун цэврийн шаардлага
 - Импортын лиценз олгох
 - Хүнсний аюулгүй байдлын зохицуулалт, журам
 - Захиргааны болон хамгаалалтын арга хэмжээ

2. Мэдээлэл цуглуулах, үнэлэх дүгнэх үйл явц

Дараах газруудын Засаг захиргааны байгууллага, ЖДҮ болон хувиараа худалдаа, наймаа эрхэлдэг иргэдийг төлөөлсөн 100 гаруй эх сурвалжаас их хэмжээний мэдээллийг цуглуулсан болно.

МУ	ОХУ
Улаанбаатар	Хиагт
Дархан	Улаан-Үүд
Сэлэнгэ	Эрхүү

Эх сурвалжуудыг судалгаанд холбогдох байдлаар нь сонгосон болно. Холбогдох Засгийн газрын хэвлэл, статистикийн мэдээллүүдийг цуглуулж үнэлэлт дүгнэлт өгсөн.

Уг судалгаа нь ОХУ-тай хийсэн хоёр талын худалдааны хэлэлцээрийн талаарх Засгийн газрын бодлогын шинжтэй баримт бичгээс гадна ОХУ-ын худалдааны бодлого, журмын талаарх олон улсын судалгааг ашигласан юм. Энэхүү судалгаанд ОХУ-ын ДХБ-д элсэн орох хэлэлцээрүүдийн өнөөгийн байдлыг харуулсан бөгөөд тарифын бус хязгаарлалт болон худалдааны зохицуулалтыг зөөлрүүлэх, багасгах талаар хүлээсэн үүргийг онцгойлон авч үзсэн. Худалдаанд саад болж буй арга хэмжээнүүдийг олон улсын жишиг, бусад орнуудын худалдааны журмуудтай харьцуулан авч үзсэн болно.

3. Судлагдсан тарифын бус саад тотгор, арга хэмжээний жагсаалт

Барааны стандарттай холбогдох саад тотгорууд

- Бүтээгдэхүүний чанар
- Бүтээгдэхүүний чанарт нөлөөлж болзошгүй үйлдвэрлэлийн арга барил, үйл ажиллагаа
- Бүх гишүүн улсуудад нэн тааламжтай үндэсний нөхцөлийг олгох явдал
- Импортын бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнд дотоодын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний нэгэн адил үзүүлэх нэн тааламжтай үндэсний нөхцөл

Эрүүл ахуйн болон хорио цээрийн стандарттай холбогдох саад тотгорууд

Эрүүл ахуйн шаардлага болон хязгаарлалтууд нь хүмүүс, амьтад, ургамал болон эрүүл мэндийн аюулгүй байдлыг хангахад зориулагдсан байдаг. Үүнд:

- Төрөл бүрийн шавьж, хортон, өвчин, өвчний эх үүсвэр болон өвчин тээгчид тавигдах шаардлага
- Хүнсний бүтээгдэхүүн болон боловсруулсан хүнсний бүтээгдэхүүнийг өвчин, нян тээгчээс сэргийлэхэд тавигдах шаардлага
- Халдварт өвчин бүхий амьтан, ургамал, тэдгээрээс халдвар авсан бүтээгдэхүүнээс сэргийлэхэд тавигдах шаардлага

Бараанд тавих хязгаарлалт (хэмжээ болон лиценз)

Импорт, экспорт болон бүтээгдэхүүний үйлчилгээтэй холбогдсон үйл ажиллагаанд тавих хэмжээний болон тусгай зөвшөөрлийн хязгаарлалт.

Захиргааны хязгаарлалтууд

Худалдааны компаниудын заавал биелүүлдэг орон нутгийн захиргааны байгууллагууд болон захиргааны нэгжүүдийн үүсгэсэн тусгай зөвшөөрөл болон бусад хязгаарлалтууд.

ОРШИЛ

1. ДХБ ба ОХУ

ДХБ нь дэлхийн худалдааны дийлэнх хэсэгт хэрэгждэг олон талт гэрээ, хэм хэмжээ, зохицуулалтын нэгдлээс бүрдэнэ. ОХУ-ын ДХБ-д элсэн орох хэлэлцээ нь 1995 оны 4-р сараас эхэлсэн.

1993 оны 6-р сард Тариф, Худалдааны Ерөнхий Хэлэлцээрээс “ОХУ-ын асуудлаарх ажлын хэсэг”-ийг байгуулсан бөгөөд үүнд ОХУ-ын худалдааны бүх түншүүд багтсан ДХБ-ын 60 гишүүн орнууд оржээ. Уг ажлын хэсгийн гол үүрэг нь Оросын эдийн засгийн бодлогыг ДХБ-аас гаргасан хэм хэмжээ, дүрэм журамтай нийцэж буйг тогтоох явдал юм. 1995 оны 7-р сараас хойш нийт 29 удаа уг ажлын хэсэг нь хуралджээ.

Гадаадын компаниуд Оросын өргөн хэрэглээний бараа, бүтээгдэхүүний зах зээлд амархан нэвтрэхээс болгоомжилж буй ОХУ нь олон улсын эрх зүйн зохицуулалттай өөрийн зохицуулалтыг нийцүүлэх, Оросын экспортыг хяхан гадуурхахаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг авах шилжилтийн шатанд явж байна.

ОХУ-ын Өнөөгийн “гааль-тариф”-ын бодлогын хууль зүйн эх сурвалж нь ОХУ-ын Ерөнхийлөгч, ОХУ-ын Засгийн газар болон тэдгээрийг гүйцэтгэх байгууллагуудын тогтоолууд болж байна. Үүнд:

- Гаалийн татварын тухай тогтоол, 1993 оны 5-р сарын 21
- Гадаад худалдааны үйл ажиллагаан дахь төрийн зохицуулалтын тухай тогтоол” 1995 оны 10-р сарын 13 болно.

Эдгээр баримт бичгүүд нь Оросын гаалийн татварын бүрдэл, өөрчлөлт, болон хэрэглэх журмыг тодорхойлдог байна.

Импортын гаалийн татварыг барааны боловсруулалтаас нь хамаарч 3 ангилдаг. Үүнд:

- Түүхий эд 0-5%
- Хагас боловсруулсан 5-15%
- Бэлэн бүтээгдэхүүн 15-30%

1995 оны 2-р сарын 28-ны 190-р шийдвэр “Импортын гаалийн татварын үндэслэл, зарчим” нь гаалийн импортын татварын дээд хэмжээг 20% байхаар тодорхойлсон. 2000 оны 1-р сарын 1-ны өдрөөс барааны гаалийн хэмжээ нь үнийн 15% байхаар тогтоожээ (хамгийн доод хэмжээ нь 5%).

ОХУ гаалийн тарифыг дунд, удаан хугацаагаар багасгахдаа зарим тохиолдолд онцгой татварын (дампингийн эсрэг, г.м.) арга хэмжээг хэрэглэдэг.

Гадаад худалдаан дахь тарифын бус зохицуулалт нь орчин цагийн худалдаа болон улс төрийн тогтолцоонуудад үлэмж их үүргийг гүйцэтгэдэг ба уг зохицуулалтыг хэрэглэх явдал ихээхэн түгээмэл болж байна.

ОХУ нь буурай хөгжилтэй орнууд руу чиглэсэн худалдааны таатай нөхцөл үзүүлэх өөрийн тогтолцоотой байдаг. Гаалийн Кодексын 36-р зүйлд зааснаар таатай нөхцөл үзүүлэх тогтолцоог ойролцоогоор 5 жил тутамд хянадаг ба жил тутам Гадаад эдийн засгийн харилцаа болон Гадаад хэргийн яамдууд хянадаг байна. Таатай нөхцөл нь дараах гурван үндсэн хэсгээс бүрддэг. Үүнд:

- Хөгжиж буй орнуудын жагсаалт
- Хөгжил хамгийн буурай орнуудын жагсаалт
- Таатай нөхцөл үйлчлэхгүй барааны жагсаалт

Одоогоор Ази, Африк, Латин Америкийн 48 гаруй тооны улсын хөгжил хамгийн буурай орнуудын ангилалд багтаж байна.

2. Монгол-Оросын худалдаа

1980 оныг хүртэл Монгол Улсын гадаад худалдаа зөвхөн ЗХУ-аас хамааралтай байсан. ОХУ-аас Монголд импортолж байгаа импортын хэмжээ нь Монголын импортын 33.5 хувийг эзэлж байгаа ба гол импортын бүтээгдэхүүн нь нефтийн бүтээгдэхүүн, үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж болон хүнсний бүтээгдэхүүн юм. Монгол Улс ОХУ-тай ДХБ-ын хүрээнд 1999 оноос хойш албан ёсны 11 удаагийн гэрээ, хэлэлцээрүүдийг хийж ирсэн бөгөөд эдгээр нь дараах асуудлуудыг онцгойлон авч үзэж байв. Үүнд:

- Барааны тарифын болон тарифын бус хяналтыг багасгах
- Чөлөөт худалдаа
- Саад тотгорууд
- Хязгаарлалтууд ба либералчилал

2005 оны 4 дүгээр сард Монгол-Оросын хоёр талын ээлжит 8 дахь хэлэлцээ Женев хотноо болсон байна. ОХУ 600 орчим нэрийн бараа бүтээгдэхүүнд тарифын санал ирүүлснээс Оросын зах зээлд нийлүүлэгдэж болох манай 100 орчим нэр төрлийн бараа бүтээгдэхүүн дээр түлхүү анхааран хэлэлцээ хийжээ. ОХУ-ын анхны санал нь одоогийн мөрдөгдөж байгаа барааны дундаж тарифаас 50%, үүний дотор ХАА-н гаралтай барааны тариф нь 100% өндөр байжээ. Олон удаагийн хэлэлцээ хийсний үр дүнд нийт барааны дундаж тариф 13 хувь, үүнээс ХАА-н барааны дундаж тариф 12% байхаар тохирсон болно. Мөн тохиролцоот тарифт хүрэх шилжилтийн хугацааг дунджаар 2.2 жил байхаар тохиролцжээ. ОХУ нь Дэлхийн Худалдааны Байгууллагад орсны дараах шилжилтийн үедээ импортын дундаж татварыг 7.5-д хүргэхээр амлаад байна. Аж үйлдвэрийн бараандаа 5% байх бол ХАА-н бүтээгдэхүүнд өөрчлөлт орохгүй юм байна. ОХУ өөрийн экспортын бараанд ногдуулах татвараа аажмаар бууруулж, улмаар ДХБ-д нэгдэн орсноос хойш 4 жилийн дотор экспортын татвараа тэглэхээ амлажээ. Гэхдээ газрын тосны, түлш-эрчим хүчний бүтээгдэхүүнүүд болон хар, өнгөт металлын хаягдал гэх мэт чухал түүхий эдийн экспортын татварыг хэвээр байлгана гэжээ.

ОХУ болон Монгол Улс нь ОХУ-ын ДХБ-д нэгдэн орохтой холбогдсон 2 талын хэлэлцээрийг 2005 оны 10-р сарын 5-нд дуусгаж, албан ёсны тэмдэглэлд гарын үсэг зуржээ. Үүнд ОХУ-ын талаас Эдийн засаг, худалдааны сайд Оскарович Греф, Монголын талаас Үйлдвэр, худалдааны сайд С. Батболд нар гарын үсэг зурсан байна.

Өнөөгийн худалдаанд дараах эерэг болон сөрөг үзэгдлүүд байна. Үүнд:

- 2 улсын хооронд худалдаа хийхэд худалдааны төлбөрийн тооцоо шууд бус гуравдагч орны банкаар дамжуулан хийгдэх болсон.
- ОХУ дотоод зах зээлээ хамгаалах зорилгоор:
 - Импортын тарифыг өндөр тогтоосон
 - Квот тогтоосон
 - Мал эмнэлгийн шаардлагыг өндөрсгөсөн
- 2 улсын тухайн байгууллагуудын хооронд хэлэлцээр, зөвшилцлүүд шинээр сайн хийгдээгүй байсны улмаас 2 улсын хоорондын худалдаанд худалдааны вакуум (орон зай) үүссэн.
- Монгол Улсын худалдааны гол түнш нь Сибирээр хязгаарлагддагын улмаас үнийн чөлөөт өрсөлдөөн явагдах боломжгүйд хүргэдэг.
- Оросын импортлогчид дараа төлбөрийн хэлбэрээр махаа худалдаж авдаг нь төлбөр хугацаандаа төлөгдөхгүй байх үндсийг бий болгодог.
- Монголтой хил залгадаг нутгуудад махны хангамж хэрэгцээт хэмжээнээс маш доогуур байдаг, үүнээс болж махны жижиглэнгийн үнэ 1кг нь 4-7 америк доллар хүртэл өсдөг.
- Нефтийн импортын гол хүндрэлтэй асуудал нь тээврийн өндөр өртөг, Оросын экспортын гаалийн татварууд, нефтийн бүтээгдэхүүнд тавих монополи эрх байдаг.
- Гаалийн бүрдүүлэлт хийх ажиллагааны хугацаа маш удаан, хүнд суртал ихтэй байна.
- Оросын Засгийн газар, захиргааны ажилтнуудын дунд орших хээл хахууль, авилгал, гэмт хэрэг.
 - Энэ нь нэн ялангуяа жижиглэнгийн наймаачдад их хүндрэл учруулдаг.

Өнөөгийн худалдаан дахь сөрөг үр дагавруудыг дэлгэрүүлэн тоочвол:

- ОХУ нь 60 мянган тонн монгол махыг экспортлох нөөц бололцоотой хэдий ч Бурмяспром нь ОХУ-аас тогтоосон махны квотын дийлэнхийг эзэмшдэг байна. Энэ байдал нь Монголын мах экспортлогч компаниуд нь махыг олон улсын жишгээс доогуур үнээр ОХУ-д худалдаалахад хүргэдэг. Квотоос давсан хэмжээний махны импортод 60%-ийн импортын татварыг ногдуулж байгаа нь нилээд өндөр байна.
- Одоогийн байдлаар Алтанбулаг, Сэлэнгийн 200-300-аад иргэд, Хиагтын 50-100-аад орос иргэд жижиг худалдаа эрхлэн Монголоос өргөн хэрэглээний бараа, хувцас, Оросоос хоол хүнсний зүйлс зөөж байна.
- Энэ барааны өртөг нь хориос зуун доллар хүртэлх хэмжээний үнэтэй байгаа боловч гаалийн зүгээс их хатуу шаардлага тавьдаг.
- ОХУ-ын Гаалийн ажилтнууд түүнчлэн дамжин өнгөрөх тээвэрлэлтэд хүндрэл учруулдаг. Ачааны мэдүүлэг бага зэрэг зөрүүтэй байгаагаар шалтаглан барааг хураан авдаг. Оросын Төмөр замын албанаас хэрэгжүүлдэг эдгээр бодит байдалд үл нийцэх арга хэмжээ нь төмөр замын худалдааны эргэлтэд сөргөөр нөлөөлж байна.

Тарифын болон тарифын бус саад тотгоруудыг даван туулах дараах арга хэмжээг санал болгож байна. Үүнд:

- Монголын махны экспортын квотыг нэмэгдүүлэх
- Монголын махыг эрүүлжүүлэх асуудалд хамтран ажиллаж Монголоос Орос руу экспортоор орж байгаа махыг “Д” зэрэглэлд багтаан оруулах
- Монгол махыг хагас боловсруулсан махан бүтээгдэхүүн хэлбэрээр гаргах
- Монгол малын дайвар бүтээгдэхүүний экспортыг хэмжээг нэмэгдүүлэх
- Хонь, ямааны махны экспортыг нэмэгдүүлэх
- Хилийн худалдааг нэмэгдүүлэх
- Хил орчмын байгалийн баялгийг ашиглах төслүүдийг хамтран хэрэгжүүлэх
- Хил орчим Оросын түүхий эд дээр тулгуурласан АНУ, Европын Холбооны хамтарсан үйлдвэрүүдийг бий болгох
- ОХУ-аар дамжин өнгөрч буй тээвэрлэлтийн хязгаарлаж буй саад тотгоруудыг арилгах
- ОХУ, Монгол Улсын хооронд бий болох боломжтой аялал жуулчлалын нөөц бололцоог ашиглах
- Улаан-Үүд, Эрхүү хотуудад Монголын Худалдааны төвүүдийг байгуулах

Манай хоёр орны хооронд мэдээлэл, харилцааны салбар нь зохих хэмжээнд байхгүй байгаагийн улмаас мэдээлэл, бизнесийн орон зайг үүсгэж байна. Хоёр орны Худалдааны танхимууд, бизнес болон олон нийтийн байгууллагуудын хоорондын харилцааг улам сайжруулснаар ижил стандарт бүхий ойролцоо худалдааны практикийг бий болгох боломжтой юм.

ОХУ-ЫН ДХБ-Д НЭГДЭН ОРОХ ҮЙЛ ЯВЦ

ОХУ-ын Ерөнхийлөгч Владимир Путин 2001 онд ДХБ-д элсэхтэй холбогдуулан авах бүхий л арга хэмжээ нь зөвхөн ОХУ-ын үндэсний эдийн засгийн ашиг сонирхлын үүднээс хийгдэх болохыг тунхагласан билээ. Тэрээр хэлэхдээ:

“Бид, ямар ч тохиолдолд ДХБ-д стандартын бус нөхцөлөөр нэгдэхийг хэрхэвч зөвшөөрөхгүй” гэжээ.

“Стандартын бус нөхцөл” гэдэгт ДХБ-д нэгдсэнээс үүсэн бий болох давуу талаас үл хамаарч, гадаадын зах зээлүүдтэй өрсөлдөхөд бэлэн бус байгаа Оросын эдийн засгийн өрсөлдөх нөөц бололцоо бүхий салбаруудыг ашиглах бүхий л оролдлого хамаарна.

1992 онд, ОХУ нь Тариф Худалдааны Ерөнхий Хэлэлцээр (ТХЕХ)-т ажиглагчийн эрхийг авсан бөгөөд энэ эрхийг хуучин ЗХУ-аас залгамжлан авсан байна. 1994 оны 12-р сард ОХУ нь ДХБ-д элсэн орох албан ёсны хүсэлтээ өргөн барьсан. Улсын Дум зохих хууль тогтоомжийг 1995 оны 4-р сард баталсан.

Хэлэлцээний эхний “мэдээллийн” шинжтэй үйл явц нь Тариф Худалдааны Ерөнхий Хэлэлцээрээс байгуулсан “ОХУ-ын асуудлаарх ажлын хэсэг” байсан бөгөөд үүнд, ОХУ-ын худалдааны бүх түншүүд багтсан ДХБ-ын 60 гишүүн орнууд оржээ. Уг ажлын хэсгийн гол үүрэг нь Оросын эдийн засгийн бодлогыг ДХБ-аас гаргасан хэм хэмжээ, дүрэм журамтай нийцэж буйг тогтоох явдал юм (2-р Хавсралтыг үзнэ үү).

Хэлтэс хоорондын комисс (1993 онд ДХБ-тай үйл ажиллагаагаа нийцүүлэх зорилгоор байгуулагдсан)-ыг 1997 онд “ДХБ-ын асуудал эрхэлсэн ОХУ-ын Засгийн газрын комисс” болгон өөрчлөн байгуулжээ. Үүнд ойролцоогоор 50 орчим холбооны сайд нар, алба, байгууллагууд хамаардаг байна.

Эдийн засгийн хөгжил, худалдааны яам нь уг комиссын үйл ажиллагааг зохицуулдаг. Одоогийн хэлэлцээрүүд нь Оросын зах зээл дээр гадаадын бараа, үйлчилгээг бий болгох асуудалд анхаарч байна.

ОХУ-ын Засгийн газрын холбогдох албад 10 гаруй албан ёсны болон судалгаа, шинжилгээний баримт бичгийг боловсруулаад байна. Үүнд хамрагдсан дараах сэдэв байна:

- Хөдөө аж ахуйн салбарт дэмжлэг үзүүлэх дотоодын тогтолцоонууд
- Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүнд үйлчлэх тарифын болон тарифын бус зохицуулалтууд
- Импортын болон экспортын барааны үнийг тодорхойлох гаалийн аргачлалын систем
- Гадаад эдийн засгийн зохицуулалтын эрх зүйн орчныг хөгжүүлэх

1. Давуу болон сул талууд

ДХБ-ын гишүүн орнууд Оросын дараах өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний зах зээлд гадаадын компаниуд амархан нэвтрэх аюулын талаар байнга хөндөж хэлэлцдэг билээ. Үүнд:

- Хөдөлгөөнт үүрэн харилцаа холбооны зах зээл, үйлчилгээ
- Банкны үйлчилгээ
- Хүнсний үйлдвэрлэл
- Даатгалын үйлчилгээ
- Механик, инженер
- Иргэний агаарын тээврийн хэрэгслийн үйлдвэрлэл
- Төмрийн металлурги
- Хөнгөн цагааны үйлдвэрлэл

Дараах асуудлуудад анхаарлаа хандуулах тохиолдолд ОХУ шилжилтийн үед хүрэх боломжтой. Үүнд:

- Санхүүжилтийн хүндрэлүүдийг арилгах
- ОХУ-ын хууль тогтоомжийг олон улсын хэм хэмжээтэй нийцүүлэх
- Зээлийн эрсдэлийг багасгахтай холбогдсон эдийн засгийн ил тод байдлыг хангах

Барууны банкнуудын нөлөө нь санхүүгийн үйлчилгээний зах зээлийн өрсөлдөөнийг эрчимжүүлж, илүү хямд зээлийн эх үүсвэрт хүрэх бололцоог нээж өгнө.

2. Эерэг талууд

- Олон улсын эрх зүйн орчинд нэгдэнэ.
- Бусад орнууд ОХУ-ын экспортыг хяхан ялгаварлахаас хамгаална.
- Үйлчилгээний шинэ зах зээлд нэвтэрнэ.
- Олон улсын худалдаанд зориулсан шинэ журмууд боловсрогдоно.
- ОХУ-ын хууль тогтоомж олон улсын хэм хэмжээтэй нийцнэ.
- Хууль батлахад үйлдвэрлэлийн салбар, орон нутгийн бүсээр лоббидох явдал багасна.

3. Сөрөг талууд

- Олон үйлдвэрлэгчид гадаадын өрсөлдөөнийг сөрөхөд хамгаалалт, баталгаагүй болно
- Импортын татвараас төсөвт оруулах орлого багасна
- Тарифын либералчилал
 - Гадаадаас орж ирэх импорт илүү их анхаарал татна
 - Үйлдвэрлэлийн салбарт хөрөнгө оруулалт татах нь багасна
- ДХБ нь ОХУ-ын барааны дампингийн эсрэг арга хэмжээг баталгаажуулахгүй

ОЛОН УЛСЫН ТАРИФЫН ЗОХИЦУУЛАЛТЫГ ОХУ-ЫН БОДЛОГОТой УЯЛДУУЛАХ НЬ

1. Олон улсын худалдааны тарифын зохицуулалт

Олон улсын тарифын зохицуулалт нь олон улсын худалдааны үйл явцыг зохицуулдаг нэгдмэл зарчим, хэм хэмжээнд тулгуурладаг. Зохицуулалт нь дараах байгууллагуудын үйл ажиллагаанаас үүсэн бий болжээ. Үүнд:

- Дэлхийн Гаалийн Байгууллага
- Европын Эдийн Засгийн Комисс
- НҮБ
- ДХБ
- Худалдаа, Хөгжлийн талаарх НҮБ-ын Бага Хурал

Дийлэнх орнуудын тарифын зохицуулалтад Гаалийн татварын тухай хууль болон Гаалийн кодексууд нь эрх зүйн үндсэн эх сурвалж болдог. Үндэсний эрх зүйн баримт бичиг болох Гаалийн кодекс нь олон улсын хэлэлцээнд хамаардаггүй. Харин гаалийн татвар нь олон улсын дүрэм, журмуудаар зохицуулагддаг ба олон улсын хэлэлцээнд тогтмол хөндөгддөг. Эдгээр хэлэлцээнүүд нь бараанд оногдуулах тариф, тэдгээрийн бүтэц, түвшин, хэмжээ, экспорт, импортод оногдуулах хэмжээ зэргийг жагсаадаг.

Гаалийн татвар нь тухайн орны эдийн засгийн хөгжил болон тарифын импортын татварын хэмжээний харилцан хамаарлыг тогтоож байдаг. Аливаа улс хөгжингүй байх тусам татварын хэмжээ бага байдаг (өөрөөр хэлбэл тухайн улсад хангалттай хэмжээний үйлдвэрлэлийн өрсөлдөөн буй, тиймээс татварын хамгаалалт төдийлөн шаардлагагүй байдаг). Унгар, Австри, болон Швейцарь улсуудад гаалийн татвар дунджаар тус тус 16.8-аас 3% байдаг байна.

Гэсэн хэдий ч, тансаг хэрэглээний барааны татварын хэмжээ нь дундаж барааныхаас хамаагүй илүү байх боломжтой бөгөөд, тухайн улсын санхүүгийн хүүгээс л шалтгаалдаг байна. Европын Холбоонд барааны дундаж тариф нь 4% хүрэхгүй байхад, архины импортын татвар 20%-аас хэтэрдэг, түүнчлэн загасны түрсний тариф 30% байдаг байна.

Өнөөгийн тарифын зохицуулалтад нь импортын гаалийн татвар аажмаар багасгах хандлагатай байна. Үйлдвэрлэлийн бүтээгдэхүүнд оногдуулах татварын дундаж хэмжээ нь 5% арай хүрэхгүй байна. Тарифын хэмжээ багасгах явдал ирээдүйд үргэлжлэх болно. Гаалийн татварыг хоёр ангилж болж байна:

Импортын тариф:

- Импортын тариф нь аливаа улсын гадаад худалдааны хэмжээг зохицуулах үндэс нь болдог. Үүнийг 100 гаруй орнуудад хэрэглэдэг.
- Импортын тариф нь импортолсон барааны үнийг нэмэгдүүлдэг учраас зорилтот зах зээл дээрх өрсөлдөөнийг хязгаарладаг
- Импортын татвараар хамгаалагдсан барааг үйлдвэрлэгчид өргөн хэрэглээний барааны зах зээл өргөжиж өөрийн бараа нэмэгдсэнээс ашиг олдог.

Экспортын тариф:

- Экспортын тарифыг байгалийн баялагт хэрэглэдэг хязгаарлагдмал тооны улсууд байдаг
- Байгалийн нөөц баялаг ихтэй хөгжиж буй орнууд нь дотооддоо хямд үнэ, гадаадад өндөр үнийг тогтмол барихын тулд экспортын тарифыг хэрэглэдэг.
- Экспортын тарифыг улсын мөнгөн тэмдэгтийн нөөцийг нэмэгдүүлэхэд ашигладаг.
- Гэсэн хэдий ч, экспортын тариф нь экспортын бүтэц болон хэмжээнд сөрөг эдийн засгийн үр дагаврыг авчирч болзошгүй байдаг
 - Тухайн улсын экспортын нөөц бололцоог сулруулах
 - Гадаад худалдааны хэмжээнд зөрчил бий болгох, үүнээс инфляци үүсгэх.

2. ОХУ-ын гаалийн болон тарифын бодлогын хөгжил

ОХУ-ын Өнөөгийн “гааль-тариф” бодлогын хууль зүйн эх сурвалж нь ОХУ-ын Ерөнхийлөгч, ОХУ-ын Засгийн газар болон тэдгээрийг гүйцэтгэх байгууллагуудын тогтоолууд болж байна. Үүнд:

- Гаалийн татварын тухай тогтоол, 1993 оны 5-р сарын 21
- Гадаад худалдааны үйл ажиллагаан дахь төрийн зохицуулалтын тухай тогтоол” 1995 оны 10-р сарын 13

ОХУ-ын гаалийн татварын үндсэн зорилгыг ихэнхдээ дараах байдлаар тодорхойлдог. Үүнд:

- Өргөн хэрэглээний барааны импортыг дэмжих
- Үндэсний үйлдвэрлэл болон хэрэглээний хөгжлийн нөхцөл
- Гадаадын шударга бус өрсөлдөөнөөс Оросын зах зээлийг хамгаалах
- ОХУ олон улсын эдийн засгийн байгууллагуудад нэгдэн орох нөхцөл
- Төлбөрийн тэнцлийн бүтцийн сайжруулалт

Импортын гаалийн татварыг барааны боловсруулалтаас хамаарч 3 ангилдаг. Үүнд:

- Түүхий эд 0-5%
- Хагас боловсруулсан 5-15%
- Бэлэн бүтээгдэхүүн 15-30%

Оросын тариф нь дийлэнх улс орнуудад хэрэглэдэг зарчмыг баримталдаг. Үүнд:

- Нэмэгдэх тариф-Барааны боловсруулалт, үйлдвэрлэлийн түвшнээс хамаарч татварын хэмжээ нэмэгдэх
- Үр нөлөө бүхий тариф-үйлдвэрлэлийн хөгжилд шаардлагатай барааны багассан татвар

1995 оны 2-р сарын 28-ний 190-р шийдвэр “Импортын гаалийн татварын үндэслэл, зарчим” нь гаалийн импортын татварын дээд хэмжээг 20% байхаар тодорхойлсон. 2000 оны 1-р сарын 1-ний өдрөөс барааны гаалийн үнийн 15% байхаар тогтоожээ (хамгийн доод хэмжээ нь 5%).

Татварын хэмжээнд огцом өөрчлөлт орохоос сэргийлж ОХУ-ын Засгийн газрын 1997 оны 10-р сарын 1347-р шийдвэр тарифын тогтолцоог улам тогтворжуулсан. Уг шийдвэрээр татварын хэмжээг 6 сарын зайтай өөрчилж болох төдийгүй өөрчлөгдсөнөө хойш 180 хоногийн дараа үйлчлэх хүчин чадалтай болох бөгөөд нэг удаад 10%-аас илүү хэмжээгээр өөрчлөхийг хориглосон байна.

Татварын хэмжээг үндэсний үйлдвэрлэгчдийн экспортын өрсөлдөөнийг эрчимжүүлэх зорилгоор өөрчилж болно. Дараах тоон харилцан хамаарал байж болох:

- Экспортын барааг нэмэгдүүлсэн тохиолдолд түүхий эд болон үндэсний үйлдвэрлэлийн бусад хэрэгсэлд оногдуулах импортын татварын хэмжээ багасна.
- Бэлэн бүтээгдэхүүний импортын гаалийн татварыг худалдааны буюу улс төрийн зарчимд тулгуурлан багасгах боломжтой
- Дунд болон урт хугацааны хувьд тарифын хамгаалалтыг багасгах явдлыг хэмжээний хязгаарлалт болон онцгой татвараар (дампингийн эсрэг, г.м.) нөхөх хэрэгтэй гэж ОХУ үзэж байна.

3. ОХУ-ыг ДХБ-д элсэхтэй холбогдсон тарифын бодлого

ОХУ-ын ДХБ-д элсэх явдал нь дотоодын гаалийн татварын хөгжилд чухал нөлөө үзүүлэх болно. ДХБ-ын гишүүн болох чухал элемент бол улсын эдийн засгийн үр нөлөө бүхий тарифын хамгаалалтад үндэслэсэн тарифын буулт юм. Тариф, Худалдааны Ерөнхий Хэлэлцээр/Дэлхийн Худалдааны Байгууллагын хүрээнд өргөн хэрэглээний барааны нилээд хэсэг нь гаалийн татвартай холбоотойгоор “холбоотой байр суурь”-ийн статустай байна. Тарифын хамгаалалтын тусгай зарчмууд нь өргөн хэрэглээний барааны байр суурийг 3 бүлэгт хуваах боломжтой болгож байна. Үүнд:

1. Урт хугацаанд Засгийн газрын идэвхтэй дэмжлэг шаардагддаг үндэсний үйлдвэрлэлийн бүтээгдэхүүн болон улсын аюулгүй байдлыг хангадаг бүтээгдэхүүн. Энэ бүлгийн ерөнхий/түгээмэл хэрэглээний барааны 13-15%-д тарифын холболтыг хассан байна.
2. Импортод мэдрэмтгий, Засгийн газраас дэмжлэг шаардагддаг үндэсний үйлдвэрлэлийн бүтээгдэхүүн. Энэ бүлгийн барааны 35% орчим хувьд нь тарифын илүү өндөр хэмжээ тогтоохын тул тарифын холболт шаардлагатай байдаг.
3. Импортод мэдрэмтгий биш, Засгийн газраас тодорхой дэмжлэг шаарддаг үйлдвэрлэлийн бараа бүтээгдэхүүн хамаарна. Энэ бүлгийн барааны 50% орчим хувьд нь тарифын тогтмол хэмжээ тогтоохын тулд тарифын холболт шаардлагатай байдаг.

Тарифын холболт нь гадаадын нийлүүлэгчид болон Оросын импортлогчдод аль алинд нь тогтвортой таамаглахуйц байдлыг ОХУ-ын тарифын тогтолцоонд бий болгоно. Энэ нь худалдааны эргэлтийг эрчимжүүлэх чухал хүчин зүйл юм.

4. Олон улсын худалдааны тарифын бус зохицуулалт

Гадаад худалдааны зохицуулалтын тарифын бус хэрэгсэл нь өнөөгийн худалдаа, улс төрийн механизмд чухал үүрэг гүйцэтгэдэг болоод байна.

Тарифын бус хэрэгсэл нь олон улсын худалдаанд ерөнхийдөө хэр зэрэг нөлөөлдөг нь тодорхойгүй байна. Тоон дүгнэлтийг хийх боломжгүй байна. Тарифын зохицуулалтыг хууль тогтоомжоор бий болгодог бол тарифын бус хязгаарлалтыг гүйцэтгэх эрх мэдлийн төв болон орон нутгийн салбарууд хийх боломжтой байдаг. НҮБ-ын Худалдаа, хөгжлийн бага хурлын мэргэжилтнүүд тарифын бус хязгаарлалтын нийт хэмжээ нь дотоодын татварын арга хэмжээний 20 хүртэлх хувийг, түүнчлэн батлагдсан дүрэм, журмуудын 20 орчим хувийг эзэлдэг хэмээн дүгнэжээ. АНУ, Япон болон Европын Холбоо зэрэг орнууд нь гадаад худалдааны тарифын бус хязгаарлалтын хэрэглээгээрээ тэргүүлдэг байна.

Тарифын бус зохицуулалтын олон улсын практикт дараах цөөн тохиолдлыг хэрэглэдэг байна. Үүнд:

- Үндэсний эдийн засгийг хамгаалах
- Олон улсын аюулгүй байдлыг хангах
- Хүн амын амьдрал, эрүүл мэндийг хамгаалах
- Олон улсын өмнө хүлээсэн үүргээ биелүүлэх
- Олон улсын худалдааны тогтолцоог тогтворжуулах

5. Олон улсын худалдаанд харилцан тохиролцсон тарифын бус зохицуулалтыг хэрэглэх явц дахь олон улсын эрх зүйн тогтолцоо

Тариф, Худалдааны Ерөнхий Хэлэлцээр/ДХБ-ын хүрээн дэх худалдааны зохицуулалтын олон улсын эрх зүйн тогтолцоо нь үл ялгаварлал болон зах зээлийн үр нөлөөтэй байдалд тулгуурладаг. Тарифын бус хэрэгслийг хэрэглэх явдлыг дараах байдлаар тодорхойлох боломжтой. Үүнд:

1. Тарифын бус зохицуулалт нь олон улсын эрх зүйн дараах зарчмуудын дагуу хэрэглэгддэг. Үүнд:
 - Импортлогч орны дотоодын зах зээл дээр уг бараа байх
 - Импортлогч орны дотоодын зах зээл дээрх уг барааны статус
 - Тарифын бус зохицуулалтад зориулсан ил тод хууль зүйн үндэслэл байх
 - Дамжин өнгөрөх эрх чөлөө
2. Тарифын бус зохицуулалтын хэрэгслийг хэрэглэх явдлыг тоон хязгаарлалтын бүхий л хэлбэрийн хориглолтоор хязгаарлах.
3. Тарифын бус зохицуулалтын хэрэгслийг хэрэглэх явдлыг олон улсын дүрэм, болзошгүй/цаашид бий болох ялгаварласан буюу протекционист шинжтэй журам, тарифын бус зохицуулалтыг хориглох замаар хязгаарлах (тухайлбал, гаалийн болон хилийн тусгай журам, техникийн шинжтэй саад тотгорууд, эрүүл ахуйн арга хэмжээ зэргийг хэрэглэх, г.м.).
4. Тарифын бус зохицуулалтыг олон Засгийн газрууд тэнцвэржүүлэхийн тулд дараах цогц хүчин зүйлсийг нарийн зохицуулагдсан механизмаар бүрдүүлэх. Үүнд:
 - Импортлогч талыг шударга бус худалдааны практикаас хамгаалах
 - Зах зээл дэх гэнэтийн өөрчлөлт (дампингийн эсрэг арга хэмжээ, хамгаалалтын арга хэмжээ, тэнцвэржүүлэх татвар, болон харилцан хоёр талын арга хэмжээ, г.м., Хавсралт 3-ийг үзнэ үү)
 - Үндэсний үйлдвэрлэл дэх онц байдал
 - Байгалийн болон ослын хүчин зүйл, үйл явдал
 - Хүн амын аюулгүй байдлын шаардлага
 - Нутгийн хэм хэмжээ, ёс суртахууныг дагаж мөрдөх

6. ОХУ ба ДХБ: Хөдөө аж ахуйн байдал

“Хөдөө аж ахуйн гэрээ” нь ДХБ-ын гишүүн орнуудыг худалдааны шинэ нөхцөл байдалд дасахад үндэсний хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлд үүсэж болох сөрөг үр дагаврыг арилгахад шаардагдах шилжилтийн урт хугацааг шаардаж байна. ОХУ зэрэг холбогдох улс орнууд нь энэхүү шилжилтийн үеийг ашиглаж олон улсын худалдааны шинэ давуу талыг үндэсний хөгжилдөө эерэгээр ашиглах боломжтой юм. ОХУ нь хөдөө аж ахуйд үзүүлэх Засгийн газрын дэмжлэг сулрахаас болгоомжлох хэрэгтэй юм.

Олон улсын худалдааны хөдөө аж ахуй, үйлдвэрлэлийн салбарт нэгдэх явдал нь хамгаалалтын арга хэмжээг шууд арилгах боломжтой гэсэн үг биш юм. ДХБ-ын зарим шинэ орнууд хуучин журмуудаа баримтлах шаардлагатай байж болзошгүй юм. Тиймээс, олон улсын зүгээс үзэхэд хамгийн хөгжих ирээдүйтэй үйлдвэрлэлийн салбарыг хөгжүүлэхийг чухалчлах нь зүйтэй.

ДХБ-д элсэх явдал нь ОХУ-д дотоодын зах зээлийг хамгаалах тарифын бус арга хэмжээнээс тарифын зохицуулалтад шилжих шаардлагыг бий болгож байгаа юм. Энэ шилжилт нь дараахыг шаардаж байна. Үүнд:

- Төрөл бүрийн импортын хүнсний зүйлст гаалийн шинэ татварыг ногдуулах
- Дотоодын бүтээгдэхүүний НӨАТ-ыг багасгах
- ОХУ-ын гаалийн татварыг одоогийн хэмжээнээс бууруулах
- Оросын эдийн засгийн тогтворшил болон цаашдын хөгжил нь хүнсний зүйлсийн эрэлт, хэрэгцээг нэмэгдэхэд хүргэнэ
- Импортын татварыг багасгах нь импортын бүтээгдэхүүний эрэлт хэрэгцээг нэмэгдүүлнэ.

7. Эрүүл ахуйн арга хэмжээг ашиглах талаарх гэрээ

Уг Гэрээ нь Засгийн газрууд эрүүл ахуйн арга хэмжээг хэрэглэх эрх зөвхөн ард түмэн, амьтан, ургамлын амьдрал, эрүүл мэндийг хамгаалахад шаардлагатай тохиолдлоор хязгаарлагдахыг хүлээн зөвшөөрдөг.

Эрүүл ахуйн арга хэмжээг зохицуулж нэгтгэхийн тулд ДХБ-ын гишүүн орнууд нь олон улсын стандартыг хэрэглэх үүргийг үүсгэж байна. Олон улсын стандартаас хэтэрсэн эрүүл ахуйн шаардлагыг шинжлэх ухааны үндэслэлтэй буюу ДХБ-ын гишүүн орон ач холбогдлыг нь тодорхойлж чадвал хэрэглэж болно. Ач холбогдлыг нь тодорхойлохдоо хүний, амьтны, ургамлын амьдралд нүүрлээд буй эрсдэлийн тооцоонд үндэслэж болно. Экспортлогч орнууд нь импортлож буй оронтой нийгмийн эрүүл мэндийн үйлчилгээний ижил түвшинд байх ёстой. “Гэрээ” нь хяналт, шалгалтын явцын журмуудыг багтаасан байна.

Гэрээнд эрүүл ахуйн арга хэмжээний зохицуулалтад ил тод байх шаардлагыг тавьдаг ба үүнд холбогдох эрх зүйн акт нь урьдчилан хэвлэгдсэн байх, түүнчлэн үндэсний мэдээллийн сүлжээ байгуулах, мэдэгдэх журам зэрэг шаардлагыг тавьсан байдаг. Уг мэдээллийн сүлжээ нь ДХБ-ын гишүүдийн лавлагаанд хариу өгч тэдгээрийг баримтжуулах ёстой байна. Түүнчлэн уг Гэрээ нь Эрүүл ахуйн арга хэмжээний комисс байгуулах шаардлагыг тавьдаг ба энэ нь аливаа зөвлөлдөөн, бусад холбогдох байгууллагатай холбогдох цэг болж олон улсын хамтын ажиллагааг зохицуулах, хянах үүрэгтэй байх юм.

8. ОХУ-ын үндэсний таатай нөхцөл үзүүлэх тогтолцоо

Таатай нөхцөл үзүүлэх явдал нь эдийн засгийн үр нөлөө бүхий бодлого ба өргөн хэрэглээний барааны зах зээл, түүхий эдийн эх үүсвэр, капиталын хөрөнгө оруулалтыг бэхжүүлэхэд хэрэглэгддэг. Таатай нөхцөл үзүүлэх тогтолцоо нь

“Хөгжил буурай орнуудын барааны гарал үүслийг тарифын таатай нөхцөл үзүүлэх замаар тодорхойлох нэгдсэн дүрмийн талаарх Гэрээ”-ний зохицуулалтад тулгуурладаг.

Уг Гэрээг 1980 онд Болгар, Унгар, Польш, ЗХУ, Чехословак зэрэг орнуудын Засгийн газрууд байгуулсан.

Гаалийн татварын тухай хуулиудын 34-р зүйлээс үзэхэд, тарифын таатай нөхцөл нь ОХУ-ын гаалиар орж ирэх бараанд харилцан үзүүлэх нөхцөлтэйгөөр олгох эрх ямба юм. Энэ тарифын таатай нөхцөл үзүүлж буй явдал нь уг барааг өмнө нь татвараа бүрэн төлсөн, татвараас чөлөөлөгдсөн, татварыг хорогдуулан төлсөн буюу импорт, экспортын таатай нөхцөлийг хүлээн авагч нь бараанд оногдуулсан тарифын квотыг төлсөн зэргийн аль нэгийг илэрхийлж байгаа юм.

36-р зүйлээс үзэхэд, тарифын таатай нөхцөлийг дараах бараанд үзүүлж болохоор байна. Үүнд:

- Хөгжиж буй орнуудын бараа
 - ОХУ-ын үндэсний таатай нөхцөл үзүүлэх тогтолцооны хэрэглэгчид буюу хүлээн авагчид. Эдгээр улсуудын бараа нь үйлчилж буй татварын хэмжээний 75%-тай тэнцэх хэмжээний татварыг төлж байна
- Хөгжил хамгийн буурай орнуудын бараа
 - ОХУ-ын үндэсний таатай нөхцөл үзүүлэх тогтолцооны хэрэглэгчид буюу татваргүй импортын таатай нөхцөл хүлээн авагч орнууд
- Чөлөөт худалдааны бүс, гаалийн нэгдлүүд, чөлөөт худалдааны бүсийг ОХУ-тай хамтран байгуулахаар тохиролцсон гэрээний оролцогч улсын бараа

ОХУ нь буурай хөгжилтэй орнуудад чиглэсэн худалдааны таатай нөхцөлийг үзүүлэх өөрийн тогтолцоотой байдаг. Гаалийн кодексын 36-р зүйлд зааснаар таатай нөхцөл үзүүлэх тогтолцоог ойролцоогоор 5 жил тутамд хянадаг ба жил тутам Гадаад эдийн засгийн харилцаа болон Гадаад хэргийн яамдууд хянадаг байна. Таатай нөхцөл нь дараах гурван үндсэн хэсгээс бүрддэг. Үүнд:

- Хөгжиж буй орнуудын жагсаалт
- Хөгжил хамгийн буурай орнуудын жагсаалт
- Таатай нөхцөл үйлчлэхгүй барааны жагсаалт

Одоогоор Ази, Африк, Латин Америкийн 48 гаруй тооны улс нь хөгжил хамгийн буурай орнуудын ангилалд багтаж байна. ОХУ-ын Засгийн газрын 1996 оны 1095-р шийдвэрийн дагуу Босни, Герцеговинаг хөгжиж буй орнуудын жагсаалтад нэмж оруулсан ба энэ ангилалд хүн амд ногдох орлогын хэмжээ бага, нийгмийн асуудал их орнууд багтдаг байна.

МОНГОЛ-ОХУ-ЫН ХУДАЛДААНД УЧИРЧ БУЙ ТАРИФЫН БУС СААД ТОТГОРУУД

1. Монгол-Оросын худалдааны өнөөгийн байдал

1980 он хүртэл хуучнаар ЗХУ нь манай гадаад худалдааны гол түнш байсан төдийгүй манай гадаад худалдаа зөвхөн энэ улсаас хамааралтай байсан. 1990 онд Монгол Улс ардчилсан замыг сонгон, төвлөрсөн эдийн засгаас зах зээлийн эдийн засагт шилжсэний дараахан Оросын Холбооны Улстай хийж байсан худалдаа 1.23 тэрбум ам.доллар байсан нь манай худалдааны нийт эргэлтийн 80 орчим хувийг эзэлж байжээ. Монгол Улс худалдааг харьцангуй либералчилж, манай гадаад худалдааны хүрээ тэлэгдэж, экспорт, импортын бүтцэд ихээхэн өөрчлөлт орсон.

Монгол-Оросын худалдааны хэмжээ			
Он	Сая ам.долл	Экспорт	Импорт
2004	362.6	20.6	341.9
2003	306.6		
2000	251.3		

Экспорт, импортын хэмжээний зөрүү нь Оростой хийх худалдаанд тэнцвэргүйжилт байгааг харуулж байна

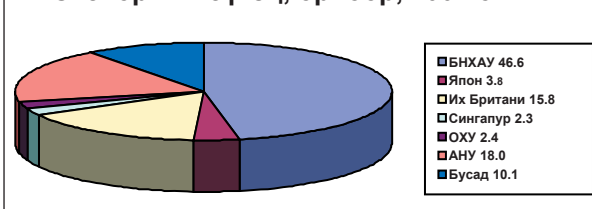
2004 оны байдлаар манай хоёр улсын худалдааны нийт эргэлт нь 362.6 сая ам.доллар байгаа нь 2000 онтой харьцуулахад 111.3 сая ам.доллар буюу 31 хувиар, 2003 онтой харьцуулахад 56 сая ам.доллар буюу 15 хувиар тус тус өссөн байна. 2004 оны худалдааны нийт эргэлтийн 20.6 сая ам.доллар нь экспорт, 341.9 сая ам.доллар нь импортод ногдож байгаа нь тус улстай хийж байгаа манай худалдааны тэнцэл нь ихээхэн алдагдалтай байгааг харуулж байна.

Монгол-ОХУ-ын хоорондын худалдаа (сая ам.доллар)

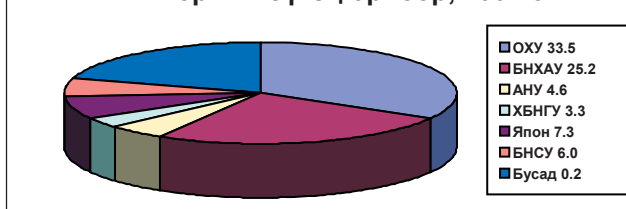
Үзүүлэлт	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004
Экспорт	517.5	66.8	45.1	44.9	47.9	41.2	20.6
Импорт	716.2	202.0	206.2	225.9	237.6	265.4	341.9
Нийт бараа эргэлт	1233.7	268.8	251.3	270.8	256.6	306.6	362.6
Баланс	-198.7	-135.1	-161.0	-181.0	-189.6	-224.2	-321.0

Дээрх хүснэгтээс үзэхэд манай улсын худалдааны тэнцлийн алдагдал тогтмол өссөөр ирсэн бөгөөд сүүлийн 4 жилд Монголоос Орост гарч буй экспорт 2 дахин буурч, харин Оросоос Монголд экспортолж буй бүтээгдэхүүн 1.6 дахин өссөн байна. Орост ногдож байгаа экспорт нь Монгол Улсын нийт экспортын 2.4%-ийг эзэлж байгаа нь худалдааны хамгийн ойрын түнш болох орон гэхэд маш чамлалттай байна. 2004 оны ОХУ-ын импортын эрс өсөлт нь манай гол импортын бүтээгдэхүүн болох нефтийн бүтээгдэхүүн, түүн дотор бензин, дизель түлшний үнэ дэлхийн зах зээл дээр эрс өссөнөөс ихээхэн шалтгаалсан. Оросын Холбооны Улсаас Монгол руу импортолж байгаа бүтээгдэхүүний 50 гаруй хувийг зөвхөн газрын тосны бүтээгдэхүүн эзэлдэг ба өнгөрсөн хугацаанд газрын тосны бүтээгдэхүүний үнэ 42 хувиар өссөн нь импорт ихээр өсөж балансын алдагдал нэмэгдэхэд нөлөөлжээ. Харин манай экспортын гол бүтээгдэхүүн болох үхрийн маханд ОХУ-ын Мал эмнэлгийн байгууллагаас Монголд малын гоц халдварт өвчин гарсан гэдэг үндэслэлээр хориг тавьсны улмаас манай экспорт ихээхэн багасахад нөлөөлсөн.

Экспортын бүтэц, орноор, 2004 он

Импортын бүтэц орноор, 2004 он

2. ОХУ-ын ДХБ-д элсэн орох ажлын хүрээнд хийгдэж байгаа ажлууд

ОХУ Дэлхийн Худалдааны Байгууллагад нэгдэн орох хэлэлцээг 1995 оноос эхэлсэн бөгөөд энэ хугацаанд тус байгууллагын 58 гишүүн улстай тарифын асуудлаар, 30 улстай үйлчилгээний худалдааны асуудлаар тус тус хэлэлцээрүүдийг явуулж байна.

Монгол Улс ОХУ-тай ДХБ-ын хүрээнд 1999 оноос барааны тарифын болон тарифын бус хяналт, саад тотгор, хязгаарлалтыг бууруулах, 2 орны худалдааг хөнгөвчлөх, чөлөөтэй болгох асуудлуудаар албан ёсны хэлэлцээрүүдийг хийж ирсэн.

2005 оны 4 дүгээр сард Монгол-Оросын хоёр талын ээлжит хэлэлцээ Женев хотноо 8 дахь удаагаа болж тариф ба тарифын бус асуудлуудыг үргэлжлүүлэн хэлэлцсэн байна. ОХУ 600 орчим нэрийн бараа бүтээгдэхүүнд тарифын санал ирүүлснээс Оросын зах зээлд нийлүүлэгдэж болох манай 100 орчим нэр төрлийн бараа бүтээгдэхүүнд түлхүү анхааран хэлэлцээ хийгджээ. ОХУ-ын анхны санал нь одоогийн мөрдөгдөж байгаа барааны дундаж тарифаас 50%, үүний дотор ХАА-н гаралтай барааны тариф нь 100% өндөр байжээ. 1999 онд ОХУ-аас анхны санал авснаас хойш хоёр тал олон удаа хэлэлцээ хийсний үр дүнд нийт барааны дундаж тариф 13 хувь, үүнээс ХАА-н барааны дундаж тариф 12% байхаар тохирсон болно. Мөн тохиролцоот тарифт хүрэх шилжилтийн хугацааг дунджаар 2.2 жил байхаар тохиролцжээ.

ОХУ Дэлхийн Худалдааны Байгууллагад орсны дараа импортын дундаж тарифыг өөрчлөх болно гэдгийг мэдэгдсэн. Үүнд: ДХБ-д орсны дараах шилжилтийн үед импортын дундаж татварыг 7.5-т хүргэх юм. Гэхдээ энэ үзүүлэлт нь аж үйлдвэрийн болон ХАА-н бүтээгдэхүүнд өөр өөр байх болно. Аж үйлдвэрийн бараанд 5% байх бол ХАА-н бүтээгдэхүүнд өөрчлөлт орохгүй байхаар байна. ОХУ өөрийн экспортын бараанд ногдуулах татварыг аажмаар бууруулж, улмаар ДХБ-д нэгдэн орсноос хойш 4 жилийн дотор экспортын татварыг тэглэхээ амлажээ. Гэхдээ газрын тосны, түлш-эрчим хүчний бүтээгдэхүүнүүд болон хар, өнгөт металлын хаягдал гэх мэт чухал түүхий эдийн экспортын татварыг хэвээр байлгахаар байна.

Өнөөдрийн байдлаар ОХУ нь Дэлхийн Худалдааны Байгууллагад элсэн орох нөхцөлөө бүрдүүлэх зорилгоор импортын тарифаа аажмаар бууруулах бодлогыг баримталж байгаа боловч импортын дундаж тариф 1-1.5 % нэгжээр нэмэгдсэн байна. Учир нь сүүлийн жилүүдэд мах, элсэн чихэрийг их хэмжээгээр импортолсон тул энэ бүтээгдэхүүнүүдийн импортын тариф өндөр хэвээр байна. Өндөр тарифтай импортын бүтээгдэхүүний импортын хэмжээ өссөнөөс шалтгаалан татварын ерөнхий дундаж үзүүлэлт өндөр харагдаж байгаа юм.

ОХУ, ДХБ-ын худалдааны олон талтай хэлэлцээрүүдийн даган мөрдөх үүргийг хүлээн зөвшөөрөхийн зэрэгцээ нэгдэн орох тухай протоколын дагуу үндэсний эдийн засаг, эрх зүйн тогтолцооны зохицуулалтыг ДХБ-ын зарчим, хэм хэмжээнд нийцүүлэхэд чиглэсэн үүргүүдийг авсан.

Үүний зэрэгцээ Оросын тал ДХБ-д нэгдэн орсон үеэс эхлэн эрүүл ахуй, хорио цээрийн олон улсын стандарт, журам дүрмийг мөрдөх, 1994 оны Худалдааны Тарифын Ерөнхий Хэлэлцээрт чөлөөтэй дамжин өнгөрөх тухай 5-р заалтыг хэрэгжүүлэх зэрэг амлалтуудыг авч байна.

Системийн асуудлаарх хэлэлцээний явцад ДХБ-ын гишүүн орнууд дараах шаардлагуудыг Оросын талд тавьж, үүрэг амлалт авахыг шахаж байгаа болно. Үүнд:

- Маханд тогтоосон квотын хуваарилалт ойлгомж муутай
- Хэрэгжилт хүндрэлтэй
- Импортын бараанд тарифын бус олон шаардлага тавьдаг
- Ариун цэвэр, эрүүл ахуйн асуудлаар хэтэрхий хатуу нөхцөл баримталдаг
- Аж үйлдвэрийн салбарын татаас өндөр байна гэж ажлын хэсгийн гишүүн орнууд үзэж байгаа ба ДХБ-ын “стандартын” заалтуудыг ОХУ нь гишүүн болсон цагаас эхэлж мөрдөх шаардлагыг тавьж, зохих үүрэг, амлалтуудыг авахаар хэлэлцээ хийж байна.

ОХУ болон Монгол Улс нь ОХУ-ыг ДХБ-д нэгдэн орохтой холбогдсон 2 талын хэлэлцээрийг 2005 оны 10-р сарын 5-нд дуусгаж, албан ёсны тэмдэглэлд гарын үсэг зуржээ. Үүнд ОХУ-ын талаас Эдийн засаг, худалдааны сайд Оскарович Греф, Монголын талаас Үйлдвэр, худалдааны сайд Сүхбаатарын Батболд нар гарын үсэг зурсан байна.

МОНГОЛЫН ЭКСПОРТЛОГЧ КОМПАНИУДАД ТУЛГАРДАГ СААД ТОТГОРУУД

Монгол-Оросын худалдаан дахь тарифын бус саад тотгор, шаардлагын талаарх судалгааны дүгнэлтэд дараах байгууллага, хүмүүстэй ярилцлага хийсэн болно. Үүнд:

- ОХУ-тай худалдаа хийдэг Монголын бизнес эрхлэгчид
- ОХУ-ын Эдийн засгийн хөгжлийн яамны ажилтнууд
- ОХУ-ын Мал эмнэлгийн алба
- ОХУ-ын Хил, гаалийн албадууд
- Буриадын Өөртөө засах орон болон Эрхүү мужийн захиргааны ажилтнууд.

Дараах асуудлуудыг судалсан болно. Үүнд:

- Худалдаан дахь тарифын бус саад тотгор, хязгаарлалтууд
- Тэдгээр тарифын бус саад тотгор, хязгаарлалтуудыг даван туулах арга зам
- Худалдааны хэмжээг цаашдаа сайжруулах арга зам
- Худалдааны тэнцлийн алдагдлыг багасгах хүчин зүйлс

1990 онд хоёр улсын улс төр, эдийн засгийн тогтолцоонд томоохон өөрчлөлт орсон. Монгол-Оросын гадаад худалдаа 90-ээд он хүртэл социалист орнуудын хүрээнд шилжих рублиэр явагдаж байгаад 1990-ээд оноос 2 улсын улс төр, эдийн засгийн бүтэц өөрчлөгдсөнөөс шалтгаалан Олон улсын хэм хэмжээнд тохируулан хөрвөх валютаар худалдаа хийгдэх болсон. Хоёр улсад шинээр хувийн хэвшлүүд үүсэн хөгжиж, ихэнх худалдаа хувийн хэвшлийн болон хувьцаат компаниудын хооронд явагдаж эхэлсэн. Энэ үеэс 2 талын худалдаа шинэ шатанд гарч, эерэг, сөрөг үзэгдлүүд ихээхэн гарч ирсэн. Үүнд:

- 2 улсын хооронд худалдаа хийхэд худалдааны төлбөрийн тооцоо шууд бус гуравдагч орны банкаар дамжигдан хийгдэх болсон
- ОХУ дотоод зах зээлээ хамгаалах зорилгоор
 - Импортын тарифаа өндөр тогтоосон
 - Квот тогтоосон
 - Мал эмнэлгийн шаардлага өндөрсөн
- 2 улсын тухайн байгууллагуудын хооронд хэлэлцээр, зөвшилцлүүд шинээр сайн хийгдээгүй байсны улмаас 2 улсын хоорондын худалдаанд худалдааны вакуум (орон зай) үүссэн.

Монголын худалдааны гол түншүүдийн харилцаа тогтоох, шийдвэр гаргах хязгаарлагдмал хүчин чадлын хүрээнд худалдааны сул харилцаа тогтсон байна. Эдгээр түншүүдэд Сибирь, Тува, Буриадын Өөртөө засах орнууд хамаарна. Худалдааны асуудалд Москвагаар зөвшөөрөгдсөн байх олон тооны зөвшөөрөл, лиценз саад болж байна.

1. Махны экспортод квот тогтоох

Монгол малын бүтээгдэхүүн нь Монголоос ОХУ руу гаргах экспортын хэмжээг өсгөх гол эх үүсвэр ба төлөвлөгөөт эдийн засгийн тогтолцооны үед 60 гаруй мянган тонн мах экспортолж байсан. Монголын махны импортод түшиглэн Улаан-Үүд, Буриад, Эрхүү зэрэг хил орчмын хотуудад мах боловсруулах 6 том үйлдвэрүүдийг байгуулсан байна. Монгол Улсын мах боловсруулах 14 үйлдвэрүүд нь ОХУ-д мах экспортлох зөвшөөрөлтэй байгаа ба эдгээр үйлдвэрүүд нь жилд 50-60 мянган тонн мах боловсруулах хүчин чадалтай.

Урд жилүүдэд Монголын ихэнх махны экспорт "Бурятмяспром" оногдож байсан нь энэ үйлдвэр монголд ноогдсон махны ихэнх квотыг дангаараа ноёрхон эзэмшиж, өөрийн нөхцөлийг Монголын компаниудад тавьж, махны үнийг дэлхийн түвшнээс доогуур барьж байсан юм. Монголоос мах авах сонирхолтой лицензтэй бусад компаниуд нь өөрийн квотыг биржийн дуудлага худалдаан дээрээс (ОХУ 2005 онд 430 мянган тонн үхрийн мах импортлох квот тогтоосны 15% буюу 64.0 мянган тонныг биржээр дамжуулан зарсан) өндөр үнээр авч байгаа нь мөн л манай үнэнд сөргөөр нөлөөлж байна.

Монгол Улсаас 2005 онд 4-5 компани мах импортлох квотын зөвшөөрлийг авсан байна. Үүний 3 нь Буриадын буюу:

1. Бурмяспром - **2000** тонныг квотоор, **3000** тонныг дуудлага худалдаанаас
2. Иволгийн мах үйлдвэр - **500** тонныг дуудлага худалдаанаас
3. СибмитХК - **500** тонныг дуудлага худалдаанаас

Үүнээс гадна:

4. Читийн махны үйлдвэр - **1000** тонн,
5. Эрхүүгийн махны үйлдвэр - **2500** тонн,
6. Тувагийн махны үйлдвэр - **3000** тн квотын зөвшөөрлийг авсан байна.

Үүнээс харахад Монголоос 10-15 орчим мянган тонн үхрийн мах энэ жил квотын хэмжээнд экспортлох боломжтой байгаа юм.

Энэ онд ОХУ-ын Засгийн газрын 878 дугаар тогтоолоор 2005 онд импортын үхрийн маханд олгосон квотын хуваарилалт:

1. Европын Холбооны улсуудаас **339.7** мянган тонн
2. АНУ **17.7** мянган тонн
3. Парагвай **3** мянган тонн
4. Бусад орнууд **69.6** мянган тонн мах

Үүнээс үзэхэд Монголд ноогдож байгаа квот нь нийт квотын 2% байгаа ч "Бусад орнууд" ангиллын 14 орчим хувь нь болж байна. Гэсэн хэдий ч Монголд ноогдож байгаа энэ квот нь Сибирийн тойргийн 12 субъектийн махны нийт хэрэглээний 0.01% байгаа юм. Энэ квотоос давсан хэмжээний махны импортод 60%-ийн импортын татвар ногдуулж байгаа нь нилээд өндөр байгаа юм. ОХУ-ын квот буюу Оросын гаалийн хилээр орох бараанд тоон хязгаарлалтыг дараах 3 тохиолдолд хэрэглэж байна.

Тарифын	Тарифын бус	Эдийн засгийн бус шинж чанартай
Барааны хэмжээнд хязгаарлалт тогтоохдоо энгийн гаалийн татварыг хэрэглэх.	(Эдийн засгийн шинж чанар агуулсан) Барааны хэмжээнд тоон хязгаарлалт тогтоож, түүнээс дээш барааг оруулахгүй байх.	Хилээр зорчиж буй хувь хүмүүсийн бараанд хязгаарлалт тогтоох.

2. Махны экспортод тогтоох нутаг дэвсгэрийн хязгаарлалт

Монголын махыг зөвхөн Урал хүртэлх субъектүүдэд импортлохыг ОХУ зөвшөөрдөг. Ингэснээр Монголын махыг одоохондоо худалдан авагч 2-3 субъект байдаг бөгөөд энэ нь үнийн чөлөөт өрсөлдөөнийг үүсгэдэггүй, харин ч Монголын компаниудыг хооронд нь өрсөлдүүлэн үнийг бага байлгах боломжийг бүрдүүлдэг.

Энэхүү ялгавартай хандах тогтолцооны асуудал нь Тариф, Худалдааны Ерөнхий Хэлэлцээр/ДХБ болон бусад олон улсын байгууллагуудын олон улсын эрх зүйн хүрээнд хөндөгдөөгүй бөгөөд энэхүү асуудлыг цаашид шийдвэрлэх шаардлагатай байна.

3. Мал эмнэлгийн болон эрүүл ахуйн хяналт

ОХУ-ын Мал эмнэлэг, хорио цээрийн албанаас импортын маханд горим тогтоосон нь хэтэрхий хатуу нөхцөлтэй байна. Мал эмнэлгийн лицензийн зөвшөөрлийг Москвагаас төвлөрүүлэн өгдөг байдал нь олон шат дамжлагыг үүсгэснээр импортлогч компаниудад дарамт болж байна.

Оросын мал эмнэлгийн байгууллагаас гаргасан дүрмээр уг мах нь эпизотын болон гельминтологын өвчлөлтөд өртөх магадлалаас хамааран худалдан авч байгаа махыг 4 ангилалд багтаадаг байна. Үүнд:

“А” ангилал - Эдгээр махыг зөвхөн нөөш бэлтгэх зориулалтаар 2-оос доошгүй цаг, 80 хэмд боловсруулна.

“В” ангилал - Эдгээр махыг 75 хэмд боловсруулалт хийнэ.

“С” ангилал - Эдгээр махыг хيام болон чанаж утах технологийн горимын дагуу зохих хэмд боловсруулсан бүтээгдэхүүн болгох.

“Д” ангилал - Хязгаарлалтгүй чөлөөтэй худалдаалах.

Монголын мал нядалгаа 9-10 сард явагддаг үеэр Оросын мал эмнэлгийн байгууллагын мэргэжилтнүүд ирж мах комбинатууд дээр бэлтгэл ажлыг хянан өөрсдийн тамга тэмдгийг нойтон махан дээр тавьж байгаа билээ. Гэтэл 11, 12 сард лицензээ авсан субъект нь нойтон махан дээрээ тамга тэмдэг тавиулах боломжгүй болж байгаа юм.

Үүнээс гадна, Монголын махыг “С” зэрэглэлд багтаан зөвхөн хيام, халуун боловсруулалт хийж борлуулах ангилалд багтаасан нь Монголоос хонь, ямааны мах авах боломжийг багасгаж байна.

Манай улсын газар нутаг том, бэлчээрийн мал аж ахуй зонхилж байгаа нь малын халдварт өвчин гарсан тохиолдолд тус нутагт хорио цээрийг тогтоож тусгаарлах боломжтой. Энэ тохиолдолд Монголын өөр бүс, нутаг, аймгаас эрүүл мах экспортлох

боломжтой ч Оросын мал эмнэлгийн байгууллага нь улсын хэмжээнд хориг тавьж байгаа нь манай 2 орны худалдаанд асар их саад болж байна.

Махны экспортлогчдод гардаг бас нэг бэрхшээл бол импортлогчдын хүсэлтээр дараа төлбөрийн хэлбэрээр махаа экспортолдог нь төлбөр хугацаандаа төлөгдөхгүй байх, улмаар 2-3 жил сунжрах, зарим нь өдийг хүртэл төлбөрөө авч чадахгүй байгаа нь бизнес эрсдэлгүй үргэлжлүүлэх боломжийг алдахад хүрч байна.

Арай жижиг экспортлогч/импортлогч компаниуд нь арилжааны хэлбэрээр махыг гурил, түлш, цай болон бусад бараагаар сольдог байна. Оросын тал эхэндээ бараагаа цаг тухайд нь нийлүүлж байснаа сүүлдээ чанар хангахгүй барааг нийлүүлэх болсон байна. Ийм залилангийн шинжтэй үйлдэл нь Оросын талд стандартчилагдсан хяналт шаардагдаж байгааг харуулж байна. Завханы махны үйлдвэр ийм арилжаа хийж байгаад 2 сая төгрөгийн алдагдалд ороод байна. Монголын талын субъект гэрээний дагуу мөнгөө нэхэмжлэн хөөцөлдсөн боловч Оросын алслагдсан хуулийн байгууллага, засаг захиргаа нь хэтэрхий их авилгалд идэгдсэн тул ямар ч амжилтанд хүрээгүй байна.

Монголын Мах Импекс ХХК нь Буриадын зах зээлд Монголын махны хэрэгцээ их байгааг харгалзан Оросын зах зээлд шууд гаргах зорилгоор Буриадын Иволги хотод Монголоос анхны хөрөнгө оруулалттай (230 мянган ам.доллар) мах боловсруулах үйлдвэрийг 2003 оны 12-р сард ашиглалтад оруулсан байна. Үйлдвэрлэлээ эрчимтэй явуулж эхэлсэн боловч гадаадын хөрөнгө оруулалтыг дэмжих бодлого сул, олон хяналт шалгалттай, мөн Монголоос авах түүхий эд болох маханд квотын болон мал эмнэлгийн байгууллагаас зөвшөөрлийг зохих хэмжээнд олгоогүй зэргээс шалтгаалан үйлдвэрлэлээ хэвийн явуулах боломжгүй болж, алдагдалтай ажиллаж, эцэст нь ашиггүй нөхцөлтэйгөөр худалдах болжээ.

Монголтой хил залгадаг нутгуудад махны хангамж нь хэрэгцээт хэмжээнээс маш доогуур, үүний зэрэгцээ махны жижиглэнгийн үнэ 1 кг нь 4-5.5 ам.доллартай тэнцэхээр, зарим алслагдсан нутгаар 7 ам.доллар орчим байгаа нь тус нутагт махны хэрэгцээ маш их байгааг харуулж байна. Дээрх байдлаас шалтгаалан Увс, Завхан, Ховдын хил орчмын нутгаас хил давуулан малын хулгай хийх асуудал ч байнга гарч байна.

4. Стандартын шаардлага

Монголын ихэнх үйлдвэрүүд Оросын техник технологиор баригдан Оросын стандартыг мөрдлөг болгодог байсан. Экспорт, импортын бүтээгдэхүүний чанарыг үнэлэх талаар Монгол Улсын Үйлдвэр, худалдааны яам, ОХУ-ын Стандартчилал, чанарын баталгаажуулалтын улсын хорооны хооронд хамтран ажиллах хэлэлцээрийг 1996 онд хийсэн. Гэвч сүүлийн 10 жилд Оросын стандартад ихээхэн өөрчлөлтүүд орч түүний талаарх мэдээлэл ирдэггүй бөгөөд Оросын стандартын байгууллагын бүтэц өөрчлөгдөж эдгээр мэдээлэл, материалууд нь төлбөртэй болсноор эдгээр 2 байгууллагын уялдаа, холбоо багассан байна. Монгол Улсаас ОХУ руу экспортолж буй бүх бараанд тавих стандартын шаардлага нь маш хатуу байдаг байна (хивс, савхи, ноолуур, үслэг эдлэл).

Монгол Улс ДХБ-ын гишүүн болсон болон ОХУ тус байгууллагад гишүүнээр элсэхтэй холбогдон хоёр орны дээрх стандартын байгууллагуудын хэлэлцээрт нэмэлт, өөрчлөлтүүдийг оруулах талаар харилцан тохиролцоонд хүрээд байна.

Монгол-Солонгосын хамтарсан Кроун ХХК нь өөрийн бүтээгдэхүүн болох автомашины түлшний шүүлтүүрийг ОХУ-д экспортлохын тулд Оросын стандарт, хяналтын албаны 2 хүнийг өөрсдийн зардлаар Солонгос улсад үйлдвэр дээр нь аваачиж техник, технологитой нь танилцуулснаар зөвшөөрлөө авахаар болсон байна.

МОНГОЛЫН ИМПОРТЛОГЧ КОМПАНИУДАД ТУЛГАРДАГ СААД ТОТГОРУУД

ОХУ-аас Монголд импортолж буй импортын хэмжээ Монголын импортын 33.5 хувийг эзэлж байгаа ба гол импортын бүтээгдэхүүн нь нефтийн бүтээгдэхүүн юм.

Манай улсын 10-аад компани ОХУ-аас газрын тосны бүтээгдэхүүн импортоор авч байгаа ба импортын ихэнх хувийг ЮКОС компаниас, тухайлбал энэ компанийн Ангарск дахь нефть боловсруулах үйлдвэрээс авч байна. ЮКОС компанийн охин компани болох Юмтрейд компани нь Монголд үйл ажиллагаагаа явуулах болсноор нефтийн импортод урьд нь гардаг байсан бэрхшээлүүд үндсэндээ үгүй болсон байна.

Нефтийн импортын гол хүндрэлтэй асуудал бол тээврийн өндөр өртөг, Оросын экспортын гаалийн татварууд юм. Нефтийн импортын бүтээгдэхүүнд чанар, тоо хэмжээнд тавих хяналтыг Монголын Үндэсний худалдаа, аж үйлдвэрийн танхимын Хяналтын лаборатори явуулдаг байсан бол ЮКОС компани Орост тус компанид хяналт явуулдаг Сейболт компаниар энэхүү хяналтыг явуулах шаардлага тавьсны үндсэн дээр энэ компаниар хөндлөнгийн хяналт шалгалтыг хийлгэх болсон байна.

Монгол-Оросын худалдааг либералчилах ажлын хэсгийн 5-р хуралдаанаар газрын тосны бүтээгдэхүүний тээврийн тарифт хөнгөлөлт үзүүлэх асуудлаар тодорхой хэлэлцсэний үр дүнд ОХУ-ын Тээврийн яам болон Тарифын бодлогын холбооны албанд тодорхой нэрийн бараанд хөнгөлөлт авах талаар албан ёсны хүсэлтийг тавьснаар асуудлыг шийдвэрлэх боломжтой гэж Оросын Төмөр замын байгууллагын төлөөлөгч мэдэгдсэн байна.

ОХУ-аас ихээхэн хэмжээний хүнсний бүтээгдэхүүнийг Монголын хүнсний худалдааны голлох компаниуд импортоор оруулж ирж байна. Оросын компаниудаас бараа худалдан авахад гардаг гол хүндрэл бол бараа бүтээгдэхүүний төлбөрийг заавал 100% урьдчилан төлүүлдэг явдал юм. Хэдийгээр зарим нэг компани 10 гаруй жил Оросын компанитай түншлэн ажиллаж байгаа боловч заавал дээрх шаардлагыг тавьдаг байна. Үүнийг тайлбарлахдаа гадаад худалдааны эрх лиценз олгогч дээд байгууллага болон гааль, хяналтынх нь ийм шаардлагыг тавьдаг гэжээ. 100% төлбөрөө хийчхээд байхад 2-3 сар хүлээж бараагаа авах ч тохиолдол их байна. Оросын байгууллагуудын үйлчилгээний хөлс өндөр, Монголоос орж ирсэн ам.доллар нь харилцагч компанийн дансанд ортлоо их уддаг байна. Харилцагч тал орж ирсэн мөнгийг банкнаас рубль болгон авдаг бөгөөд орж ирсэн ам.долларыг рубль болгон шилжүүлэхдээ ашигтай ханшийг хүлээж байна гэж шалтаглан хугацаа удаах тохиолдол ч гарч байсан байна. Барааны төлбөр ямар нэг шалтгаанаар 5-10 ам.доллараар дутуу төлөгдсөнөөс болж Оросын гааль, төмөр зам төлбөрийг дутуу гэж шалтаглан ачилтыг хойшлуулан вагоны сул зогсолтын торгуулийг төлөх тохиолдлууд ч бас байдаг байна. Бараа ачилтын үед бараа алдагдах, дутах асуудал их болсон.

Оросын бараа, бараа тээвэрлэлтийн чанар сүүлийн үед ихээр доголдох болсон. Үүнд:

- Мечта плитканүүд дэлбэрч шатсан тохиолдол.
- Бараа тээвэрлэлтийн үед гэмтэл их гарах. Эдгээр тохиолдолд Оросын харилцагч талд гомдол тавьдаг ч хүлээн авдаггүй, нөхөн төлбөр ч олгодоггүй.
- Хоёр орны худалдаа хийхэд Оросын төмөр замын гадаад тээврийн тариф 2.5 дахин үнэтэй байдаг.
- Вагон захиалга, хуваарилалт хэтэрхий төвлөрсөн.
- Оросоос Монгол хүртэлх тээвэрлэлтийн хугацаа удаан байдаг нь худалдаанд хүндрэл учруулж байна.

Оростой хийх гадаад худалдаанд саад болж байгаа бас нэг бэрхшээл бол Орос дахь хээл хахууль, авилгал, гэмт хэрэг юм. Үүнд сүүлийн жилүүдэд гаалийн ажилтануудтай холбоотой 20 млрд ам.долларын 100 мянган хэрэг бүртгэгджээ. Ер нь Оросын Гаалийн өндөр тарифтай хууль нь дотоодынхоо үйлдвэрлэгчдийг хамгаалахаасаа илүү авилгал үүсгэх нөхцөлийг бүрдүүлсэн хууль гэж хүмүүс үздэг байна.

- Манай хил дээрх барааны эргэлт бага ч жижиг хахуулийг манай ганзагачид байнга өгдөг гэж дээрх нэвтрүүлэгт оролцсон хүмүүсээс хэлж байлаа.
- Монгол иргэдийн автомашиныг хулгайлан мөнгө нэхэн буцааж өгөх асуудал сүүлийн үед гарах болсон.
- Оросын хотуудын зах дээр худалдаа хийж байгаа Монгол иргэдээс татвар авдаг рекэтүүд ч байсаар байна.
- Орост худалдаа, бизнесийн үйл ажиллагаа явуулахад олон бичиг баримт бүрдүүлэн зөвшөөрөл авах асуудал гардаг.
- Хил дамжих урсдаг голын урсгалын боож өөрсдийн бизнесийн хэрэгцээнд ашигладаг.

АЛТАНБУЛАГ, СЭЛЭНГИЙН ГАНЗАГЫН НАЙМААЧДАД ТУЛГАРДАГ СААД ТОТГОРУУД

Манай хоёр улсын хооронд авто тээврээр явагдаж байгаа зохих худалдааны нилээд хэсэг нь Алтанбулаг-Хиагтын үндсэн боомтоор явагдаж байна.

Энэ боомтын Монголын урд талын авто тээврийн боомт Замын-Үүд, Эрээн, Оросын бусад боомтуудтай (Забайкальск-Манжуур, Алс Дорнод) харьцуулахад ачаалал маш бага ч машин нэвтрэн өнгөрүүлэх, хил гаалийн бүрдүүлэлт хийх ажиллагааны хугацаа маш удаан, хүнд суртал ихтэй байна.

Хэдийгээр энэ хилийн 2 талын боомтыг хөрөнгө зарж, хүчин чадлыг нь нэмэж, өдөрт 500 авто машин өнгөрөх хүчин чадалтай болгосон гэх боловч зөвхөн жижиг машин л гэхэд нэг талдаа 5-15 машин, хоёр талдаа нийт 20-40 машин гарч байна. Монголын талаас Орос руу гарах явцад жижиг машин Монголын хил гаалийн постон дээр 3-15 минут л зарцуулж байхад Оросын хил гаалийн постон дээр 15 минутаас 2 цаг хүртэл зогсож байна. Гаалийн шалгалт хийх дундаж хугацаа 30 минут/1 машин байдаг байна.

Хэрэв энэ хугацаанаас шалгалтыг хурдан явуулж, олон машин гаргавал тус байцаагч нь ажлаа чанаргүй хийсэн гэсэн үнэлэлтийг авч болох тул тэдэнд яарах шаардлага байдаггүй байна. Тэгээд ч гаалийн давхар хяналтаас гадна тагнуулын албаны хүмүүсийн хяналт их байдаг. Монголын талаас машинаар гарахын тулд 2-3 хоног хүлээх тохиолдол ч гардаг байна. Оросын гааль дээр мэдүүлэх бараа, мөнгө байхгүй ч гэсэн заавал гаалийн бүрдүүлэлтийг 2% үйлдэж 1-ийг нь байцаагчид, 1-ийг нь өөртөө авч үлдэх ёстой.

Монгол-Оросын хилийн боомт орчимд амьдардаг хүмүүс жижиг худалдаа эрхлэн аж амьдралаа залгуулдаг байна. Одоогийн байдлаар Алтанбулаг Сэлэнгийн 300 орчим иргэд, Хиагтын 50-100 орчим орос иргэд жижиг худалдаа эрхлэн Монголоос өргөн хэрэглээний бараа, хувцас, Оросоос хоол хүнсний зүйлс зөөж байна. Эдгээр жижиг ганзагын наймаачид нь Улаан-Үүд, Эрхүүгийн наймаа хийдэг хүмүүсийн барааг жижиглэн зөөж гаргадаг ба энэ барааны өртөг нь 20-иос 100 ам.доллар хүртэлх хэмжээний үнэтэй байгаа боловч гаалийн зүгээс маш хатуу шаардлагыг тавин ялгаварлан гадуурхах бодлогыг явуулж байна. Үүнд:

- Хиагт орчмын Орос иргэд хилээр гарахдаа 1 хүн 50 кг барааг (ижил нэр төрлийн бус) сард гурван удаа гаалийн татваргүйгээр авч гарах эрхтэй байна.
- Хувь хүн нь аж ахуйн үйл ажиллагаа явуулах зорилгогүйгээр долоо хоногт 1 удаа хилээр зорчих тохиолдолд 65 мянган рубль (2,320 ам.доллар) хүртэлх барааг 50 кг жингийн хязгаарлалттай гаалийн татваргүйгээр авч гарах эрхтэй.
- Энэ нь Монгол иргэдэд үйлчилдэггүй.

Хил орчмын хүмүүсийн авч гарч байгаа барааны үнэлгээ болон татвар нь өндөр байгаа нь жижиг наймаа хийж буй хүмүүсийн хувьд хүндрэл учруулж байна. Үүнд:

- Үнэлгээ хийх боломжгүй барааны 1 кг бүрт 4 еврогийн гаалийн татвар ногдуулж байгаа нь өндөр байна. Иймээс тэд бараагаа авч гарахын тулд хахууль өгөх, нуун далдлах асуудал ихээр байнга гарч байна.

- Иргэд биедээ байгаа буюу гар цүнхэндээ байгаа бараануудаа гаалийн мэдүүлэгт бичээгүй гэсэн үндэслэлээр байнга бараагаа хураалгаж байдаг байна. Үүнд:
 - 4 ширхэг жинсэн өмд машины суудал дор тавьснаас 2004 оны 7-р сараас энэ хүртэлх хугацаанд Оросын гааль дээр машиндаа бараа нууж гаргах гэсэн шалтгаанаар 6 машин хураагдаад байгаа асуудал байна.
 - Гар цүнхэнд байгаа бараануудыг гаалийн мэдүүлэгт бичээгүй гэсэн үндэслэлээр байнга бараагаа хураалгаж байдаг байна.
 - Дөрвөөс таван удаа явсны дараа заавал нэг бараагаа хураалгадаг гэж байна.

Энэ хилийн боомтоор ганзага маягаар эргэлдэж буй нийт барааны дүн сардаа 50,000 ам.долларт хүрэхгүй. Энэ нь эдүгээ ОХУ-ын өргөн хэрэглээний барааны 40%-ийг, Буриадын 100%-ийг ганзагын наймаачид гэх хувь хүмүүс импортоор оруулж ирж байгаа үзүүлэлттэй харьцуулахад маш өчүүхэн тоо юм.

Оросын хил орчмын нутгийн хүмүүсийн амьжиргаа тийм ч өндөр биш, худалдан авах чадвар сул дорой байгаа нь Монголоос эдгээр ганзагын наймаачдын хямд өртөгтэй, хамгийн хямд зардлаар орж ирсэн Хятад, Солонгос, Гонконг, Монголын өргөн хэрэглээний бараанууд тэдний хэрэгцээг тун сайн хангаснаар эрэлт хэрэгцээтэй байна. Ер нь Сибирийн өргөн хэрэглээний барааны ихэнх хувийг Хятад, Солонгосоос ганзагын наймаагаар оруулж ирж байгаа бөгөөд Оросууд Манжуур Борзын хилийн боомтуудаар оруулан ирч 2.3 мянган км тээвэрлэн, Сибирийн хотууд, цаашлаад Төв Оросын хотуудад хүргэж байгаа юм.

Хил орчмын болон Улаан-Үүд, Эрхүү хотуудад Монголоос оруулж ирсэн өргөн хэрэглээний барааг зах дээр зарж амьдардаг монголчууд 300-аад байна.

Улаан-Үүд хотын худалдаа эрхэлдэг Монгол иргэд нийлж аж ахуйн нэгж байгуулан татвар хураамжуудыг нь төлөн үйл ажиллагаагаа явуулахаар эхлэн ажиллаж байна. Ийм аж ахуйн нэгж байгуулан ажиллах зөвшөөрлийг авахад л 8 байгууллагаас зөвшөөрөл авч байна. Жишээ нь: Оросын Холбооны Улсад жижиг худалдаа эрхлэх зөвшөөрөл авахад л наад зах нь доорх зөвшөөрлүүдийг Москва болон орон нутгаас авдаг. Үүнд:

1. Цагдаагийн байгууллага
2. Хөдөлмөрийн яамн
3. Гадаадад цагаачлагчдын алба
4. Улсын албан татварын газар
5. Хөдөлмөрийн нөхцөлийг хангах гэрээг авах
6. Нийгмийн хамгаалал, аюулгүй албаны яам
7. Эрүүл мэндийн яам
8. Үнэ, стандартын улсын хороо болно.

Эдгээр зөвшөөрлийг нэг дороос авах боломжгүйгээс маш их хугацааг зарцуулдаг бөгөөд эдгээр байгууллагууд нь янз бүрийн бичиг баримтуудыг шаарддаг байна.

Зөвхөн ажлын буюу гэрийнхээ утсанд утасны дугаар харах үйлчилгээг хийлгэхийн тулд сар хагас хөөцөлдөж, 2-3 газраас зөвшөөрөл авч байсан байна. Орос иргэдэд төдийлөн төвөг учруулахааргүй журам үйлчилдэг байна.

ТЭЭВЭРЛЭЛТ, ХУДАЛДААНД УЧИРЧ БУЙ СААД ТОТГОРУУД

Монгол Улс далайд гарцгүй улс тул Европын Холбооны улсуудтай хийх худалдаа ОХУ-аар дамжин өнгөрөх тээврээр дамжин хийгддэг. ОХУ нь ДХБ-д элссэн үеэсээ эхлэн ГАТТ-ын 5-р зүйлийн заалт болох дамжин өнгөрөх тээврийн Чөлөөтэй дамжин өнгөрөх тухай заалтыг хэрэгжүүлэх амлалтыг авч байна.

Манай зарим компаниуд болон хувь хүмүүс 1990-ээд оноос эхлэн Европын Холбооны орнуудаас суудлын автомашин болон бараа бүхий ачааны тэргийг ОХУ-аар дамжуулан хөлөөр нь оруулж ирдэг болсон. Гэвч 2000 оноос эхлэн ОХУ-ын нутгаар хөлөөрөө явж буй машиныг Оросын баруун хилээр орж ирэхэд 1,300 ам.доллар барьцаалан авч Хиагтын хилээр гарсан гэсэн Хиагтын гаалийн бичгийг үндэслэн барьцаат мөнгийг буцаан авах гэхэд үүнийг нь Хиагтын гааль олгохгүй заавал орж ирсэн хил дээрээсээ ав гэсэн шаардлагыг тавьдаг байна. Энэ 2 хил хоорондоо 6 мянган км орчим зайтай тул энэ мөнгийг авахад маш их зардал чирэгдэл гарах болсон. Дамижин өнгөрөхөөр явж байгаа автомашинуудыг Оросын Замын цагдаагийнхан байнга зогсоож мөнгө нэхдэг болон дээрх барьцааны мөнгөний улмаас сүүлийн 3-4 жилд дамжин өнгөрөхөөр Европын Холбооны улсаас хөлөөр нь импортлодог байсан автомашины импорт бараг бүрмөсөн зогссон гэж хэлж болно.

Манай төмөр замын байгууллагууд ОХУ-аар дамжуулан дамжин өнгөрөх тээврийг Бээжин-Улаанбаатар-Европын Холбооны улсууд Европын Холбооны улс-Улаанбаатар-Бээжин гэсэн чиглэлээр хийж байна. Өдгөө Европ-Азийг холбосон төмөр замын гол 3 суваг байна. Сүүлийн жилүүдэд манай төмөр замын тээвэр зуучийн компаниуд Хятад болон Монголоос Европын Холбооны улс хүртэл мөн эсрэгээр төмөр замын тээврийг маш хурдан шуурхай хийх болсноор ачаа эргэлт нэмэгдэх болсон юм. Хятад, Монголоос далайн тээврээр барааг Европын Холбооны улсуудад хүргэхэд 30-45 хоног болдог бол ОХУ-аас төмөр замын дамжин өнгөрөх тээврээр 10-21 хоногт хүргэх болсон. Гэсэн хэдий ч дараах шалтгаанаар усан тээврийг илүүд үзэх хандлага түгээмэл болоод байна. Үүнд:

- Оросын тал дэндүү хатуу гаалийн шалгалтыг хийдэг
- Бараа нь тээврийн хавсралт бичгээсээ зөрсөн гэж шалтаглан барааг хурааж авах
- Барааны бичиг баримтын бүрдүүлэлт бараатайгаа цуг ирдэггүй, хаягддаг.
- ОХУ-аар дамжин өнгөрөх онцгой татвартай бараанд (архи, тамхи г.м.) барьцаа тавиулж явуулдаг байгаа нь ихээхэн хүндрэлтэй байна.
- Оросоор дамжин өнгөрөх хугацаандаа лац, ломбо нь хөдөлсөн байвал барьцаат мөнгийг өгөхгүй гэдэг.
- Манай улс Европын Холбооны улс руу агаарын тээврээр ОХУ-аар дамжуулан худалдаа хийдэг ба ОХУ-ын Москва хотын Шереметьево олон улсын нисэх онгоцны буудлаар дамжин өнгөрөхдөө алдагдах, хулгайлагдах тохиолдлууд гардаг.

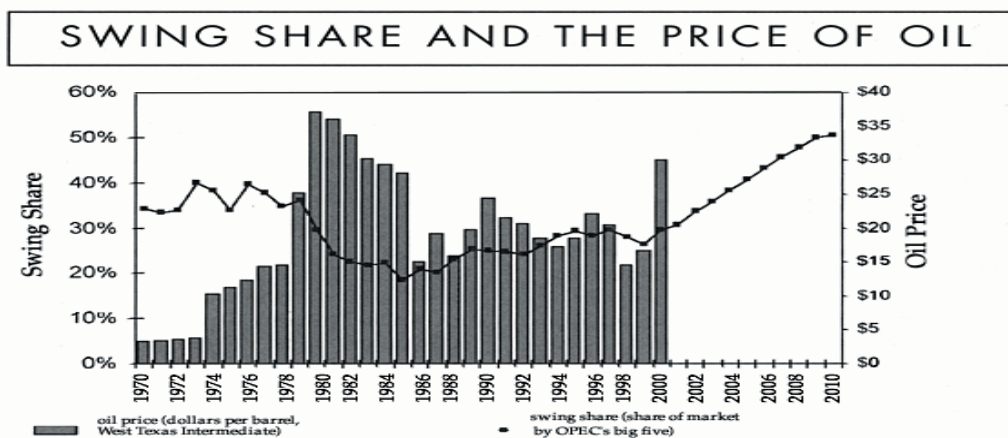
Хоёр улсын Засгийн газрын хоорондын комиссын “Худалдааг либералчилах ажлын хэсэг”-ийн удаа дараагийн хэлэлцээрийн үр дүнд дээрх барьцааг авахаа болино гэж байгаа нь худалдааг ихээхэн хөнгөвчлөх болно.

МОНГОЛ-ОРОСЫН ХУДАЛДАА: МОНГОЛ УЛСЫН ЭДИЙН ЗАСАГТ ҮЗҮҮЛЭХ НӨЛӨӨ

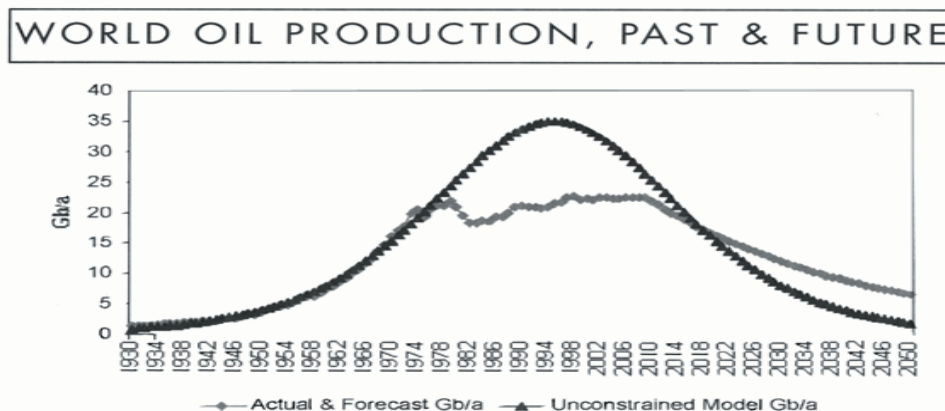
Өнөөдөр үйлчилж буй чөлөөт худалдааны журмын нөхцөл байдлаас шалтгаалан Монгол Улсын худалдааны дийлэнх хэсэг нь ОХУ дээр тулгуурлах боломжгүй болсон байна. Гэсэн хэдий ч ОХУ-тай хийх худалдааны нөөц, боломж нь Монгол Улсын жижиг зах зээлд таатай нөлөөлөх нь тодорхой.

Монгол Улс нь ОХУ-тай худалдааны тэнцлийг хадгалахыг зорьж байгаа бөгөөд 2004 онд Монгол-Оросын худалдаа нь 362.6 сая ам.долларт хүрч, үүнээс 20.6 сая нь экспорт, харин 341.9 сая нь импортыг бүрдүүлээд байна. Монгол Улс цаашдаа ОХУ-аас оруулж ирэх импортын хэмжээг 340 сая ам.доллараас хэтрэхгүй байхаар төсөөлж байна.

Дэлхийн зах зээл дээр газрын тосны үнэ өсөх хандлагатай байна. Хүрэх боломжгүй газраас бусад хэсэг дэх дэлхийн бүх нөөцийг нарийвчлан судалж тодорхойлсон байгаа билээ. Дэлхий дээрх тосны нөөц дуусах болоогүй ч газрын тосны үйлдвэрлэл дээд цэгтээ удахгүй хүрэхээр байна.

Ойрхи Дорнодын ОПЕК-ийн олборлогчдын эзэмшдэг дэлхийн газрын тосны зах зээл дэх хувьцаа 30%-аас хэтрэх тохиолдолд газрын тосны үнэ огцом өсдөг.

2000 оны 3-р сард болсон “Feasta” Бага хурал дээр Колин Кампбелл өөрийн “Мөнгө, эрчим хүч, дэвшил - дэлхийн газрын тосны үйлдвэрлэлийн гол гурван өндөрлөг” хэмээх илтгэлдээ:

“1970-аад оны эхэн үед ОПЕК-ийн олборлогчид дэлхийн зах зээлийн 30-аас илүү хувийг гартаа авах хүртэл бодит амьдрал онолын тооцоотой тун ойролцоо байсан. Харин энэ үеэс өөрийн эрх мэдлийг ашиглан ОПЕК газрын тосны үнийг хөөрөгдүүлж, эрэлтийг хязгаарласан. Газрын тосны өндөр үнэ эрэлтийг 2010 он хүртэл тогтоож чадна, харин 2010 оноос хойш газрын тосны нөөц дуусах учир үнээс хамаарахгүй болно”.

(<http://www.feasta.org/documents/feastareview/campbell.htm>)

ОХУ-аас Монгол Улсад оруулдаг импортын хэмжээний 50%-тай тэнцэх газрын тосны үнэ буурах магадлал тун бага юм. Хэмжээг ижил түвшинд тогтмол байлгах чадвар нь Оростой хийх худалдааны алдагдлыг багасгах боломжтой юм.

Монгол Улс 60,000 тонн мах экспортлох нөөц бололцоотой бөгөөд Монголын экспортын үнийн доод хэмжээ болох 1 кг үхрийн махыг 1 ам.доллараар үнэлбэл дараах тохиолдолд үхрийн махны нийт экспортоос 60 сая ам.доллар олох боломжтой.

- ОХУ руу экспортлох үхрийн маханд оногдуулах тарифын болон тарифын бус саад тотгор, хязгаарлалтуудыг багасгах
- Хүнд суртал, олон шат дамжлага бүхий мал эмнэлэг, эрүүл ахуйн хяналтыг багасгах
- Зах зээлийг Уралаас цааш өргөжүүлэх
- Европын Холбоон дахь зах зээлийг бий болгох
- Махан бүтээгдэхүүний экспортын нэр, төрлийг нэмэгдүүлэх (хонины мах, хурганы мах гэх зэрэг).

Сэлэнгэ, Алтанбулагийн орчмын нутгийн 300 орчим иргэд, Хиагтын 50-100 орчим иргэд жижиглэнгийн наймаа эрхэлдэг байна. Үүнд хил дамнасан наймааг чөлөөлбөл ганзагын наймаачдад өөрсдийн Оросын түншүүдтэйгээ наймаа хийснээр хил орчмын нутгийн амьжиргааны түвшинд эерэгээр нөлөөлөх болно.

САНАЛ, ЗӨВЛӨМЖ

Монгол Улсаас ОХУ руу экспортолж буй хамгийн гол бүтээгдэхүүний нэг бол мах, махан бүтээгдэхүүн бөгөөд цаашид ч Монголын гол экспорт байхаар байна. Монголоос экспортолж болох дээд боломжийг ашиглахын тулд тариф болон тарифын бус саад тотгоруудыг багасгах бүхий л арга хэмжээнүүдийг авах нь зүйтэй Үүнд:

- А.** Монголд ногдож байгаа үхрийн махны квотын хэмжээг ихэсгэх боломжийг хайх (“Бусад орон” ангиллаас). Монгол гэж нэр заалган квот тогтоолгох, квотыг 12-15 мянган тонноор тогтоолгож, жил бүр боломжоор нь нэмэгдүүлэх. Энэ тохиолдолд дуудлага худалдаагаас 1 тонн тутамд 80-120 ам.доллар нэмэгдэх зардал хасагдаж манай зах зээл тогтвортой байх боломжтой.
- Б.** Монголын мах экологийн цэвэр бүтээгдэхүүн, амт чанарын хувьд сайн. Оросын Сибирь орчмын хүмүүс Монголын махны чанарыг өндөр үнэлдэг зэргийг харгалзан Оросын мал эмнэлгийн байгууллагатай хамтран Монголын махыг эрүүлжүүлэх асуудалд хамтран ажиллаж Монголоос Орост экспортоор орж буй махыг “Д” зэрэглэлд багтаан оруулах талаар боломжтой арга хэмжээнүүдийг авах шаардлагатай. “Д” зэрэглэлд орсноор манай экспортын мах заавал боловсруулалт хийх шаардлагагүй, саад тотгоргүйгээр шууд худалдаалагдах боломжтой болох юм. Энэ тохиолдолд Монголоос мах худалдан авагчдын тоо ихсэж, Монголын махны эрэлт, хэрэгцээ нэмэгдэн махны үнэ 40-50 хувь өссөнөөр ОХУ-ын импортын махны үнийн төвшинд хүрэх боломжтой. Хонь, ямааны махыг ч экспортлох боломж нээгдэн махны нийт экспорт 2-3 дахин нэмэгдэх боломжтой. Монголын махны экспортын бүтцийг өөрчлөн сайжруулж, бусад хөгжилтэй орнууд болох Япон, Солонгос, Арабын орнуудад гаргаж буй махны тоо, толгойг улам нэмэгдүүлснээр өөр ямар улсад мах экспортолж болох гарцыг олж нээн илрүүлэх хэрэгтэй байна. Ялангуяа хонины махыг Арабын оронд гаргаж, байгаа тоо хэмжээг улам ихэсгэн ОХУ-ын мал эмнэлгийн байгууллагын “Монголын хонины мах өвчлөлтийн магадлал ихтэй” гэсэн ойлголтыг өөрчлөх хэрэгтэй.
- В.** Монголын махыг гулуузаар нь гаргахаас гадна хагас боловсруулсан махан бүтээгдэхүүн хэлбэрээр гаргах боломжтой. Бүтээгдэхүүний нэр, төрлийг олшруулах, чанарыг баталгаажуулахын тулд ОХУ ялангуяа Сибирьт зохиогдож буй хүнсний яармаг, худалдаан оролцуулж зохих гэрчилгээ, чанарын үнэлгээнүүдийг авах шаардлагатай.
- Г.** Монголын малын дайвар бүтээгдэхүүнүүдийн өөрийн өртөг хямд, үүн дээр импортын хөнгөлөлтийн 25%-ийг эдэлж байгааг харгалзан энэ төрлийн болон хагас боловсруулсан бүтээгдэхүүний экспортыг нэмэгдүүлэх арга хэмжээг авах нь чухал байна. Ийм бүтээгдэхүүн хийх жижиг шугамуудыг мах боловсруулах үйлдвэрүүдэд суурилуулах нь оновчтой юм.
- Д.** Монголын малын махны экспортыг (ялангуяа бог малын) нэмэгдүүлэх бусад арга замуудыг хайж Оросын талтай тохиролцох (үүнд, хоёр улсын Батлан хамгаалах яамны шугамаар тохиролцон Оросын арми, Сибирийн цэргийн тойргийг Монголын малын махаар хангах боломж, ОХУ-ын Ерөнхийлөгч Путины Оросын алслагдсан районуудыг хөгжүүлэх хөтөлбөрт оруулах гэх мэт асуудлуудыг тохиролцож болох юм).

- Е.** Манай хоёр орны худалдааг сайжруулах асуудлын чухал хэсэг нь хил орчмын худалдаа, хамтын ажиллагаа, төсөл хэрэгжүүлэх болон худалдааны чөлөөт бүс байх болно. Хил орчмын худалдааг улам өргөжүүлэх, "Алтанбулаг" чөлөөт бүсийг байгуулах асуудал нь 2 орны худалдаанд ихээхэн ахиц гарч энэ боомтоор хийгдэх худалдаа өөр түвшинд гарах нь гарцаагүй. Алтанбулаг чөлөөт бүсэд бараа бүтээгдэхүүний бөөний төв, агуулахуудыг бий болгож Хятад руу тойрон явж байгаа худалдааны урсгалын ихээхэн хэсэг Монголоор дайран өнгөрч болох талтай.
- Ё.** Монголын хил орчмын байгалийн баялгийг ашиглах төслүүдийг хамтран хэрэгжүүлэх. Үүнд, Асгатын мөнгөний орд, Тавтын Алтны орд Улаан овооны нүүрсний орд гэх мэт. Ялангуяа, Буриадын болон Чита, Алс Дорнодын нутаг нь хүйтэн өвөлтэй, нүүрсний нөөцгүй байдлыг харгалзан нүүрсний экспортыг нэмэгдүүлэх, энэ тал дээр хамтран ажиллах нь хамгийн ашигтай хувилбар байж болох юм.
- Ж.** Монгол Улс Европын Холбооноос олгож буй "GSP+" тарифын хөнгөлөлтийг эдлэх болсон. Мөн Монголтой Чөлөөт Худалдааны Хэлэлцээр байгуулах асуудлыг АНУ-ын Конгрессоор хэлэлцэж байгаа зэрэг нь Монголын худалдааны тааламжтай нөхцөлүүдийг бүрэн дүүрэн ашиглахын тулд хил орчмын Оросын түүхий эд дээр тулгуурлан хамтарсан үйлдвэрүүдийг бий болгох нь зүйтэй. Үүнд, Сибирь болон Монголын хил орчмын гол экспортын бүтээгдэхүүн болох модыг Монголд боловсруулж Европын Холбооны улсуудад гаргаж болно. Мөн хаягдал төмрийг Монголд оруулан Дарханы төмөрлөгийн үйлдвэрт боловсруулж дээрх орнуудад гаргаж болох юм.
- З.** Дамжин өнгөрөх тээврийн саад тотгорыг арилгаснаар Монголоор дамжин Европын Холбоо хүртэл хийгдэх төмөр замын тээвэр ихээр нэмэгдэж болно. Монголоор дайран Европ-Азийг холбосон төмөр зам нь төмөр замын хамтын ажиллагааны байгууллагын баталсан Олон улсын бусад сүлжээнүүдээс 500-800 км дөт: Манай 2 хилийн хооронд 30 цаг л зарцуулж байгаа нь маш их хугацааг хэмнэнэ гэсэн үг юм. Монголын Төмөр Зам жилдээ 20 сая тонн ачаа дамжуулан тээвэрлэх хүчин чадалтайгаас өнөөдөр 50 хувийг нь л ашиглаж байна. Түүнээс гадна дамжин өнгөрч байгаа ачаанд 30-60 хувийн хөнгөлөлт үзүүлж байна. Манай улс энэ мэт өөрсдөдөө байгаа боломж бололцоог аль болох бүрэн дүүрэн ашиглаж, учирч буй саад тотгорыг аль болох дээд түвшинд түргэн шуурхай шийдэж байх шаардлагатай байна. Цаашид дан ганц Төмөр замын тээвэр ч бус 2007 оноос Монголоор дайран өнгөрөх Алтанбулаг-Замын-Үүдийн засмал зам ашиглалтад орсноор авто тээврийн дамжин өнгөрөх, аялал жуулчлалыг эрс нэмэгдүүлэх бололцоотой зэргийг урьдчилан төлөвлөж 2 хөрштэйгөө тодорхой тохиролцоонд хүрэх шаардлагатай.
- И.** Манай улсын импортод нефтийн бүтээгдэхүүн болон эрчим хүч ихээхэн үүрэгтэй билээ. Манай ойрын хөрш Эрхүү муж нь хамгийн хямд эрчим хүчийг үйлдвэрлэж байгаа бөгөөд байгалийн хийн ордын асар их нөөцтэй байгаа нь манай улс эдгээр бүтээгдэхүүнүүдэд илүү анхаарах шаардлагатай байна. Улаанбаатарт өнөөдөр явж буй авто машины ердөө 1% нь л хийгээр явж байна. Энэ тоог цаашид 50-60 хувь хүргэж гэр хорооллуудыг хий, нүүрс хослуулан хэрэглэдэг болгох нь эдийн засгийн хувьд ч хотын байгаль, экологийн хувьд ч ашигтай байх болно. Хийгээр явдаг машин импортлохыг гаалийн татвараар дэмжиж өгч болох юм.
- Й.** Хоёр орны эдийн засгийн хамтын ажиллагаанд чухал байр суурь эзлэх салбар бол аялал жуулчлал байж болох юм. Сүүлийн жилүүдэд Байгаль нуур орчмын жуулчлал эрс өссөн ба ялангуяа Европоос Байгаль нуур дээр ирж байгаа жуулчид Байгаль нуурын дүү болох Хөвсгөл нуурыг үзэх сонирхолтой байдаг байна. Мөн Хөвсгөл нуурт

очиж загасчлах сонирхолтой Оросууд их байдаг байна. Эрхүү хотоос Оросын хуучин хил Монд хүртэл 300 км ба Хөвсгөл нуурын эрэг Ханх хүртэл 23 км юм. Ханх-Мондын хил Олон улсын хил биш байгаан улмаас гадаадын жуулчид энэ хилээр нэвтрэх боломж байхгүй байна. Энэ хил Олон улсын хил болсон тохиолдолд жуулчлал богино хугацаанд 2-3 дахин өсөх магадлалтайг Эрхүүгийн албаны хүмүүс ярьж байлаа.

- К.** Манай хоёр орны хоорондын мэдээлэл, харилцааны салбар зохих хэмжээнд байхгүйн улмаас мэдээлэл, бизнесийн орон зайг үүсгэж байна. Хоёр орны Худалдааны танхимууд, бизнес болон олон нийтийн байгууллагуудын хоорондын харилцааг улам сайжруулах, улмаар хил ойролцоох Улаан-Үүд, Эрхүү хотуудад Монголын Худалдааны төвүүдийг байгуулан үйл ажиллагааг түүгээр дамжуулан явуулах боломжтой болох юм.
- Л.** Монгол Улс ТУХН-ын гол улсууд болох ОХУ, Казахстан, Украин, Белорусийн байгуулсан Эдийн засгийн нэгдмэл бүсэд нэгдэн орох асуудлыг судалж үзэх хэрэгтэй. Энэ байгууллага нь тус орнууд нэгдсэн худалдаа, тарифын бодлоготой болох онцлогтой юм.

Хавсралт 1. Дэлхийн Худалдааны Байгууллага

ДХБ нь дэлхийн худалдааны дийлэнх хэсэгт хэрэгждэг олон талт гэрээ, хэм хэмжээ, зохицуулалтын нэгдлээс бүрдэнэ.

I. Бараа худалдааны талаарх үндсэн олон талт гэрээнүүд:

- Тариф, Худалдаа (1994)
- Хөдөө аж ахуй
- Эрүүл ахуйн арга хэмжээг хэрэглэх
- Сүлжмэл бүтээгдэхүүн, хувцас
- Худалдаанд учрах техникийн шинжтэй хүндрэлүүд
- Худалдаатай холбоотой хөрөнгө оруулалтын арга хэмжээ (TRIMs)
- ТХЕХ-ийн 6-р зүйлийг хэрэглэх (дампингийн эсрэг татвар)
- ТХЕХ 94-ийн 7-р зүйлийг хэрэглэх (гаалийн зорилгоор барааны үнийг тодорхойлох)
- Тээвэрлэлтийн өмнөх шалгалт
- Гарал үүслийн дүрэм
- Импортын лиценз олгох журам
- Татаас, нөхөн олговор
- Онцгой хамгаалалтын арга хэмжээ

II. Үйлчилгээний худалдааны ерөнхий хэлэлцээр

III. Оюуны өмчийн эрхийн асуудлаарх хэлэлцээр (TRIPS)

IV. Маргаан хянан шийдвэрлэх журмын талаарх хэлэлцээр

V. Худалдааны бодлогыг дахин хянах механизм

VI. Олон талын гэрээ (цөөн тооны оролцогчидтой, өөрөөр хэлбэл ДХБ-ын бүх гишүүд заавал нэгдэн орох шаардлагагүй):

- Иргэний агаарын худалдааны хэлэлцээр
- Засгийн Газрын бэлтгэн нийлүүлэлтийн талаарх гэрээ

Дэлхийн Худалдааны Байгууллагын бүтэц

- Дээд байгууллага нь ДХБ-ын бүх гишүүн орнуудын төлөөлөгчөөс бүрдсэн Сайд нарын бага хурал. 2 жилд 1-ээс доошгүй удаа хуралддаг.
- Хуралдаануудын хооронд гишүүдийн төлөөлөгчдөөс бүрдэх Ерөнхий Зөвлөл (ЕЗ) шаардлагатай гэж үзсэн тохиолдолд хуралддаг.
- ЕЗ нь худалдааны бодлогыг хянах, маргааныг хянан шийдвэрлэхэд оролцдог.
 - ЕЗ нь дараах байгууллагуудын үйл ажиллагааг хянан зохицуулдаг. Үүнд:
 - Оюуны өмчийн худалдааны асуудал эрхэлсэн зөвлөл
 - Бараа худалдааны зөвлөл
 - Үйлчилгээний худалдааны зөвлөл
- Сайд нарын Бага хурлууд нь дараах асуудлаар Хороо байгуулдаг:
 - Худалдаа, хөгжил
 - Төлбөр, тооцооны тэнцлийг хангах зорилготой хязгаарлалтууд
 - Төсөв, санхүүгийн удирдлага
 - Худалдаа, хүрээлэн буй орчин
 - Бүсийн худалдааны хэлэлцээр
- Зөвлөл, хороодод гишүүнээр элсэх эрх нь бүх гишүүн орнуудад нээлттэй байна.
- Сайд нарын Бага хурал нь ДХБ-ын Ерөнхийлөгчийг томилдог.
- Сайд нарын Бага Хурлаас баталсан ДХБ-ын Нарийн бичгийн дарга нарын газрын албан тушаалууд, тэдгээрийн эрх үүргийг, ажиллах нөхцөлийг Ерөнхийлөгч томилно.
- 2005 оны эхэн үеийн байдлаар ДХБ-ын идэвхтэй гишүүдийн тоо 148 хүрсэн байна.
- Шинээр элсэн орох хүсэлтээ дараах орнууд өгөөд байна. Үүнд:
 - ОХУ
 - Саудын Араб
 - Украин
 - хуучин **ТУХН** орнуудын дийлэнх
- 60 орчим олон улсын байгууллагууд ДХБ-д ажиглагчийн статус эдэлдэг.
- ДХБ-д элсэх үйл явц удаан үргэлжилдэг нарийн цогц үйл ажиллагаа юм.
- Дэлхийн худалдааны 95%-ийг ДХБ-ын дүрэм, журам зохицуулдаг.
- Дэлхийн худалдааны хөгжлийн гол чиглэл нь либералчилал ба даяарчлал юм.
- Уругвай болон ТХЕХ 1986-1994-ийн хүрээн дэх хэлэлцээрүүдийн дүнд дэлхийн худалдааны барааны гаалийн татварыг багасгасан юм. Үүнд:
 - Үйлдвэрлэл хөгжсөн орнуудад 6.3%-3.9%
 - Эдийн засаг нь шилжилтийн үед байгаа улс 8.6-6.0%
 - Хөгжиж буй орнууд 15.3-12.3%

Хавсралт 2. Ажлын хэсгийн үйл ажиллагаа ба Сайд нарын бага хурлын тэмдэглэл

1996 оны 10-р сар - 4 дэх хуралдаан

- ХАА-д дэмжлэг үзүүлэх талаарх ОХУ-ын баримтлах бодлого
- Тарифын бус зохицуулалтын арга хэмжээ
- Бараанд тавих гаалийн хяналт

1997 оны 7-р сар - 6 дахь хуралдаан

- Худалдаан дахь техникийн шинжтэй саад тотгорууд (стандарт, зөвшөөрөл олгох, эрүүл ахуйн шаардлагууд)

1998 оны 7-р сар - 8 дахь хуралдаан

- ХАА-н асуудлууд
- Үйлдвэрийн бүтээгдэхүүнээс татаас авах асуудал, үүнд ХАА-н бүтээгдэхүүн хамаарна
- Худалдаан дахь техникийн шинжтэй саад тотгорууд

1998 оны 12-р сар - 9 дэх хуралдаан

- ХАА-н салбарт үзүүлэх Засгийн газрын дэмжлэг, экспортод үзүүлэх хөнгөлөлт

1999 оны 10-р сар, 2000 оны 5-р сар - 10, 11 дэх хуралдаан

- Гишүүн орнуудын олон талт зөвлөлдөөн

2002 оны хавар - 14, 15 дахь хуралдаан дараах асуудлуудыг хянасан:

- ОХУ, ДХБ-д элсэн орох талаар хийгдэж буй арга хэмжээний анхны тайлан
- 1995 оноос хойшхи бүхий л хэлэлцээрүүд
- ОХУ-ын худалдааны журам, тэдгээр нь ДХБ-тай нийцэж буй эсэх
- 1995 оноос Нарийн бичгийн дарга нарын газарт өргөн барьсан бүхий л судалгаа, шинжилгээний баримт бичгүүд, 1000 гаруй хуулиуд

2002 оны 12-р сар - 16 дахь хуралдаан

- Тайлангийн 2 дахь хувилбарыг хэлэлцэх эсэх асуудлаар

2003 оны 3-4-р сар - 17, 18, 19 дэх хуралдаанууд

- Тайлангийн 2 дахь хувилбарыг хэлэлцэх

2003 оны 7-р сар - 20 дахь хуралдаан

- Тайлангийн 3 дахь хувилбарыг хэлэлцэх
 - Мөнгөн тэмдэгтийн зохицуулалт
 - Утасны харилцаа холбоо
 - Бараа, үйлчилгээний зах зээл

2003 оны 9-р сар - Сайд нарын 5-р Бага хурал, Канкун, Мексик

- Завсрын үр дүнгийн талаар хэлэлцэх
- Олон талт худалдааны хэлэлцээрийн цаашдын үйл явцын талаар шийдвэр гаргах
- ДХБ-д элсэн орсны дараа ОХУ-ын өнөөгийн болон цаашдын ашиг сонирхлын асуудал
- ДХБ-д элсэн орсны дараах ОХУ-ын дэлхийд эзлэх байр суурь
- 30 гаруй орны төлөөлөгчидтэй ДХБ-д элсэн орохтой холбогдуулан хэлэлцээ хийх
 - Үүнтэй адил уулзалтуудыг 2003 онд Тайландын Бангкок хотноо болсон АПЕК-ийн дээд хэмжээний уулзалтын үеэр хийсэн

2003 он 10-р сар - 21 дэх хуралдаан

- Тайлангийн шинэчлэгдсэн 9 хэсгийн талаар хэлэлцэх
- ОХУ-ын хууль тогтоомжид үзүүлэх нөлөөллийг дүгнэх
- Олон талт зөвлөлдөөн:
 - Утсан харилцаа холбоо, банкны үйлчилгээ
 - Тарифын квот
 - Үйлчилгээ, хөдөө аж ахуйн худалдааг үндэсний тааламжтай нөхцөлийн дэглэмээс чөлөөлөх
 - Бараа, үйлчилгээний зах зээл нээлттэй байх

2004 оны 2-р сар - 22 дахь хуралдаан:

- Дараах асуудлыг хэлэлцэж батлав:
 - Тайлангийн шинэчлэгдсэн 10 хэсэг
 - ОХУ өөрийн хууль тогтоомжоо ДХБ-ын дүрэм, журмуудтай нийцүүлэх оролдлого
- ОХУ-ын хууль тогтоомжийн өөрчлөлтийн талаарх олон талт зөвлөлдөөн:
 - Гаалийн Кодекс
 - ХАА болон тарифын квот
 - Бараа, үйлчилгээний зах зээл нээлттэй байх

2004 оны 3-р сарын 29-4-р сарын 2 - 23 дахь хуралдаан

- Тайлангийн шинэчлэгдсэн хэсгүүдийг хэлэлцэж батлах
- ХАА болон тарифын квотын талаарх зөвлөлдөөн

2004 оны 6-р сар - 24 дэх хуралдаан

- Тайлангийн шинэчлэгдсэн 13 хэсгийг хэлэлцэж батлах
- 25 дахь хуралдаанд тайлангийн 3 дахь хувилбарыг танилцуулахад хийх бэлтгэл

2004 оны 11-р сар - Олон талт зөвлөлдөөн, Женев хот, Швейцарь

- Худалдаан дахь техникийн шинжтэй саад тогорууд
- Эрүүл ахуй, ариун цэврийн арга хэмжээ
- 25 дахь хуралдааны бэлтгэл ажил

2004 оны 11-р сар - 25 дахь хуралдаан

- ОХУ ДХБ-д нэгдэх хүрээнд хийгдэж буй ажлын Тайлангийн 3 дахь хувилбарыг батлах
- ДХБ-д ОХУ элсэн орсноор хүлээх үүргийг дахин хянах, батлах
- ОХУ-ын төлөөлөгчдөд тавих нэмэлт асуултуудыг боловсруулах

2005 оны 2-р сар - 26 дахь хуралдаан

- ОХУ-ын өлөөлөгчдөд тавих асуултуудыг хэлэлцэх

2005 оны 4-р сар - 27 дахь хуралдаан, Женев хот, Швейцарь

- Хууль тогтоомжийг системчлэн хөгжүүлэх асуудлууд
- ОХУ-ын хууль тогтоомжийг ДХБ-ын шаардлагад нийцүүлэх ажил
- ОХУ-ын хүлээх үүргийн талаар Европын холбоо болон АНУ-тай 3 талт хэлэлцээр хийх
- Бараа, үйлчилгээний зах зээл дээрх нээлттэй байдлын талаар Канад, Япон,

Швейцарь, Мексик зэрэг улсуудтай 2 талт хэлэлцээр хийх

- Япон улстай баримт бичгийг байгуулах эхний шатуудыг эхлэх
- Турк улстай хийх бараа, үйлчилгээний талаарх Протоколыг батлах, гарын үсэг зурах

2005 он 6-р сар - 28 дахь хуралдаан, Женев хот, Швейцарь

- Бараа, үйлчилгээний зах зээл нээлттэй байх нөхцөлийн талаар 2 талт хэлэлцээр
- ХАА, эрүүл ахуйн арга хэмжээний талаарх олон талт зөвлөлдөөнүүд
- Ажлын хэсгийн бичсэн тайлангийн талаарх олон талт хэлэлцээр
- Эрүүл ахуйн арга хэмжээний эрх зүйн зохицуулалтын талаар ОХУ тавих илтгэл
 - Мал эмнэлгийн байцаагчдын өнөөгийн тогтолцоо
 - Эрсдэлээс сэргийлэх даатгалын систем

2005 оны 6-р сар 24 - Сайд нарын бага хурал

- Эдийн засаг, худалдааны сайд Оскарович Грефийн хэлэлцээ:
 - Зах зээлийн эдийн засагт шилжихэд ОХУ-д тулгараад буй бэрхшээл
 - 2006 оноос өмнө ОХУ ДХБ-д нэгдэн орох асуудал

2005 оны 10-р сар - 29 дэхь хуралдаан

Хавсралт 3. Сэдэвт орсон нэр томьёо, тодорхойлолт

1. Онцгой татвар

Онцгой татварыг ямар нэгэн хамгаалалтын тусгай арга хэмжээг нэвтрүүлэх үед хэрэглэдэг ба импортын татвар хураасан эсэхээс үл хамаарч ОХУ-ын Гаалийн албанаас нэмэгдүүлэн авдаг татвар юм.

Хамгаалалтын онцгой арга гэдэг нь ОХУ-ын Засгийн газрын шийдвэрээр ОХУ-ын гаалийн нутаг дэвсгэрт орж ирэх импортын хэмжээ нэмэгдэх явдлыг хязгаарлах арга хэмжээ бөгөөд импортын квот тогтоох, тусгай татвар ногдуулах (үүнд анхдагч онцгой татвар хамаарна) зэрэг аргаар хэрэгжүүлдэг байна.

Анхдагч онцгой татварыг судалгааны үр дүн илрэхээс өмнө авдаг ба гаалийн албаны шууд орлого болдог байна. Шалгалтын үр дүн, анхдагч онцгой татварын хэмжээ зэргийг холбооны төсөвт жагсаадаг буюу гаалийн төлбөрийн буцаан төлөгдөх байдлаар уг татварыг төлөгч этгээдэд олгодог байна. Анхдагч онцгой татварын хүчинтэй байх хугацаа нь 200 өдрөөс хэтэрч болохгүй.

2. Дампингийн эсрэг татвар

Энэ нь **дампингийн эсрэг арга хэмжээ** нэвтрүүлэх үед ногдуулдаг татвар ба импортын гаалийн татвар хураасан эсэхээс үл хамааран Гаалийн байгууллагаас хураадаг байна.

Дампингийн эсрэг арга хэмжээ гэдэг нь импортын **дампинг** буюу өөрийн гүйлгээгүй барааг бусад оронд хямд **нэвтрүүлэх** үйл ажиллагааны эсрэг арга хэмжээ юм. Үүнийг ОХУ-ын Засгийн газрын шийдвэрээр дампингийн эсрэг татварыг нэвтрүүлэх, үүнд **дампингийн эсрэг анхдагч татвар** хамаарна эсвэл экспортлогчийн зөвшөөрснөөр үнийн үүрэг хүлээлгэх зэрэг орно.

Дампингийн үйл ажиллагааны гол бүтээгдэхүүнүүдийг **Гаалийн алба** тусгай судалгаагаар илрүүлэх замаар тэдгээр барааны импортод **дампингийн эсрэг арга хэмжээг** авах боломжтой. Дампингийн бараанд дараах тохиолдолд дампингийн эсрэг арга хэмжээ авч болно:

- Оросын эдийн засгийн тодорхой салбарт материаллаг хор хохирол учруулж буй
- Оросын эдийн засгийн тодорхой салбарт материаллаг хор хохирол учруулж болзошгүй байвал
- Оросын эдийн засагт шинэ салбар нээгдэх үйл явцыг сааруулж байвал

Дампингийн импорт гэдэг нь адил барааны ердийн үнээс хямд үнэ бүхий ОХУ-ын гаалийн нутаг дэвсгэр дэх барааг хэлнэ.

Оросын эдийн засгийн салбарт **материаллаг хохирол** учруулах гэдэгт ОХУ-ын эдийн засгийн салбар дахь ойролцоо бараа бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн хэмжээ багасах, тухайн бүтээгдэхүүн зах зээлд нэвтэрснээр дараах хүчин зүйлст сөргөөр нөлөөлөхийг ойлгоно. Үүнд:

- Эдгээр бараа бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн ашиг
- Хөрөнгө оруулалтын түвшин, хэмжээ
- Өргөн хэрэглээний барааны нөөц
- Ажил эрхлэлт
- Цалингийн хэмжээ, түвшин

Судалгаа хийгдэж дуусахаас өмнө **дампингийн импорт** мөн болох, түүнчлэн ОХУ-ын эдийн засагт хохирол учруулсан тухай мэдээлэл ирвэл ОХУ-ын Засгийн газар тухайн мэдээллийг үндэслэн **дампингийн эсрэг анхдагч татварыг** нэвтрүүлэх замаар **дампингийн эсрэг арга хэмжээг** авахаар шийдвэрлэнэ.

Дампингийн эсрэг анхдагч татвар ногдуулах шийдвэр нь судалгаа эхэлснээс хойш хуанлийн 60 хоногоос наана үйлчлэх боломжгүй юм. **Дампингийн эсрэг анхдагч татвар** нь ОХУ-ын гаалийн хууль тогтоомжид хамаарна. Хураагдсан **дампингийн эсрэг анхдагч татварыг** судалгааны эцсийн үр дүн гарахаас өмнө Холбооны төсөвт оруулдаггүй.

3. Тэнцвэржүүлэх татвар

Тэнцвэржүүлэх татвар нь нөхөн олговрын арга хэмжээг нэвтрүүлж буй үед хэрэглэдэг арга бөгөөд ОХУ-ын Гаалийн албанаас импортын гаалийн татвар төлсөн эсэхээс үл хамааран хураадаг байна.

Нөхөн олгох арга хэмжээ гэдэг нь гадаад улсын төрөөс буюу гадаад улс орнуудын нэгдлээс ОХУ-ын эдийн засгийн тодорхой салбарт үзүүлж буй дэмжлэгийн нөлөөг **саармагжуулах арга хэмжээ** юм. Үүнийг ОХУ-ын Засгийн газар тэнцвэржүүлэх татварыг (үүнд **тэнцвэржүүлэх анхдагч татвар хамаарна**) нэвтрүүлэх, түүнчлэн экспортлогч буюу гадаад улсын эрх бүхий байгууллагаас хүлээхээр зөвшөөрсөн үүргүүдийг батлах зэрэг аргаар хэрэгжүүлдэг байна.

Нөхөн олгох арга хэмжээг гадаад улсаас үзүүлэх **тодорхой дэмжлэгтэй** холбоотой бараанд, мөн дараах тохиолдлыг судалгааны дүнд илрүүлбэл хэрэглэж болно. Үүнд:

- Оросын эдийн засгийн тодорхой салбарт материаллаг хор хохирол учруулж буй
- Оросын эдийн засгийн тодорхой салбарт материаллаг хор хохирол учруулж болзошгүй байвал
- Оросын эдийн засагт шинэ салбар нээгдэх үйл явцыг сааруулж байвал

Гадаад орны **тусгай дэмжлэг** гэдэг нь хүртээмжийг хязгаарлагдмал байлгах дэмжлэг буюу барааны экспортыг эрчимжүүлэх болон импортыг **нөхөн орлуулах зорилгоор** үйлдвэрлэгч, экспортлогч, үйлдвэрлэгчдийн холбоо, экспортлогчдын холбоо, эдийн засгийн тодорхой салбар зэрэгт олгогддог дэмжлэг юм.

Судалгаа хийгдэж дуусахаас өмнө татаас бүхий импорт мөн болох, түүнчлэн ОХУ-ын эдийн засагт хохирол учруулсан тухай мэдээлэл ирвэл ОХУ-ын Засгийн газар тухайн мэдээллийг үндэслэн **тэнцвэржүүлэх анхдагч татварыг** 4 сарын хугацаатай нэвтрүүлэх замаар нөхөн олгох арга хэмжээг авахаар шийдвэрлэнэ.

Тэнцвэржүүлэх анхдагч татвар нь ОХУ-ын Гаалийн татварын хууль тогтоомжид хамаарах бөгөөд хураагдсан **тэнцвэржүүлэх анхдагч татварыг** нөхөн олговрын арга хэмжээг хэрэглэх талаарх судалгааны эцсийн үр дүн гарахаас өмнө Холбооны төсөвт оруулдаггүй.

Хавсралт 4. Мал эмнэлгийн болон эрүүл ахуйн шаардлагууд

ОХУ-ын гаднаас импортлох мах, махан бүтээгдэхүүнд тавигдах мал эмнэлгийн болон эрүүл ахуйн шаардлага

1. Экспортлогч улсын Төв нь Мал эмнэлгийн хяналтан дор ажилладаг, лиценз бүхий мах бэлтгэх комбинатуудад нядалсан эрүүл малын мах, махан бүтээгдэхүүн байх
2. Экспортлогч улсын Мал эмнэлгийн албаны нядалгааны өмнөх шинжилгээнд хамрагдсан байх. Уг малын махыг хүний идшинд хэрэглэж болох тухай дүгнэлт гарсан байх.
3. ОХУ руу экспортолж буй гулууз болон дотоод эрхтнүүдийг экспортлогч орны улсын Мал эмнэлгийн албаны нядалгааны дараах шинжилгээнд оруулсан байх. Уг малын махыг хүний идшинд хэрэглэж болох тухай дүгнэлт гарсан байх.
4. Гулууз (хагас, дөрөвний нэг)-ан дээр уг гулуузыг бэлтгэсэн мах бэлтгэх үйлдвэрийн (мах нядалгааны газар, хөргөгч) нэр, дугаарыг харуулсан Улсын мал эмнэлгийн Хяналтын албаны тамга дарагдсан байх ёстой. Махны савлагаанд мал эмнэлгийн шошгыг лац маягаар зүүсэн байх ёстой.
5. Дараах малын өвчингүй нутаг дэвсгэрийн фермд малласан эрүүл малын мах, махан бүтээгдэхүүнийг хүлээн авна:

А. Бүх амьтдад:

- Африк сармагчны халуун
 - Тус улсад сүүлийн 3 жил уг өвчин гараагүй бол
- Шүлхий өвчин
 - Тус улсад сүүлийн 12 сар уг өвчин гараагүй бол

Б. Үхэр:

- Үхрийн тархины эд сархиатах эмгэг болон хониний скрин
 - Уг өвчнүүд МАВ Олон улсын мал эмнэлгийн дүрэмд заасны дагуу тус улсад гараагүй бол
- Үхрийн тахал, үхрийн цээж, салстах өвчин
 - Уг өвчин тус улсад сүүлийн 12 сар гараагүй бол
- Сүрьеэ, бруцеллез, лейкоз
 - Фермийн нутаг дэвсгэр дээр уг өвчин сүүлийн 6 сар гараагүй бол
- Дуут хавдар
 - Фермийн нутаг дэвсгэр дээр сүүлийн 20 хоног уг өвчин гараагүй бол

В. Хонь, ямаа:

- Үхрийн тархины эд сархиатах эмгэг болон хониний скрин
 - Уг өвчнүүд МАВ Олон улсын мал эмнэлгийн дүрэмд заасны дагуу тус улсад гараагүй бол
- Хөх хэлтэх, тахал, үхрийн цээж
 - Тус улсад уг өвчин сүүлийн 9 сар гараагүй бол
- Аденоматис
 - Ферм дээр сүүлийн 3 жил уг өвчин гараагүй бол
- Хонь, ямааны цэцэг
 - Уг өвчин сүүлийн 12 сар фермийн нутаг дэвсгэр дээр гараагүй бол
- Сүрьеэ, бруцелёз
 - Уг өвчин сүүлийн 6 сар фермийн нутаг дэвсгэр дээр гараагүй бол
- Дуут хавдар
 - Сүүлийн 20 хоногт уг өвчин фермийн нутаг дэвсгэр дээр гараагүй бол
- Махны хэсэг бүр трихиносын сорилтонд орсон байх шаардлагатай

6. Хэвэгч мал, амьтны дотоод эрхтэн, хальсны гаралтай малын тэжээлээр тэжээгдээгүй үхэр, хонины махыг бэлтгэнэ.
 7. Инженерчлэл, генийн өөрчлөлт оруулаагүй зүйлээр хийсэн малын тэжээлээр тэжээгдээгүй мал махаар мах ба мах бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэнэ.
 8. Дараах мах ба махан бүтээгдэхүүнийг ОХУ руу импортлохыг хориглоно. Үүнд:
 - А. Янз бүрийн бодист хордсон (нядалгааны дараах шинжилгээгээр илрэх) мах. Үүнд:

• Шүлхий	• Тахал	• Бактерийн халдвар	• Сүрьеэ
• Лейкоз хелминдез	• Цистоциркоз	• Трихноллез	
• Саркоз	• Онкоцеркоз	• Хнококк	
 - Б. Хадгалалтын явцад иссэн
 - В. Муудсан
 - Г. Хөлдүү мах 8 хэмээс дээш, хөргөсөн мах 4 хэмээс дээш, дотоод булчингийн халуунтай бол
 - Д. (Загас, эм тан, эмийн ургамал мэт) эвгүй үнэр, өнгө, амттай бол эсвэл дараах шинжтэй бол:

• Гэдэс дотортойгоо байгаа бол	• Ил шарх
• Механик нэмэлт хольц орсон бол	• Арьсны гэмтэл
 - Е. Муудахаас хамгаалах бодис хэрэглэсэн бол
 - Ё. Иж балнад болон бусад нян тээж байгаа бол
 - Ж. Ионы үйлчлэл, өнгө оруулагч, хэт ягаан туяанд байсан бол
 3. Мах бэлтгэх явцад нядалгаанаас өмнөх зохих хугацаанд дааврын бэлдмэл зэрэг эм бэлдмэлийг хэрэглээгүй бол
9. Махны микробиологийн, химийн хорт бодис, хэт ягаан туяаны радиац агуулах хэмжээ нь ОХУ-ын мал эмнэлгийн болон эрүүл ахуйн шаардлагад нийцсэн байх ёстой.
 10. Сав, баглаа, боодол нь хаях боломжтой, мөн эрүүл ахуйн шаардлагыг хангасан байх ёстой.
 11. Тээврийн хэрэгсэл нь экспортлогч орны тээврийн журамд заасан шаардлагыг хангасан байх ёстой.
 12. Энэ журамтай нийцсэн гэдгийг экспортлогч орны Мал эмнэлгийн албанаас олгосон гэрчилгээгээр баталгаажуулсан байх ёстой. Гэрчилгээг экспортлогч орны хэл болон Орос хэлээр бичсэн байх ёстой.
 13. Импортлогч ОХУ-ын ХАА, Хүнсний яамны дэргэдэх Мал эмнэлгийн албанаас зөвшөөрөл авсан тохиолдолд мах ба махан бүтээгдэхүүнийг ОХУ руу тээвэрлэж болно.
 14. ОХУ-ын ХАА, Хүнсний яамны дэргэдэх Мал эмнэлгийн алба нь мал эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн гүйцэтгэх нядалгааны өмнөх шалгалт/шинжилгээг хийх, экспортлогч үйлдвэр дээр гулууз болоод гэдэс дотрын шинжилгээ хийх, түүнчлэн бүтээгдэхүүнийг ОХУ-д нийлүүлэхэд бүтээгдэхүүн нь чанарын шаардлага хангаж байгаа эсэхийг тогтоох зорилгоор үйлдвэрүүдэд шалгалт хийх эрхтэй байна.

Russia's Accession to The World Trade Organization

Fact-Finding Analysis on Mongolian-Russian Non-Tariff Barriers and Standards in Trade

Project No. G/21/04

*Prepared for
Deutsche Gesellschaft fuer Technische Zusammenarbeit (GTZ),
Export-oriented Industrial and Trade Policy Project, Mongolia*

*By:
ELC – Economic and Legal Consultancy LLC*

Ulaanbaatar, Mongolia

December 2005

TABLE OF CONTENTS

ACKNOWLEDGMENTS	2
DISCLAIMER	3
EXECUTIVE SUMMARY	4
1. Study Goals	5
2. Data Collection and Analysis	6
3. List of Researched Non-Tariff Barriers and Measures	6
INTRODUCTION	7
1. WTO and Russia	7
2. Mongolian-Russian trade	8
RUSSIA'S ACCESSION TO THE WTO	10
1. Advantages and Disadvantages	11
2. Benefits	11
3. Costs	11
INTERNATIONAL TARIFF REGULATION IN RELATION TO RUSSIAN POLICIES	12
1. Tariff Regulation of International Trade	12
2. Development of Russian Customs and Tariff Policies	13
3. Tariff Policies of Russia's Accession to the WTO	14
4. Non-Tariff Regulation of International Trade	14
5. International Legal Systems in the Coordinated Application of Non-Tariff Regulation in International Trade	15
6. Russia and the WTO: Agricultural Aspect	16
7. The Agreement on Application of Sanitary Measures	16
8. National System of Preferences of the Russian Federation	17
MONGOLIAN-RUSSIAN TRADE AND CHALLENGES OF NON-TARIFF BARRIERS	18
1. Mongolian-Russian Trade Today	18
2. Activities Performed Regarding Russia's Effort to Join the WTO	19
CHALLENGES FACED BY MONGOLIAN EXPORT COMPANIES	20
1. Quotas on Meat Exports	21
2. Territorial Limitation on Meat Exports	22
3. Veterinary and Sanitary Control	22
4. Requirements of Standards	23
CHALLENGES FACED BY MONGOLIAN IMPORTING COMPANIES	24
CHALLENGES FACED BY INDIVIDUAL TRADERS (ALTANBULAG and SELENGE AIMAGS)	25
CHALLENGES IN TRANSPORTATION AND TRADE	27
MONGOLIAN-RUSSIAN TRADE: POTENTIAL IMPACT ON THE MONGOLIAN ECONOMY	28
RECOMMENDATIONS AND OPPORTUNITIES	30
ANNEX 1 The World Trade Organization	32
ANNEX 2 Record of Working Party Activities and Ministerial Conferences	33
ANNEX 3 Definitions and Terms in Context	34
ANNEX 4 Veterinary and sanitary requirements	36

Fact-Finding Analysis on Mongolian-Russian Non-Tariff Barriers and Standards in Trade Was Prepared By:

ELC – Economic and Legal Consultancy LLC

Bayar Budragchaa
Managing Director, ELC LLC

Galsanbuyan Demchigdorj
Director, Project Manager, ELC LLC

ACKNOWLEDGMENTS

Contributors:

- **Dr. Albert Gierend**
Economist & Team Leader of the MIT/GTZ
"Export-oriented Industrial and Trade Policy" Project
- **Hulan Lhagvasuren**
Project Manager of the MIT/GTZ
"Export-oriented Industrial and Trade Policy" Project
- **Ravdan Oyun**
Senior officer of the Ministry of Industry and Trade of Mongolia and
Commercial Adviser of the Embassy of Mongolia in Seoul, Korea
- **Purevsuren Orosoo**
ELC researcher
- **Bujinlkham Oidov**
ELC researcher
- **Manduul Altangerel**
ELC Translator

Contributing Organizations:

Foreign and International Organizations

- The German Technical Cooperation Agency (GTZ)
- European Union Project/Ministry of Food and Agriculture

Related Government Organizations of Mongolia

- The Ministry of Industry and Trade
- The Ministry of Fuel and Energy
- The Ministry of Food and Agriculture
- National Standard and Measurement Agency
- Sanitary and Quarantine Department, National Professional Monitoring Agency
- Veterinary Department
- Sukhbaatar Customs Department, National Customs Agency
- Trade Representative Office of Mongolia in Irkutsk
- Consulate General of Mongolia in Irkutsk, Irkutsk Oblast
- Consulate General of Mongolia in Ulan-Ude, Buryat Autonomous Republic

Related Government Organizations of Russia

- Customs Department at Naushki (Russian Mongolian border port)
- Ulan-Ude Branch of Sanitary and Quarantine Organization of Russia
- Ulan-Ude Branch of Veterinary Organization of Russia
- Ministry of Economy, Buriad Autonomous Republic
- Customs Department, Irkutsk, Irkutsk Oblast National Standard

Contributing Organizations (*continued*):

Associated Commercial Entities

- UBRailway
- Dornyn Gobi LLC (meat export)
- Erdenet Carpet LLC (carpet export)
- Mongolian Leather LLC (leather goods export)
- Ulaanbaatar Carpet JSC (carpet export)
- MonRosTsvetMet JSC (Mongolian Russian Color Metal) (minerals export)
- Eermel LLC (cashmere, wool export)
- Zavkhan LLC (meat export)
- Eviin Khuch LLC (meat export)
- BC Mongolia LLC (meat export)
- Mongolian Meat Exporters Association
- Baga Khangai LLC (meat export)
- Gobi JSC (cashmere export)
- Ochir JSC (coal export)
- Darkhan Nekhii LLC (fur and leather export)
- Ivolginsk LLC (meat export)
- Sergelen Orgil LLC (Russian trading company)
- Petrovis LLC (oil import)
- Mon Magnet LLC (furniture import)
- Magnai Trade LLC (oil import)
- Nomin Holding LLC (food import)
- Khurd LLC (vehicles, motorcycles import)
- Biryusa LLC (refrigerators import)
- Yukos Mongolia LLC (oil import)
- Erkhes LLC (vehicles, motorcycles import)

Non Government Organizations

- Mongolian National Chamber of Commerce and Industry
- Council of Mongolian Citizens Residing in Irkutsk and Ulan-Ude, Russia
- Russian Chamber of Commerce in Irkutsk

The authors would also like to thank the significant assistance of Consultants, Reviewers, Business Persons, Government officials, and Trade Policy Researchers

The Fact-Finding Analysis on Mongolian-Russian Non-Tariff Barriers and Standards in Trade was made possible by the generous support of the German Technical Cooperation Agency (GTZ):

Dr. Albert Gierend, *Economist & Team Leader of the MIT/GTZ*

Hulan Lhagvasuren, *Project Manager of the MIT/GTZ*

DISCLAIMER

Except where explicitly stated – the views and positions expressed in this study do not represent those of the German Technical Cooperation Agency (GTZ), the Ministry of Industry and Trade of Mongolia, as well as associated funding agencies, international donors, government organizations, and legal entities.

EXECUTIVE SUMMARY

Russia's accession to the WTO commenced in 1995. The Russian Federation is currently negotiating with 56 WTO member countries on issues related to tariff and service in trade. Since October 1999, Mongolia, within the framework of the WTO, started official negotiations with Russia and has concluded seven consultative meetings.

Within the framework of the WTO, Mongolia discussed several issues related to the reduction of tariff and non-tariff barriers and restrictions on goods as well as trade liberalization. According to bilateral trade statistics, Mongolia exports to the Russian Federation have steadily declined.

MONGOLIAN-RUSSIAN TRADE VOLUME			
<i>IMPORTS/EXPORTS IN MILLIONS USD</i>			
Year	total trade turnover	exports	imports
2000	251.3	45.1	206.2
2002	273.8	47.9	225.9
2004	362.5	20.6	341.9

Since 2001, Mongolia exports have decreased twofold, and imports have increased by 1.6. From 2002 to 2003, Mongolia's meat export to Russia has been hampered by an export ban on livestock products by the Russian veterinary authority due to the presence of animal diseases (e.g., beef, goat, mutton, casings, and wool).

Research and assessments of the impact on Mongolia's exports require a comprehensive and in-depth investigation of Russia's trade regimes and, in particular, its extensive use and misuse of non-tariff barriers and regulations imposed on imports from Mongolia.

Mongolia's compliance with Russian and International food and sanitation standards needs to be revised in order to guarantee measures for quality improvement in the meat processing industry and better animal health management.

The Governmental Negotiation Committees' working group on Mongolian-Russian bilateral trade liberalization issues was established in 1999 and has since met five times to discuss issues related to non-tariff barriers.

1. Study Goals

- Analyze the current situation of assorted Non-Tariff barriers and regulations imposed by the Russian federation on imported goods from Mongolia that inhibit Mongolia's meat export to the Russian federation
- Provide data and recommendations in formulating a sound trade negotiation strategy in the context of the Russian Federation's accession to the WTO as well as the conclusion of a FTA between both countries:
 - Illustrate the current situation on non-tariff barriers and restrictions which can be imposed on imports from Mongolia to Russia in relation to standards on:
 - **Goods**
 - **Administrative procedures**
 - **Food safety**
 - **Health requirements**
 - **Safeguard measures**
 - Review the history and logic of current non-tariff barriers and their compliance with international standards and WTO rules on non-tariff barriers
 - Estimate the impact of non-tariff barriers on Mongolia's exports to Russia via quantitative or qualitative methods
 - Review of bilateral trade negotiation with the Russian Federation via government policy documents, international studies, and trade policy procedures
 - Assessments of the current state of Russian accession negotiations to the WTO, with particular emphasis on obligations taken towards ease and reduction of non-tariff barriers and trade regulations.
 - Research on border regions of Mongolia and Russia based on the recommendations of government officials and academics.
 - Roundtable discussions with representatives from Ulaanbaatar, Darkhan, Selenge and Zavkhan aimags (Erdenet, November 2005).
 - Outline of specific non-tariff barriers and restrictions in bilateral trade between Mongolia and the Russian Federation:
 - **Standards on goods**
 - **Requirements to health, sanitary and phyto-sanitary measures**
 - **Food safety regulations**
 - **Quota systems**
 - **Import licensing**
 - **Administrative and safeguard measures**

2. Data Collection and Analysis

Quantitative information was gathered from more than 100 sources representing government offices, SME's, and traders from the following areas:

Mongolia	Russia
Ulaanbaatar	Khyahta
Darkhan	Ulan-Ude
Selenge	Irkutsk

Sources were chosen according to their knowledge relating to research objectives. Relevant government publications, statistical reports were analyzed and assembled.

The Study reviewed Government policy documents on bilateral trade negotiation with the Russian Federation as well as review international studies on Russia and its trade policy regime. This Study also includes a review of the current state of Russian accession negotiations to WTO, with particular emphasis on obligations taken towards ease and reduction of non-tariff barriers and trade regulations. Trade-inhibiting measures were compared with international practices and standards of other countries' trade rules.

3. List of Researched Non-Tariff Barriers and Measures

Barriers related to standards on goods

- Quality of the products
- Production's approach and operation that may impact to the quality of the products
- Issuance of a most-favorable nations' condition to all member countries
- Issuance of a most-favorable nations' condition to imported goods and services as rendered for domestic goods and services

Barriers related to sanitary and phyto-sanitary standards

The requirements on sanitary and restrictions are designed to ensure the safety of people, animal, plants and health:

- Requirements on different sorts of pests, diseases, source of diseases and pathogenic organisms
- Requirements on prevention food and processed food products from diseases and pathogenic organisms
- Requirements on prevention from contagious disease in animals, plants and its affected products

Restrictions on goods (quantity and licenses)

Restrictions on quantity and special permissions relevant to activities engaged in import, export, and services of the goods.

Administrative restrictions

Special permissions and other restrictions type of local authorities, organizations and administrative units that are made compulsory for trade companies.

INTRODUCTION

1. The WTO and Russia

The WTO represents multilateral agreements, norms, and regulations which govern the majority of world trade. Negotiations with the Russian Federation on its accession to the WTO began in April, 1995.

A "Working Party on Russia" was created by the General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) in June of 1993. The party consists of 60 WTO country members which include all the trading partners of Russia. The main task of the party is to determine the conformity of Russia's economic policies in relation to the norms and rules of the WTO. 29 sessions of the Working Party have taken place since July of 1995.

Russia, wary of easy access by foreign companies to Russian domestic commodity markets and services, is involved in a transition period to secure benefits by means of conformity to international legal regulations and protection against the discrimination of Russian exports.

The current legal basis of Russian 'customs – tariff' policies are based on decrees of the President of the Russian Federation, decisions of the Government of the Russian Federation and legal acts issued by enforcement authorities:

- "Decree on Custom Duties" - 21 May, 1993
- "Decree on State Regulations of Foreign Trade Activities" - 13 October, 1995,

The documents define the Order of formation, change, and application of the Russian custom duties.

Import custom duties on goods are based on a three-level structure determined on the degree of processing of goods:

- Raw materials 0-5%
- Semi processed 5-15%
- Finished articles 15-30%

Decision No. 190 (28 February, 1995) "Principles of justification of import custom duties" determines the maximum rate of the import customs to be at 20%. Since 1 January, 2000 - 15% on customs cost of the goods (the minimal rate is 5%).

Russia deems that a reduction of tariff protection in the mid and long-run should be compensated with a selective system of protective measures in the form of quantitative restrictions and specific duties (e.g., antidumping).

Non-tariff regulations on foreign trade plays extremely important role in modern trading and political systems. Their applications are increasing exponentially.

Russia utilizes a self-regulating system of preferential treatment aimed at less developed countries. The system of preferences, dictated in Article 36 of the Customs Code, is periodically reviewed roughly every five years and subject to annual revision by the Ministries of Foreign Economic Relations and Foreign Affairs. The preferences include three basic elements:

- The list of developing countries
- The list of the least developing countries
- The list of goods to which the preferences are not applicable

At present there are over 48 nations of Asia, Africa, and Latin America classified as least developed countries.

2. Mongolian-Russian trade

Mongolia's foreign trade was dependent directly from the USSR until 1980. Russia currently covers 33.5% of the total imports to Mongolia which include oil products, industrial equipment, and consumable goods. The average level of Russian import duties in 2000 was approximately 12 %. Through the WTO, Mongolia has conducted 11 official negotiations with Russia since 1999. The negotiations focused on:

- **Reduction of tariff and non-tariff controls**
- **Barriers**
- **Free trade**
- **Limitations and liberalization**

The eighth bipartite talks on tariff and non-tariff issues were held in Geneva in April 2005. 100 out of 600 potential export goods, with imposed tariff, were specifically discussed. The Russian Federation's initial proposal was 50% higher than the current average tariff. Goods of agricultural origin were higher by 100%. Negotiations resulted with an average 13% tariff for total goods and a 12% tariff for goods of agricultural origin. A transition period to reach the negotiated tariff was set for 2.2 years.

The Russian Federation pledges to alter its average import tariff after joining the WTO – setting the average import tax to 7.5% during the transition period. Indicators would differ for industrial and agricultural goods. Import tax on industrial goods would be set at 5%, while tax on agricultural goods would remain unchanged. The Russian Federation has also pledged to gradually reduce the tax on export goods and nullify export taxation within 4 years after its membership to the WTO. Taxation resources such as oil, fuel, electronic goods, iron, and colored metal waste will remain unchanged.

Russia and Mongolia completed bilateral talks on Russia's accession to WTO and signed the official protocol on 5 October, 2005. The signatories were Oskarovich Gref, Minister of Economics and Trade of Russia, and Sukhbaataryn Batbold, Minister of Industry and Trade of Mongolia.

Current trade is characterized with positive and negative implications:

- Payment and settlement on bilateral trade is conducted through third country banks
- To protect its domestic market on meat products, the Russian Federation:
 - Set high import tariffs and import tax on agricultural products
 - Introduced a quota system
 - Established strict veterinary standards
- Unfulfilled agreements create disparity in trade relationship between two countries
- Meat exports are limited to Siberia thus constraining free price competition
- Russian importers purchase via standing orders which leads to late payments.
- Demand for meat exceeds supplies in Mongolian border regions resulting in price increases of at 4 to 7 USD per kilo
- Oil imports are dependent on costly transportation, Russian export customs tax and a monopoly on inspection services of oil products
 - Inspection services are high and lead to increased retail prices
- Customs clearance is time consuming and unreasonably burdensome
- Corruption and bribery among Russian government officials and businesses pose another challenge in trade
 - This is especially so for small traders

Detailed examples of negative consequences on current trade include:

- While Russia can potentially export over 60 thousand tons of Mongolian meat products, the Buryatmyasprom Company dominates the Mongolian meat quota set by Russia. Such exclusivity on the part of Buryatmyasprom obliges Mongolian companies to trade meat below international rates. Import duties of 60% levied on excess meat imports is extremely high thus adversely affecting the price of the meat for Mongolian companies.
- At present, approximately 300 inhabitants of Selenge, Altanbulag and 50 to 100 Russian inhabitants of Khyahta engage in small trade in clothing and food products. Individual traders transport goods via Ulan-Ude and Irkutsk. Although, the prices of these small goods average 20 to 100USD, customs authorities set strict discriminatory trade policies.
- Russian Customs inspectors pose difficulties for transit carriage. Cargo may be confiscated on slight technicalities involving nonconformity of freight manifests. Such unrealistic controls set by the Russian Railway Authorities on the Mongolian railway cars adversely affect the railway trade volume.

The following measures are recommended to reduce tariff and non-tariff barriers:

- Increase meat export quotas for Mongolia
- Improve health and sanitary standards of Mongolian meat for inclusion in "D" category
- Increase exports of value added/processed meat products
- Increase export of secondary livestock products
- Expanding Mongolian exports of mutton and goat meat
- Increase border trade
- Implement border projects in mineral resources
- Establish EU and the US joint-ventures near border areas with Russia
- Eliminate the restrictive barriers for transit carriages through Russia
- Exploit the potential of the increasing tourism sector between Russia and Mongolia.
- Establish Mongolian Trade Centers in the cities of Ulan Ude and Irkutsk.

In general, the lack of information exchange between Russia and Mongolia significantly restricts uniformity in trade policies on all levels. Improved relations between the chambers of commerce, business, and non-governmental organizations will provide the necessary transparency to ensure standardized and consistent trade practices.

RUSSIA'S ACCESSION TO THE WTO

Vladimir Putin, the President of the Russian federation, declared in 2001 that all actions taken in joining the WTO will be done so only within the interests of the Russian national economy. Vladimir Putin stated:

"We shall not agree, under any circumstances, to joining the WTO on non-standard conditions."

"Non-standard conditions" indicate any attempt to take advantage of potentially competitive sectors of the Russian economy not prepared for competition with foreign markets - regardless of substantial benefits derived from joining the WTO.

In 1992, the Russian Federation received the status of observer in the General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) This status was inherited from the former USSR. In December, 1994, the Russian Federation submitted an official application for joining the WTO. The State Duma approved the legislation in April, 1995.

The first, "informative" stage of the process of negotiations included a Working Party consisting of 60 country members of the WTO (including all trading partners of Russia). The main task of the Working Party involved the consideration of economic policy in conformity to norms and rules of WTO (see Annex 2).

The Interdepartmental Commission (formed in 1993 to coordinate activities with the WTO) was changed in 1997 into the *'Commission of the Government of the Russian Federation on Issues of the WTO'*. Approximately 50 federal ministries, departments, and organizations of the Russian Federation are currently involved in the Governmental Commission on the WTO.

The Ministry of Economic Development and Trade coordinates the activities of the Commission. Current negotiations focus on tangible conditions concerning the access of foreign goods and services in the Russian market.

Relevant departments of the Russian Government have prepared more than ten official documents and analytical materials. Particular topics covered are:

- Systems of internal support to the agricultural sector
- Non-tariff regulations on exports and imports of agricultural products
- Imports on industrial goods
- Systems on customs estimation of imported and exported goods value
- Development of Russian legislation in area of external economic regulation

1. Advantages and Disadvantages

The WTO Member countries regularly discuss the danger of allowing easy access for foreign companies to Russian domestic commodity markets and services such as:

- Markets and services of mobile communication
- Banking services
- Food industries
- Insurance services
- Mechanical engineering
- Civil aircraft construction
- Ferrous metallurgy
- Manufacture of aluminum

Russia currently maintains the ability to achieve a transition period provided the following issues are addressed:

- Eradication of financing difficulties
- Conformity of Russian legislation with international norms
- Economy transparency in relation to lower credit risks

The influence of western banks will strengthen the competition in the market of financial services thus facilitating access to cheaper credit resources.

2. Benefits

- Access to the international legal arena
- Protection against discrimination of Russian exports by other countries
- Access to new markets of services
- Formation of rules for international trade
- Adaptation of Russian legislation to international norms
- Weakened lobbying by industry and regional groups for new laws

3. Costs

- Decreased protection of many manufactures against foreign competition
- Decreased budget revenue from import duties
- Liberalization of tariffs
 - More attractive import of the goods from abroad
 - Less attraction of investments in the manufacturing sector
- The WTO does not guarantee against antidumping measures of Russian goods

INTERNATIONAL TARIFF REGULATION IN RELATION TO RUSSIAN POLICIES

1. Tariff regulation of international trade

International tariff regulations are based on uniform principles and norms that facilitate the process of international trade. The regulations resulted from the activities of:

- The World Customs Organization
- The European Economic Commission
- The United Nations
- The World Trade Organization
- The United Nations Conference on Trade and Development

Laws on custom duties and customs codes serve as legislative base for tariff regulation in the majority of countries. The customs code, a stable domestic legal document, is not subject to international negotiations. However, custom duties are often coordinated by international rules and periodically discussed during international negotiations. Such negotiations list goods to which tariffs, as well as their structure, level and size of export/import duties are applied

Custom duties maintain a correlation between the level of economic development of a country and their rates of import duties in the tariff. A country with a higher level of development sustains lower duty rates (i.e., the country has enough competitive industry, thus significant protection with the help of duties is not required). The average customs duty for Hungary, Austria, and Switzerland is approximately 16.8 to 3% respectively.

However, rates of duties for luxury goods can be much higher than average goods, and is determined solely by fiscal interest of the nation. The average tariff in the EU is less than 4%. However, import duties on vodka exceed 20% and caviar is 30%.

Current tariff regulations maintain a gradual reduction of customs taxation on imports. The average level of duties on production of a manufacturing industry is slightly less than 5%. Decrease of tariffs will continue in the future.

There are two classifications of the custom duties:

Import Tariff:

- The import tariff forms the basis of any nation's regulation of its foreign trade volume. It is applied in more than 100 countries
- The import tariff increases the cost of goods imported so that competitiveness on the target market is limited
- Manufacturers of the goods protected by import duties, benefit from the expansion of a commodity market for their own product

Export Tariff:

- Export tariff is used on natural resources by a limited number of countries
- Developing countries, which have significant natural resources, use export tariffs to maintain lower domestic prices and higher prices in the world market.
- Export tariffs are used to increase currency resources of the country
- However, export tariffs on volume and structure of exports can have negative economic consequences
 - Undermining the export potential of a country
 - Infringement on foreign trade volume leading to inflation

2. Development of customs and tariff policy of Russia

The current legal basis of Russian 'customs – tariff' policies are based on decrees of the Russian Federation and legal acts issued by enforcement authorities:

- "Decree on Custom Duties" - 21 May, 1993
- "Decree on State Regulations of Foreign Trade Activities" - 13 October, 1995,

The basic purposes of the Russian custom duties are usually defined as:

- Justification of commodity imports
- Conditions for the development of national manufacturing and consumption
- Protection of Russian markets against an unfair foreign competition
- Conditions for integration of Russia in international economic organizations
- Structural improvement of the balance of payments

Import custom duties on goods are based on a three-level structure determined on the degree of processing of goods:

- Raw materials 0-5%
- Semi processed 5-15%
- Finished articles 15-30%

The Russian tariff is based on similar principles used in the majority of countries:

- Escalation Tariff - Increased rates of duties according to degree of processing and production
- Effective Tariff - Decreased rates of duties on the goods necessary for the development of manufacturing

Decision No. 190 (28 February, 1995) "Principles of justification of import custom duties" determines the maximum rate of the import customs to be at 20%. Since 1 January, 2000 - 15% on customs cost of the goods (the minimal rate is 5%).

In order to minimize sudden variations in rates of duties, decision number 1347 of the Government of Russia (October, 1997) established greater stability in the tariff system. The decision requires that new changes in rates can be decreed only every six months and become effective only within 180 days. The total increase of the rates can not exceed more than 10% on each decree.

Rates of duties can be changed to increase the competitiveness of domestic manufacturers to export. The following quantitatively determined interrelations are possible:

- If export goods are increased, rates of import duties on raw material and other inputs used for manufacturing are reduced
- Decrease of rates of the import customs duties on finished goods can be made on the basis of trading or political principles
- Reduction on tariff protection in the mid and long-run should be compensated with a selective system of protective measures in the form of quantitative restrictions and specific duties (e.g., antidumping)

3. Tariff Policies of Russia's Accession to the WTO

Russia's accession to the WTO will have a crucial influence on the development of domestic custom duties. The important element of membership in the WTO is the list of tariff concessions based on the effective tariff protection of the national economy.

Within the framework of GATT/WTO, the significant part of commodities in relation to custom duties receives the status of 'linked positions'. The specified principle of tariff protection separates all commodity positions into three groups:

1. Manufactured goods which demand effective support on the part of the Government in the long-term and goods providing national safety. Linkage of tariffs is excluded for 13 to 15% of all the general/common goods in this group.
2. Manufactured goods, sensitive to import, which demand support from the Government. Linkage of tariffs is necessary to maintain higher rates for about 35% of goods in this group.
3. Manufactured goods not sensitive in relation to imports which require some support on the part of the Government. Linkage of tariffs is necessary to maintain current rates for about 50% of goods in this group.

Linkage of tariffs will create a stable and predictable situation in the Russian tariff system for both foreign suppliers and Russian importers. It is the important factor for the stimulation of trade.

4. Non-Tariff Regulation of International Trade

Non-tariff tools of regulation of foreign trade play an increasingly important role in current trade and political mechanisms.

It is not clear to what degree non-tariff tools influence the overall course of international trade. No quantitative evaluation is available. While tariff regulations are established by legislative order, non-tariff restrictions can be entered under the decision of executive and local authorities. Experts of UNCTAD concluded that the total amount of non-tariff restrictions occupy up to 20% of internal tax measures and approximately 20% of technical norms and rules. The USA, Japan, and the EU are the leading users of non-tariff restrictions in international trade.

International practices of non-tariff regulation are applied in a limited number of cases:

- Protection of the national economy
- Ensuring international safety
- Protection of the life and health of populations
- Performance of international obligations
- Stabilization of the international trading system

5. International Legal Systems in the Coordinated Application of Non-Tariff Regulation in International Trade

The international legal system of regulation of trade within GATT/WTO is based on nondiscrimination and market efficiency. The application of non-tariff tools can be determined as follows:

1. Non-tariff regulation is carried out according to the following principles of international law:
 - Access of the goods on the home market of the importing country
 - Status of the goods on a home market of the country of the importer
 - Transparent legal base for non tariff regulation
 - Freedom of transit
2. Application of tools of non-tariff regulation is limited through a ban on all forms of quantitative restrictions.
3. Application of tools of non-tariff regulation is limited by international rules through a ban of non-tariff regulations comprising probable/latent discriminatory or protectionist attributes (e.g. special customs and boundary procedures, use of technical barriers, sanitary measures etc.).
4. Balancing of non-tariff regulation by different Governments is achieved by means of a rigidly regulated mechanism for:
 - The protection of interests of importing parties from unfair trading practice
 - Unexpected changes in the market (**antidumping measures**, **protective measures**, **countervailing duties** and **reciprocal measures** etc. – see Annex 3)
 - Emergency situations in the national industry
 - Acts of nature and accidents
 - Necessity of ensuring the safety of population
 - Observance of native norms and morals

6. Russia and the WTO: Agricultural Aspect

The 'Agreement on Agriculture' requires a long transition period to enable members of WTO to adapt to new conditions of trade and to neutralize possible negative consequences for national agricultural production. It is anticipated that involved countries, including Russia, will manage to use the transition period to take advantage of the new features of international trade in the interests of national development. Russia will have to contend with possible changes in Governmental support of agriculture.

Integration into the system of international trade in area of agriculture and industry does not assure an immediate cancellation of measures of protection. There remains the possibility for new members of the WTO to maintain old procedures. Therefore, priority development could be provided to those branches for which production is most promising from an international point of view.

The accession to the WTO imposes obligations on Russia concerning the transition from non tariff measures of home market protection to that of the tariff regulation. Such a movement forward dictates that:

- New customs duties are established on diverse kinds of imported food
- VAT is reduced for a domestic production
- Russia may reduce customs duties from current levels
- Stabilization and subsequent growth of Russian economy will result in an increase of demand for foodstuffs
- Low import tariffs further increase the demand for imported products

The 'Agreement on Application of Sanitary Measures' requires new candidates for the WTO to maintain transparent legal regulation.

7. The Agreement on Application of Sanitary Measures

'The Agreement' recognizes that the governments have the right to apply sanitary measures only within the limits necessary for the protection of life and health of their people, animals, or plants. Individual standards shall not serve as a basis to discrimination.

To ensure the coordination of sanitary measures, members of WTO are obliged to follow international standards. Sanitary measures exceeding international standards can be applied if there is a scientific substantiation or if a member of the WTO determines its importance. Such determination should be based on a risk assessment to human, animal, or plant life. Exporting countries must maintain the same level of public health services as that of the importing country. 'The Agreement' includes conditions of control and inspection procedures.

'The Agreement' maintains transparency requirements for the regulation of sanitary measures, including preliminary publication of appropriate legal acts and the establishment of a national information network including procedures of notification. The information network should be able to provide answers and appropriate documentations to the inquiries of WTO members. "The Agreement" maintains a 'Committee on Sanitary Measures' which provides a forum for consultations, contacts to other appropriate organizations, and supervises the process of international coordination.

8. National System of Preferences of the Russian Federation

Preferences represent an effective economic policy and are used in strengthening commodity markets, sources of raw material and capital investment. The system of granting preferences is based on the provisions of:

"Agreements on the Unified Rules Determining an Origin of Goods of Less Developed Countries by Granting Tariff Preferences"

The 'Agreement' was signed in 1980 by the governments of Bulgaria, Hungary, Poland, the USSR, and Czechoslovakia

According to Article 34 on Laws on Custom Duties, tariff preference is a privilege which is given on conditions of reciprocity concerning goods coming through border customs of the Russian Federation. Such tariff preferences may characterize goods as having previously paid duties, exempt of duties, decreased rates of the duties, or as part of established tariff quotas on preferential imports/exports.

According to 'Article 36', tariff preferences may apply to the following goods:

- Goods originating from developing countries
 - Users of the national system of preferences of the Russian Federation.
The goods are taxed at a rate of 75% of current rates of custom duties
- Goods originating from least developing countries
 - Users of the national system of preferences of the Russian Federation as duty-free import
- Goods originating from countries forming a free trade zone, customs unions, or signed agreements with the Russian Federations intending to create such zones

Russia utilizes a self-regulating system of preferential treatment aimed at less developed countries. The system of preferences, dictated in Article 36 of the Customs Code, is periodically reviewed roughly every five years and subject to annual revision by the Ministries of Foreign Economic Relations and Foreign Affairs. The preferences include three basic elements:

- The list of developing countries
- The list of the least developing countries
- The list of goods to which the preferences are not applicable

At present there are over 48 nations of Asia, Africa, and Latin America classified as least developed countries. According to the decision 1095 (1996) of the Government of the Russian Federation from, Bosnia and Herzegovina were added to the list of developing countries which are characterized by low income levels per capita and myriad social problems.

MONGOLIAN-RUSSIAN TRADE AND CHALLENGES OF NON-TARIFF BARRIERS

1. Mongolian-Russian Trade Today

Until 1980, Mongolia's foreign trade was dependent entirely on the USSR. After the adoption of a democratic system and transition to a market economy, Mongolia's trade with the Russian Federation was at 1.23 billion USD (80% of the total foreign trade volume). Mongolia's continued liberalization of commerce resulted in the expansion of foreign trade and changes in the export and import system.

Year	mil USD	Exports	Imports
2004	362.6	20.6	341.9
2003	306.6		
2000	251.3		

Current differences in export and import volume reveal a distinct trade imbalance with Russia

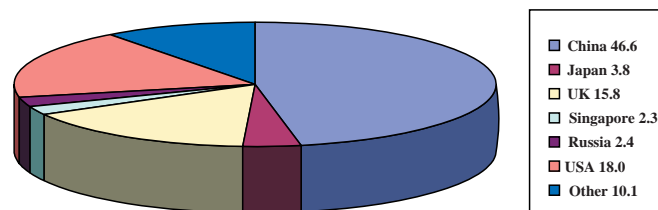
Indicator	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004
Export	517.5	66.8	45.1	44.9	47.9	41.2	20.6
Import	716.2	202.0	206.2	225.9	237.6	265.4	341.9
Total good turnover	1233.7	268.8	251.3	270.8	256.6	306.6	362.6
Balance	-198.7	-135.1	-161.0	-181.0	-189.6	-224.2	-321.0

The trade deficit with Russia has been constantly increasing. Russian exports to Mongolia increased by 1.6 while Mongolian exports experienced a two-fold decrease over the past four years. Mongolia's export to Russia totals only 2.4% of the total export. The ratio is startling considering that Russia is the principal and foremost trading partner of Mongolia.

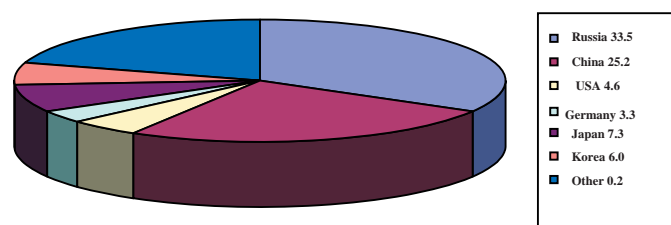
The sudden increase in Russian imports for 2004 is mainly due to the increase of oil prices on the international market by 42%. Oil products represent 50% of all Russian imports to Mongolia.

Controls set on meat exports to Russia by the Russian Federation Veterinary Organization (on the basis of prevalence of severe infectious animal diseases), served as a major factor in the decrease of Mongolian export figures.

The export structure, by countries, year 2004

The Import structure, by countries, year 2004

2. Activities Performed Regarding Russia's Effort to Join the WTO

The Russian Federation commenced its negotiations to join the WTO in 1995. Negotiations on tariff issues were conducted with 58 member countries and service and trade issues were conducted with 30 member countries.

Through the WTO, Mongolia has conducted numerous negotiations with Russia since 1999. Issues included the reduction of tariff and non-tariff controls, barriers, limitations, liberalization, and freeing of trade.

The eighth bipartite talks on tariff and non-tariff issues were held in Geneva in April 2005. 100 out of 600 potential export goods, with imposed tariff, were specifically discussed. The Russian Federation's initial proposal was 50% higher than the current average tariff. Goods of agricultural origin were higher by 100%. Negotiations resulted with an average 13% tariff for total goods and a 12% tariff for goods of agricultural origin. A transition period to reach the negotiated tariff was set for 2.2 years.

The Russian Federation pledges to alter its average import tariff (setting the average import tax to 7.5%) during the transition period after joining the WTO. Indicators would differ for industrial and agricultural goods. Import tax on industrial goods would be set at 5%, while tax on agricultural goods would remain unchanged. The Russian Federation has also pledged to gradually reduce the tax on export goods and nullify export taxation within 4 years after its membership to the WTO. Taxation resources such as oil, fuel, electronic goods, iron, and colored metal waste will remain unchanged.

Although the Russian Federation is maintaining the policy to reduce import tariffs gradually, the average import tariff has increased by 1 to 1.5% units. The increase is due to large imports of meat, and sugar in recent years regardless of unchanged import tariffs. As the import of high tariff goods has increased, the average tax indication appears high.

The Russian Federation, in pledging to abide by all WTO multi-partite agreements, is obligated by the Membership Protocol, to standardize its national economy, legal system and its regulations in accordance with the WTO principles and norms.

Russia is also obligated to abide by international standards and regulations of health and sanitation controls, and to implement Article 5 of the 1994 General Agreement on Trade and Tariffs on free transit.

Working Party Member countries of the WTO consider the legislature on 'Russian Customs' to be exploitive of foreign economic activities:

- Unclear quotas on meat
- Difficult implementation practices
- Numerous non-tariff requirements on import goods (e.g., alcohol and medicine)
- Overly strict sanitary and health standards
- Heavily subsidizes industries

Working Party Member countries therefore require Russia to standardize regulations in the Russian legislature to comply with norms set by the WTO and, from the time of its membership in the World Trade Organization, comply with the standard norms of the WTO

Russia and Mongolia completed bilateral talks on Russia's accession to WTO and signed the official protocol on 5 October, 2005. The signatories were Oskarovich Gref, Minister of Economics and Trade of Russia, and Sukhbaataryn Batbold, Minister of Industry and Trade of Mongolia.

CHALLENGES FACED BY MONGOLIAN EXPORT COMPANIES

The “Fact-Finding Analysis on Mongolian-Russian Non-Tariff Barriers and Standards in Trade” interviewed:

- Mongolian businesspeople doing trade with Russia
- Russian officials of the Ministry of Economic Development
- Russian Veterinary Department
- Russian Border and Customs Departments
- Officials of the Buryat Autonomic Republic and Irkutsk Oblast

Issues researched included:

- Non-tariff barriers in trade
- Methods to overcome non-tariff barriers in trade
- Means to improve the trade volume in the future
- Factors that could narrow the trade balance disparities

Political and economic systems experienced fundamental changes in 1990. Trade between Mongolia and Russia had been based in transferable Rubles. Since 1990 the trade has been conducted in other convertible currency. Private sectors developed in both countries and generated most of the trade. Numerous open or joint stock companies were established. Trade between the two countries rose to new levels. All the above changes resulted in positive and negative implications:

- Payment and settlement on bilateral trade is conducted through third country banks
- To protect its domestic market on meat products, the Russian Federation:
 - Set high import tariffs and import tax on agricultural products
 - Introduced a quota system
 - Established strict veterinary standards
- Unfulfilled agreements create disparity in trade relationship between two countries

Weak trade links result from the limited capacity of Mongolia's major trade partners to establish relations as well as make relevant decisions. These partners include the municipalities of Siberia, Tuva, and the Buryat Republics. Commercial issues are further complicated by numerous permissions and licenses that require approval from Moscow.

1. Quotas on Meat Exports

Mongolian livestock products are one of the main resources in increasing Mongolian exports to the Russian market. The Russian Federation had customarily imported livestock products from Mongolia. During the era of centralized planning, Russia imported over 60 thousand tons of Mongolian livestock products annually. Six major meat processing plants were established close to border cities such as Ulan-Ude and Irkutsk. Fourteen Mongolian factories (maintaining a capacity of 50-60 thousand tons of processed meat annually) retained permission to export meat to the Russian Federation.

Currently, most meat exports are supplied to the Buryatmyasprom Company which dominates the Mongolian meat quota set by Russia. This virtual monopoly allows Buryatmyasprom to set their own conditions to Mongolian companies and keep the price of meat below the international rate.

Other licensed companies which were interested in importing meat from Mongolia are forced to buy within the quota via auction. The Russian Federation set a quota for 430 thousand tons of beef in 2005. 15% of this quota (64.0 thousand tons) was purchased through auction. This practice adversely affects the price of meat for Mongolian exporters.

In 2005, 4 companies have obtained licenses to import meat from Mongolia. 3 of them are from Buryatia:

1. Buryatmyasprom - **2000** tons by quota and **3000** tons from auction
2. Ivolga Meat Processing Plant - **500** tons through auction
3. Sibmeat Company - **500** tons through auction

In addition, the following companies obtained permissions to import meat:

4. Chita Meat Processing Plant - **1000** tons
5. Irkutsk Meat Processing Plant - **2500** tons
6. Tuva Meat Processing Plant - **3000** tons

According to the above figures it is possible to export up to 10-15 thousand tons of beef within the 2005 quota.

The following is the total beef import quota set by the Government of Russian Federation by Resolution No.878 for 2005:

1. EU countries **339.7** thousand tons
2. USA **17.7** thousand tons
3. Paraguay **3** thousand tons
4. Other countries **69.6** thousand tons

Although the quota for Mongolia covers only 2% of the total quota, the "other countries" category covers only 14% of Mongolian meat exports. Conversely, the quota reserved for Mongolia is only 0.01% of the total consumption of meat in the Siberian Circuit. 60% of import duties levied on excess imported meat are extremely high. The quota set by the Russian Federation on restriction for goods to cross through the Russian customs border is set via the following methods.

Tariff method	Non-tariff method (economic attributes)	Non-economic method
Standard customs tax to restrict the quantity of export goods.	Restriction on the total quantity of export goods	Restrictions on the total quantity of export goods transported by individuals

2. Territorial Limitation on Meat Exports

The Russian Federation prohibits the export of Mongolian livestock products beyond the Ural area. Only 2 to 3 procurers of meat exist in this region. Free price competition is thus limited. Semi-monopolized conditions prevent suppliers from obtaining fair prices.

This system of exclusion and exclusivity is not addressed in the international legal framework of GATT/WTO or other international organizations. The use of such disparities in international trade ought to be addressed in the future.

3. Veterinary and Sanitary Control

The standards set for imported meat by the Russian Federation Veterinary Control and Restrictions Department is particularly strict. The fact that veterinary licenses and permissions are granted from Moscow as a centralized authority requires numerous procedures which burden importing and exporting companies.

According to regulations defined by the Russian Federation Veterinarian Organization, imported meat is divided into four categories, depending on the possibility of its containing diseases related to epizooty and gelmintology:

“A” category - meat prepared for no less than two hours at 80 degrees of temperature

“B” category - meat prepared at 75 degrees

“C” category - meat boiled and smoked and prepared to make sausages according to special technological standards and at certain temperatures

“D” category - trade unlimited

The slaughter of livestock in Mongolia is performed during September and October. Russian veterinary specialists are required to personally inspect the preparation process to stamp their seals of endorsement on the freshly prepared meat. Conversely, the Russian Veterinary Organization only grants import licenses in November or December. Once again another disparity conflicts with seasonal trade between the two countries.

Additionally, The Russian Veterinary organization has prohibited mutton imports since 2002 on the grounds of diseases control. Mongolia considers this an unreasonably long term restriction.

Furthermore, classification in the C category requires specialized preparation which is not favorable to the processing of sheep and goat meat.

Set boundaries of pastures to prevent the spread of livestock disease would ensure that Russian sanitary standards are met. However, the Russian Veterinary Organization applies a nationwide prohibition thus creating further barriers in the trade of the two countries.

Another challenge faced by meat exporters is that Russian importers purchase via standing orders which often leads to late payments. Such compensation is often delayed by 2 to 3 years. Stagnant cash flow cause exporters to lose potential business opportunities.

Smaller export/import companies often use a barter system – exchanging meat for flour, fuel, tea and other goods. Although such transactions begin favorably, the goods received from Russia improve their packaging methods while the actual quality of the merchandise within decreases significantly in quality. Such increasing fraudulent activities on the part of the Russian side are due to a lack of standardized controls. The 'Zavhan Aimag Meat Processing Plant' suffered a loss of 2,000,000 MNT during such transactions. Hoping to recover their loss via legal channels, corruption on the part of Russian officials provided negative results.

Due to high demands for Mongolian meat on the Buryat market, the MakhImpex Company of Mongolia invested 230,000USD in the establishment of the first Mongolian Meat Processing Plant in the city of Ivolga in December, 2001. Unfortunately, the plant was forced to liquidate at a substantial loss due to weak policies on foreign investment, numerous inspections, low quotas set on meat imports, and limited authorization from veterinary officials.

Demand for meat exceeds supplies in Mongolian border regions resulting in price increases of at 4 to 7USD per kilo. Due to such disparities between supply and demand, livestock theft has increased dramatically along the border regions of the Uvs, Zavhan, and Hovd Aimags.

4. Requirements of Standards

Most factories in Mongolia were built according to Russian standards. The Ministry of Trade and Industry of Mongolia and the National Committee for Standardizing and Regulation of the Russian Federation established an agreement on evaluating the quality of export and import goods in 1996. However, recent Russian standards have changed dramatically, and co-operation between these two organizations has fallen off. Current Russian standards for all export products from Mongolia (e.g., carpets, cashmere, leather, and fur) are very strict.

As Russia nears accession to the WTO, agreements on amendments between the Ministry of Trade and Industry of Mongolia and the National Committee for Standardizing and Regulation of the Russian Federation are increasing. The Mongolian-Korean joint venture "Crown" received two officials from the Russian Department of Standards to obtain permission for export of their automobile fuel filters to Russia.

CHALLENGES FACED BY MONGOLIAN IMPORTING COMPANIES

Russia currently covers 33.5% of the total imports to Mongolia which include oil products, industrial equipment, and consumable goods.

Approximately 10 Russian companies export oil products to Mongolia (the majority from 'Yukos' in Angarsk, Irkutsk Oblast). Since the establishment of the Yukos regional office in Mongolia, difficulties in the oil import area have been basically resolved.

Current oil imports are dependent on costly transportation, Russian export customs tax and a monopoly on inspection services of oil products. Inspection services are high and lead to increased retail prices. Previous inspections were conducted at the laboratory of the Mongolian Chamber of Commerce and Industry. The Seibolt Company, in Russia, is now supervising this inspection as a condition set by 'Yukos'.

The 5th meeting of the Task force to liberalize Mongolian-Russian trade discussed tariff relief for the transportation of oil products. Delegates from the Russian Railway Organization concluded that it was possible for the Mongolia to submit an official request to the Ministry of Transportation and its Tariffs Policy Department stating the names of goods to be relieved of tariffs.

The key food product importers of Mongolia import a substantial part of their goods from the Russian Federation (100% advance payment is compulsory). Justifications for these requirements are set by the foreign trade license granting authority and the customs and inspections authorities. Importers must often wait for their goods for 2 to 3 months after advancing payments. The service fee of Russian financial organizations is relatively high. Transfer of USD from Mongolian to Russian accounts is time consuming. The Russian company withdraws the payment in Rubles and waits for a 'profitable exchange rate'. If the payment, due to poor rates falls short by only 5-10 USD, the Russian Customs and Railway authorities will delay cargo loading, and charge fines for storage. Goods are often found missing or stolen while in storage. Russian goods and transport facilities continue to decline in quality:

- "Mechta" brand stoves, imported from Russia, have been known to explode
- Russian exporters do not cover damages occurred during transportation
- Russian railway foreign transportation tariffs are 2.5 times higher than average
- Train carriage reservation and allocations are centralized
- Overall duration of transport goods is lengthy

Corruption and bribery among Russian government officials and businesses pose another challenge in trade. In recent years, 100,000 criminal cases involving customs officers have been registered. The amount of corruption involved over 20 billion USD. Customs officers claim that high tariff rates fail to serve the domestic market, but do succeed in promoting corruption. This is especially so for small border traders:

- While the turnover of goods is low, bribes to officials is high
- Vehicles belonging to Mongolian traders are often stolen and held for ransom
- Russian racketeers often extort Mongolian traders for permission to conduct business
- Numerous documents are required to obtain permission to conduct business activities
- Rivers that cross or delineate border areas are sometimes diverted for commercial use

CHALLENGES FACED BY INDIVIDUAL TRADERS (ALTANBULAG and SELENGE AIMAGS)

The majority of trade conducted via auto road carriage is made through the Altanbulag-Khyahta port. This port has less pressure in terms of traffic and flow of goods compared to the Russian ports of Zabaikalsk-Manjuur and Dornod ports as well as the Chinese ports of Zamiin Uud and Ereen.

Although traffic and flow of goods is relatively low for the Altanbulag-Khyahta port, the customs clearance process remains more complicated and time consuming than the other ports mentioned.

In spite of investments made to enhance its capacity to process 500 vehicles daily, only 10-20 cars from each side (20-40 cars in total) are effectively managed within 24 hours. While the Mongolian customs inspections average 15 minutes, Russian checks average 2 hours (an average of 10 minutes for passport inspection and 1.5 hours for customs examination and clearance).

Lengthy inspection procedures on the part of the Russians are often done so for exhibition purposes rather than efficiency. Russian intelligence services evaluate a lengthy inspection as good. Russian inspection laws prohibit examining more than one vehicle at a time. Customs violations discovered for one vehicle require other vehicles to wait. Some recorded waiting times have exceeded 3 days. In addition, regardless of travel purposes, 2 copies of customs declaration must be completed.

At present, approximately 300 inhabitants of Selenge, Altanbulag and 50 to 100 Russian inhabitants of Khyahta engage in small trade in clothing and food products. Individual traders transport goods via Ulan-Ude and Irkutsk. Although, the prices of these small goods average 20 to 100USD, customs authorities set strict discriminatory trade policies:

- Khyahta traders are exempt of customs tax for any goods less than 50 kilos and transported not more than three times per month
- On a weekly basis, Citizens of Khyahta transporting any personal goods less than 50 kilos and valued at less than 2,320USD (65,000 Rubles) are exempt of customs tax
- These rules do not apply to citizens of Mongolia

The valuation of goods carried across the border, and subsequent tax rates, are extremely high for individual traders:

- Four euros are levied as customs tax for every kilo of goods of indeterminable value. Bribery and concealment of goods is common
- Cargo may be confiscated on slight technicalities involving nonconformity of freight manifests
 - Some incidents involve the discovery of 4 pairs of jeans hidden under a seat
 - Goods are regularly confiscated if not declared in handbags and other personal belongings
 - Confiscation of goods results in every 4-5 trips

Small traders supply 40% of consumable goods for the Russian Federation, and 100% for the Buryatia community. This is statistically small when considering that the total turnover of goods in this area does not exceed 50,000USD annually.

Due to the low socio-economic status of the Russian border areas, the least expensive and poorest quality goods are bought from China, Korea, and Hong Kong. The majority of consumable goods provided to Siberia are brought from China and Korea through the Manjuur-Borz port and transported across 2,300kms to Siberian cities, and onward to Central Russia. Rather than using the Manjuur-Borz port, efficient and profitable trade can be conducted via Mongolia through Erlian to Khyakta, and to Siberia.

There are approximately 300 Mongolians currently involved in small trade in the Ulan-Ude and Irkutsk markets. The consumable goods originate from Mongolia and China. The small trade not only serves as a means to supplement incomes but also achieves the goals of a bilingual education for both adults and children. However, acquisition of temporary permits to live and work in Russia is difficult.

Temporary residency permits require numerous time-consuming stages. A number of Mongolian traders in Ulan-Ude have registered businesses. Registration requires eight separate applications and licenses from relevant authorities. A license to conduct business in the Russian Federation requires authorization from the following entities:

1. Police
2. Ministry of Labor
3. Immigration office
4. State Taxation Department
5. Department of Labor Standards
6. Ministry of Social Welfare, and Security
7. Ministry of Health
8. National Committee of Price and Standards

It is not possible to obtain these permissions from single source, involve myriad documents, and several weeks or months. Foreigners residing in Russia require several applications and a 14-day waiting period just to secure a phone line. Russian citizens incur less exasperating procedures.

CHALLENGES IN TRANSPORTATION AND TRADE

Without access to sea ports, Mongolian trade with EU countries is made via transit carriage through the Russian Federation. The Russian Federation pledged to implement article 5 of the General Agreement on Trade and Tariffs as a member of the WTO.

Since 1990, some businesses and individuals have used automobiles and cargo vehicles to access EU markets via highways through the Russian Federation. Since 2000, vehicles crossing the western border of Russia, must deposit 1300USD, the amount to be returned provided that an official letter from the Khyahta Port Customs confirms the port of entry as Khyahta. The Khyahta Customs, however, do not return the deposit – claiming that the driver secured the deposit from the western border port upon returning from the EU. Since the eastern and western borders are 6000km apart, it is not possible to realistically make a case with the Khyahta Customs. Extortion by Russian Highway Police further complicates the situation. Vehicle transit from the European Union countries to Mongolia is no longer a viable avenue of trade.

Railway links between the EU and China via Mongolia and Russia have, in the past, served as economically viable trade routes. While water routes require a travel time of 30 to 40 days, rail transport takes less than half that time. However, recent trends in official procedures, corruption, and theft have caused Mongolian traders to seek water routes as a more secure option. Air transport is chosen for more valuable commodities such as cashmere and gold, but only if routes through Russia can be avoided. Justification for the avoidance of any and all Russian routes is summarized as:

- Overly strict Russian Customs inspection procedures
- Cargo may be confiscated on slight technicalities involving nonconformity of freight manifests
- Freight manifests are often mislaid, delayed, or do not arrive with the cargo
- An average of 25 out of 360 containers is impounded
- Cargo levied with excise tax require a deposit
- Deposits are not returned if seals are broken or moved during the transit
- Goods exported to the EU via air are stolen at the Sheremetevo International Airport

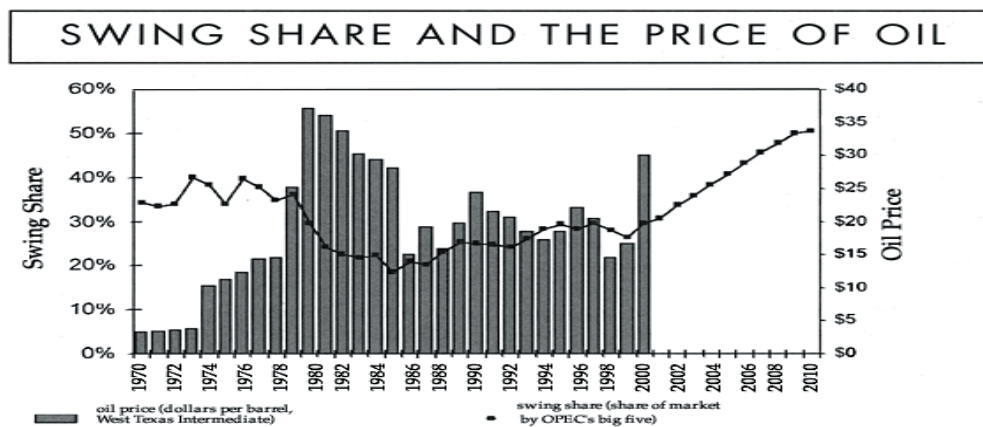
As a result of numerous talks by the bi-partite Government Commission Working Party to liberalize trade, deposits on excise tax will be suspended. This decision will facilitate a possible return to rail transport.

MONGOLIAN-RUSSIAN TRADE: POTENTIAL IMPACT ON THE MONGOLIAN ECONOMY

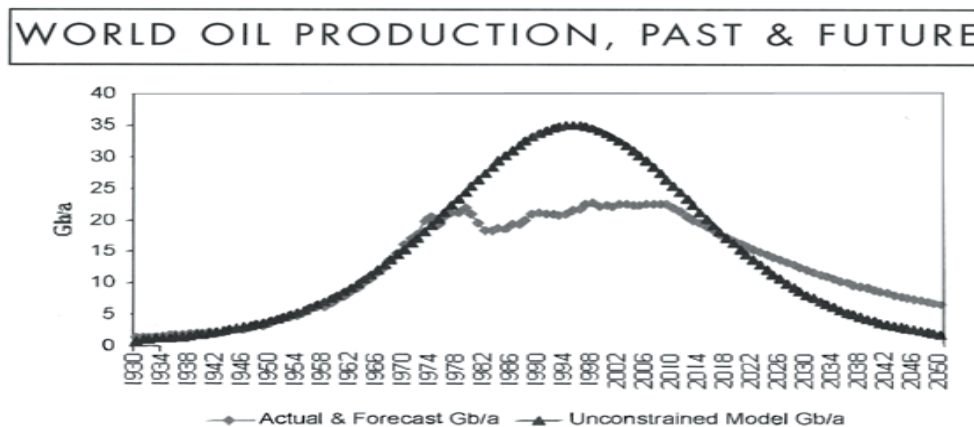
Due to circumstances of current liberal trading regimes, the greater part of Mongolia's trade can no longer rely on Russia. However, the trading potential with the Russian Federation remains favorable for Mongolia's small economy.

Mongolia aims at restoring a trade balance with Russia. In 2004, the Mongolian-Russian trade was valued at 362.6 million USD, (export 20.6 mil in exports, 341.9 mil in imports). Mongolia anticipates imports from Russia will not exceed 340 million USD in the future.

The price of oil products on the world market has a tendency to rise. The world has now been so extensively explored that virtually all productive areas, at least in the accessible parts of the world, have been identified. The world is not about to run out of oil, but it will soon reach its production peak.

When the world oil market share, held by the OPEC producers in the Middle East, exceeds 30%, oil prices tend to rise sharply.

During the "Feasta Conference" in March 2000, Colin Campbell stated in his document 'Money, energy and growth - The imminent peak of global oil production', that:

Actual curves follow theoretical curves very closely until the early 1970s when the OPEC producers gained control of more than 30% of the world market. Taking advantage of their situation, OPEC pushed prices up and limiting oil demand. High oil prices can be expected to cause world oil demand to stay level until 2010. After 2010, output will fall regardless of price because sources will be exhausted

(<http://www.feasta.org/documents/feastareview/campbell.htm>)

It is unlikely that the price of oil products imported from Russia will decline (currently 50% of Russian imports to Mongolia). Constant levels will reduce the trade deficit with Russia.

Mongolia could potentially export up to 60 thousand tons of meat. At 1USD per kilo of beef (the minimum Mongolian export price) the total export of beef could bring 60 million USD alone provided that:

- Tariff and non tariff barriers imposed on beef exports to Russia are lowered
- Complicated and bureaucratic veterinary and sanitary controls are minimized
- Current markets beyond the Ural are extended
- Markets in the EU are opened
- Export of meat products are diversified (mutton, lamb, etc)

At present, approximately 300 inhabitants of Selenge, Altanbulag and 50 to 100 Russian inhabitants of Khyahta engage in small trade in clothing and food products. Liberalized cross border trade will allow small traders to do business with their Russian counterparts and have a positive impact on the livelihoods in border areas

RECOMMENDATIONS AND OPPORTUNITIES

Livestock products will remain a viable Mongolian export to the Russian Federation. In order to ensure the highest possible export from Mongolia, it is necessary to take the following measures to reduce tariff and non-tariff barriers:

- A. Increase meat export quotas for Mongolia, and set a separate quota ("Other Countries" category) at 12-15 thousand tons with yearly increases. 80 to 120 USD per ton of unessential expense could be saved from every auction, keeping the market stable.
- B. Considering the high quality of Mongolian meat, and Siberian demand for Mongolian livestock products, co-operation with Russian Veterinary Services could ensure D category classification of Mongolian animal protein. D category classification does not require meat to undergo mandatory preparation and makes it possible for direct sale without barriers. Meat purchasers and the demand for Mongolian meat would increase; raising Mongolian meat prices by 40-50%, thus matching the standard price range of Russia's other meat imports. Additional sheep and goat meat exports would increase the total meat export by 2 to 3 times. Modified structures in Mongolian meat exports can open further markets in developed countries such as Japan and Korea as well as increasing the amount of mutton exports to the Arab countries.
- C. Participation in food product exhibitions in Russia, especially Siberia, should improve the quality and variety of meat products, and obtain the necessary certificates, and qualifying documents to export Mongolian meat in a semi-processed form.
- D. Due to low production costs and a 25% of import tariff discount, measures to increase the export of other livestock products are credible. It is feasible to install small production lines in meat preparation factories for the production of these goods.
- E. Possibilities exist for expanding Mongolian mutton and goat exports to the Russian and Siberian Military as part of an agreement between the Ministries of Defense in accordance with President Putin's Program for Developing Remote Regions.
- F. Expanding border trade and establishing the "Altanbulag" free trade zone will undoubtedly play an important part in developing trade relations. The Altanbulag free trade zone could possibly create warehouses and wholesale centers, attracting trade volume detoured to China.
- G. Border projects utilizing natural resources such as the silver mine in Asgat, the gold mine in Tavt, and the coal mine in Ulaan Ovoo can consolidate immediate and mutually beneficial trade opportunities with markets in Buryatia, Chita, and Far Eastern regions of Russia dependent on coal imports.
- H. Mongolia is subject to the European Union GSP+ tariff relief program, and discussions are underway in the US Congress for tariff relief for export to the United States. In order to fully exploit these preferences the establishment of border joint-ventures with Russia would enable timber processing as a chief export to the EU countries. Waste metal imports to the Darkhan metal reprocessing plant offers yet another viable export.
- I. With the elimination of transit carriage barriers, rail transit via Mongolia to EU countries would increase. The railway linking Europe and Asia through Mongolia would shorten transit distances by 500 to 800km. The Mongolian Railway is utilizing only 50% of its capacity to transport 20 million tons of cargo per year. In addition, a relief of 30-60% is granted on transit cargo. As railway transit normalizes and the Altanbulag-Zamiin Uud highway is completed in 2007, increased opportunities to expand the import, export, and tourist markets will open.

- J.** Oil products and electricity play a considerable role in Mongolia's imports. Given that the Irkutsk province produces cheap electricity and possesses a large supply of natural gas is important for Mongolia. Supporting the use of gas and coal in the ger districts of Ulaanbaatar holds economic and ecological importance. The customs duty discount incentive could be used to promote the import of gas-fuel vehicles.
- K.** The tourism sector is a area for economic co-operation between Russia and Mongolia. Tourism at Lake Baikal in Russia and Lake Huvsgul in Mongolia has increased dramatically. Travel between the two tourist attractions is uncomplicated as it is only 330kms from Irkutsk on the Baikal to Khankh on Lake Huvsgul. The border crossing is located between Monde and Khankh. The crossing is not an international border and limits tourist passage. Irkutsk officials maintain that tourism could increase by 2 to 3 times if the border became international.
- L.** The lack of information exchanged between Russia and Mongolia significantly restricts uniformity in trade policies on all levels. Improved relations between the chambers of commerce, business, and non-governmental organizations will provide the necessary transparency to ensure standardized and consistent trade practices as well as establish Mongolian Trade Centers in the cities of Ulan-Ude and Irkutsk.
- M.** Mongolia has the possibility of joining the Economic Cooperation Zone established by member countries of the Commonwealth of Independent States. The member countries are striving for a unified trade and tariffs policy and include the Russian Federation, Kazakhstan, Byelorussia, and the Ukraine.

ANNEX 1. THE WORLD TRADE ORGANIZATION

The WTO represents multilateral agreements comprising norms and rules which govern the majority of world trade of goods and services.

- I. Fundamental Multilateral Agreements on Trade in Goods:
 - Tariffs and trade (1994)
 - Agriculture
 - Application of sanitary measures
 - Textile products and clothes
 - Technical barriers in trade
 - Investment measures connected to trade (TRIMs)
 - Application of Article VI GATT-94 (Antidumping duty)
 - Application of Article VII GATT-94 (Estimation of the goods for customs purposes)
 - Pre-shipment inspection
 - Rules of an origin
 - Procedures of import licensing
 - Subsidy and compensation measures
 - Extreme protective measures
- II. The general agreement on trade in services (GATS).
- III. The agreement on trading aspects of rights of intellectual property (TRIPS).
- IV. The agreement on rules and procedures regulating the resolution of disputes.
- V. The mechanism of the review of a commercial policy.
- VI. Multilateral agreements (with limited circle of participants, i.e. not obligatory for all members WTO):
 - The agreement on trade in civil air
 - The agreement on the governmental procurement.

Structure of the World Trade Organization

- Supreme body of WTO is the Ministerial Conference including representatives of all members of WTO. Sessions takes place at least once in two years.
- Between sessions the General Council (GC) consisting of representative country members, convene when deemed necessary
- The GC is involved in the settlement of disputes and review of commercial policies:
 - The GC manages the:
 - Council on Trade in Goods
 - Council on Trade in Services
 - Council on Trading Aspects of Intellectual Property Rights
- Ministerial Conferences create committees on:
 - Trade and Development
 - Restrictions with a view of maintaining the Balance of Payments
 - Budgets and Finance Administrations
 - Trade and Environment
 - Regional Trade Agreements
- Membership in Councils and Committees are open for all members of WTO
- Ministerial Conference appoints the Director General of WTO
- The Director General appoints employees of the WTO Secretariat and defines their duties and conditions of service according to the positions accepted by the Ministerial Conference
- As of the beginning of 2005, there were 148 countries acting as full members of WTO
- New applicants are:
 - Russia
 - Saudi Arabia
 - The Ukraine
 - The majority of CIS countries
- About 60 international organizations maintain observer status at the WTO
- The process of joining the WTO is a long and complex procedure
- 95% of the total volume of current world trade is regulated by rules of the WTO
- The basic movement in the development of world trade is liberalization and globalization
- Negotiations within the framework of Uruguay and GATT (1986-1994) have enabled a reduction in customs taxation on goods in world trade:
 - Industrially advanced countries (6.3% to 3.9%)
 - Countries with transition economy (8.6% to 6.0%)
 - Developing countries (15.3 % to 12.3%)

ANNEX 2. RECORD OF WORKING PARTY ACTIVITIES AND MINISTERIAL CONFERENCES

October, 1996 - 4th Session

- Russian policies on agricultural support
- Measures on non tariff regulation
- Customs on goods

July, 1997 - 6th Session

- Technical barriers on trade (e.g., standards, certification, and sanitary measures)

July, 1998 - 8th Session

- Agriculture issues
- Subsidizing of manufacturing products (including agricultural products)
- Technical barriers in trade

December, 1998 - 9th Session

- Government support of the agricultural sector and export grants

October, 1999 and May, 2000 - 10th and 11th Sessions

- Multilateral consultations with member countries

Spring of 2002 – 14th and 15th Sessions

Review of:

- The first draft of Russia's 'first report' on accession to the WTO
- All discussion since 1995
- Russia's trade regime and its compatibility with the WTO rules
- 200 analytical documents and more than 1,000 laws submitted to the WTO Secretariat Since 1995

December 2002 - 16th session

- Considerations for the second edition of the draft Report

March-April 2003 – 17th, 18th and 19th sessions

- Discussions on the second edition of the draft Report

July, 2003 - 20th session

- Discussions on the third edition of the draft Report
 - Currency regulation
 - Telecommunications
 - Access to the markets of goods and services

September 2003 – 5th WTO Ministerial Conference (Cancun, Mexico)

- Summarization of interim results
- Decisions on further development of multilateral trade talks
- Effects of Russia's current and long-term interests after joining the WTO
- Russia's position in world trade after joining the WTO
- Negotiations with representatives of more than 30 countries on accession issues
 - Similar meetings were held during the 2003 APEC summit in Bangkok

October, 2003 - 21st session

- Discussion on all the nine updated sections of the draft Report
- Consideration of results on Russian legislation
- Multilateral consultations:
 - Telecommunications and banking services
 - Tariff quotas
 - Exemptions from the MFN regime on trade in services and agriculture
 - Market access to goods and services

February, 2004 - 22nd session

- Discussion and approval of:
 - Ten renewed sections of the draft Report
 - Russia's legislative efforts to adjust its laws to the WTO rules and norms
- Multilateral consultations on new versions of the Russian Federation:
 - Customs Codes
 - Agriculture and tariff quotas
 - Access to the markets of goods and services

March 29 - April 2, 2004 - 23rd session

- Discussion and approval of renewed sections of the draft Report
- Consultations on agriculture and tariff quotas

June, 2004 - 24th session

- Discussions concerning thirteen renewed sections of the Report
- Revisions to the draft Report's third version for presentation at the 25th session

November, 2004 - Multilateral Consultations (Geneva, Switzerland)

- Technical barriers in trade
- Sanitary and phyto-sanitary measures
- Preparations for the 25th session

November, 2004 - 25th session

- Consolidation of the third version of the draft Report on Russia's accession to the WTO
- Review and approval of obligations assumed by Russia's accession to the WTO
- Preparation of additional questions to the Russian delegation

February, 2005 - 26th session

- Discussion on additional questions to the Russian delegation posed at the 25th session

April, 2005 - 27th session (Geneva, Switzerland)

- Issues pertaining to systemic legislative development
- Refinement of current Russian legislation to meet standards of the WTO
- Trilateral consultations with the EU and the US on questions of Russia's obligations
- Bilateral talks with Canada, Japan, Switzerland, and Mexico concerning access to goods and services
- Talks and initialing of documents with Japan
- Completion of protocols on goods and services with Turkey were initiated and signed

June, 2005 - 28th session (Geneva, Switzerland)

- Bilateral negotiations on conditions of access to the markets of goods and services
- Multilateral consultations on agriculture, sanitary and phyto-sanitary measures in trade
- Multilateral discussion on the Working Party's draft Report
- Russian presentation on legislative activities in the field of sanitation and phyto-sanitation
 - Present systems of veterinarian inspectors
 - Future systems of insurance against risks

24 June 2005 - Ministerial Conference

- Discussions by Oskarovich Gref, Minister of Economics and Trade of Russia, on:
 - Russia's difficulty in a quick transformation to a market economy
 - Completion of Russia's membership agreement before 2006

October 2005 - 29th session

ANNEX 3. DEFINITIONS AND TERMS IN CONTEXT

1. Special duty

A Special Duty is a duty which is applied at the introduction of a **special protective measure** and is raised by the customs bodies of the Russian Federation irrespective of the collection of import customs.

A Special Protective Measure is a measure on the restriction of the increased import in a customs territory of the Russian Federation which is applied under the decision of the Government of the Russian Federation by means of introduction of an import quota or a special duty, including the **preliminary special duty**.

A Preliminary Special Duty is raised before receiving the results of an investigation. The sums from the collection of the **preliminary special duty** are retained by the **customs body**. Results of the investigation, and sums from the collection of the preliminary special duty are listed in the federal budget or come back to the payer according to the return order of customs payments. Validity of the preliminary special duty should not exceed two hundred days.

2. Antidumping duty

The Antidumping duty is a duty which is applied at the introduction of an **antidumping measure** and is raised by the customs bodies of the Russian Federation irrespective of the collection of the import customs.

Antidumping Measure is a measure on the counteraction of a **dumping import** which is applied under the decision of the Government of the Russian Federation by means of the introduction of the **antidumping duty**, including the **preliminary antidumping duty**, or approval of the price obligations accepted by the exporter.

The **antidumping measure** can be applied to goods being the subject of a dumping import through the results of an investigation carried out by the **customs body** conducting investigations. The **antidumping measure** can be applied if it is established that the import of such goods within the customs territory of the Russian Federation:

- Causes material damage to a branch of the Russian economy
- Creates a threat of a material damage of a branch of the Russian economy
- Essentially slows down the creation of a branch of the Russian economy

Dumping Import is understood as the import of goods below the normal cost of such goods within a customs territory of the Russian Federation.

The **material damage** of branch of the Russian economy can be expressed as the reduction of volume of manufacture of similar goods or its volume of realization in any market of similar goods in the Russian Federation causing a negative influence or decrease on:

- Profitability of the manufacture of such goods
- Commodity stocks
- Level of investments
- Employment
- Level of wages

If information received before end of an investigation, testifies to the presence of a **dumping import** and damage to a branch of the Russian economy is caused by it, the Government of the Russian Federation, on the basis of the report, will make a decision on the application of an **antidumping measure** by means of the introduction of a **preliminary antidumping duty** to prevent damage to that branch of the Russian economy.

The decision on the introduction of the **preliminary antidumping duty** can not be accepted earlier than sixty calendar days from the date of the beginning of investigation. The **preliminary antidumping duty**, and deposits accrued by customs body, is brought before the customs legislation of the Russian Federation. The sums of the **preliminary antidumping duty** are not transferred to the federal budget before the acceptance and final decision of the results of the investigation.

ANNEX 3. Definitions and Terms in Context (continued)

3. Countervailing duties

The Countervailing Duty is a duty which is applied at the introduction of **compensation measures** and is raised by customs bodies of the Russian Federation irrespective of the collection of the import customs.

A Compensation Measure is a measure to neutralize the influence of the specific grant of the foreign state (the union of the foreign states) on a branch of the Russian economy, used under the decision of the Government of the Russian Federation, by means of the introduction of a **countervailing duty**, including a **preliminary countervailing duty**, or approval of the obligations accepted by an authorized body subsidized by the foreign state (the union of the foreign states) or the exporter.

Compensation measures can be applied to imported goods associated to **the specific grant** of a foreign state (the union of the foreign states) and if the results of the investigation, which have been carried out by the investigating body, establish that the import of such goods within the customs territory of the Russian Federation:

- Causes material damage to a branch of the Russian economy
- Creates a threat of a material damage of a branch of the Russian economy
- Essentially slows down the creation of a branch of the Russian economy

The Specific Grant of the foreign state (the union of the foreign states) is the limited access grant, which is given to an existing manufacturer, exporter, union of manufacturers, union of exporters, or branch of economy for the stimulation of the export of goods or the replacement of the import of the goods.

If information received before the end of investigation, testifies to the presence of a subsidized import and the damage to a branch of the Russian economy is caused by it, the Government of the Russian Federation, on the basis of the report, will make a decision on the application of **compensation measures** by means of the introduction of a **preliminary countervailing duty** for the term of four months in order to prevent damage to a branch of the Russian economy. The decision on the introduction of a **preliminary countervailing duty** can not be accepted earlier than sixty calendar days from the date of the beginning of investigation.

The preliminary countervailing duty is brought according to positions of the customs legislation of the Russian Federation on the accrued deposits of the customs body. The accrued sums of a **preliminary countervailing duty** are not listed in the federal budget before accepting the results of investigation of the final decision on the application of compensation measures.

ANNEX 4. VETERINARY AND SANITARY REQUIREMENTS

Veterinary and sanitary requirements for import of meat and meat products into the Russian Federation

1. Meat and meat products obtained by the slaughtering and processing of healthy animals at meat-processing factories licensed and operating under the constant control by the central state veterinary service of the exporting country.
2. The animals whose meat is intended for export into the Russian Federation must be subjected to pre-slaughter veterinary examination to be carried out by the state veterinary service of the exporting country. The meat must be accepted as fit for human consumption.
3. Carcasses and internal organs for export into the Russian Federation must be subjected to post-slaughter veterinary-sanitary examination to be carried out by the state veterinary service of the exporting country. The meat must be accepted as fit for human consumption.
4. Carcasses (halves and quarters of carcasses) must have a clear stamp of the state veterinary control authorities indicating the name or the number of the meat factory (slaughter house, refrigerator) where the animals were slaughtered. A veterinary mark (label) must be attached to the packing of dressed meat in such a way as to make the opening of the packing impossible without breaking it.
5. Meat and meat products must be produced by slaughtering healthy animals raised on farms in administrative territories not affected with animal diseases such as:
 - A. For all Animals:
 - African swine fever
 - if no such disease has been reported in the country for the last 3 years
 - Foot-and-mouth disease
 - if no such disease has been reported in the country for the last 12 months
 - B. For Cattle:
 - Spongy encephalopathy of cattle and sheep scrapie
 - if no such diseases have been reported in the country in accordance with the MAB "International Veterinary Code"
 - Cattle-plague, contagious pleuropneumonia, vesicular stomatitis, plague of small ruminant animals
 - if no such diseases have been reported in the country for the last 12 months
 - Tuberculosis, brucellosis, leucosis
 - if no such diseases have been reported on the territory of the farm for the last 6 months
 - Anthrax, emphysematous carbuncle
 - if no such diseases have been reported on the territory of the farm for the last 20 days
 - C. For Sheep and Goats:
 - Spongy encephalopathy of cattle and sheep scrapie
 - if no such diseases have been reported in the country in accordance with the MAB "International Veterinary Code"
 - Bluetongue, plague and contagious pleuropneumonia of cattle, plague of small ruminant animals
 - if no such diseases have been reported in the country for the last 12 months
 - Adenomatosis, medi-visna, arthritis-encephalitis
 - if no such diseases have been reported on the territory of the farm for the last 3 years
 - Sheep and goat pox
 - if no such diseases have been reported on the territory of the farm for the last 12 months
 - Tuberculosis, brucellosis
 - if no such diseases have been reported on the territory of the farm for the last 6 months
 - Anthrax
 - if no such disease has been reported on the territory of the farm for the last 20 days
 - All carcasses must be examined for trichinosis

ANNEX 4. VETERINARY AND SANITARY REQUIREMENTS (CONTINUED)

6. Beef and mutton must be produced by slaughtering animals that were not fed on fodder of animal origin made of ruminant animal tissues and internal organs.
7. Meat and meat products must be produced by slaughtering animals that have not been fed with fodder containing materials made with the help of genetic engineering or from genetically modified sources.
8. It is not allowed to import into the Russian Federation meat and meat products:
 - A. Poisoned by various substances or show characteristics (revealed as the result of the post-slaughter veterinary/sanitary examination) of:
 - Foot-and-mouth disease
 - Leucosis
 - Sarcosporidiosis
 - Helminthes
 - Plague
 - Cysticercosis
 - Onchocercosis
 - Anaerobic infections
 - Trichinosis
 - Echinococcosis
 - Tuberculosis
 - B. Defrosted during storage
 - C. Show signs of spoilage
 - D. Maintain an inside muscle temperature (near the bone) higher than minus 8 degrees centigrade for frozen meat; and higher than 4 degrees centigrade – for cooled meat
 - E. Possess uncharacteristic color, smell, or taste (such as of fish, medicinal drugs, herbs, etc.), or with:
 - Remaining internal organs
 - Gadfly larvae
 - Mechanical admixtures
 - Unabated abscesses
 - Removed glands
 - Tissue hemorrhages (extravasations)
 - Cleaned serous capsules
 - F. Contain preservatives
 - G. Infected with salmonella or other bacterial infection pathogens
 - H. Treated with coloring agents, ionizing radiation, or ultra-violet rays
 - I. Produced by slaughtering animals affected by natural or synthetic estrogenic, hormone-containing substances, thyrostatic preparations, antibiotics, pesticides and other medical preparations that were administered prior to their slaughtering later than recommended by instruction on the use of such preparations.
9. Microbiologic, chemico-toxicologic, and radiological condition of meat must conform to the veterinary and sanitary rules and regulations in effect in the Russian Federation.
10. Containers and packing material must be disposable and conform to hygienic requirements.
11. Transport vehicles must be prepared for shipment in accordance with the regulations of the exporting country.
12. Compliance with the requirements specified herein must be confirmed by a veterinary certificate signed by the state veterinarian of the exporting country. The certificate must be written in the language of the exporting country and in the Russian language.
13. Meat and meat products can be shipped to the Russian Federation only upon the receipt by the importer of the permission of the Veterinary Department of the Ministry of agriculture and food of the Russian Federation.
14. The Veterinary Department of the Ministry of Agriculture and Food of the Russian Federation reserves the right to pre-slaughter inspections (examination) (to be carried out by its veterinary experts) of animals and to veterinary/sanitary examination of carcasses and internal organs at the exporting factory, as well as the right to carry out evaluation testing of meat companies to determine whether they qualify for supplying their produce to the Russian Federation.